

Uvodnik

Andrej Bratuž

Ob reviji Primorska poje

Prav v tem času po številnih krajih Primorske tostran in onstran meje poteka pevska revija Primorska poje. Na njej sodelujejo že vrsto let skoraj vsi slovenski primorski zbori in predstavljajo zanimive in uspešne koncertne programe, da tako, čeprav v netekmovalnih nastopih, prikažejo današnje stanje našega petja in naše pevske kulture. Zborovsko petje ima pri nas že zelo stare in častitljive korenine. Petje je že v dobi čitalnic (sredi 19. stoletja) spremljalo kulturne prireditve na besedah in taborih. Prav zato so tudi slovenski skladatelji takrat z domoljubnimi skladbami začrtali smer našim zborom. Slovenska pesem je sicer vedno in zlasti v temnih časih fašizma dvigala in ohranjevala narodno zavest. V dobi čitalnic je nastala znamenita in lepa himna Davorina Jenka Naprej, zastava slave. Takrat so glasbeniki bratje Ipavci napisali še danes aktualne in značilne domovinske pesmi, kot npr. Slovenec sem in druge. Enako pomemben je bil župnik Jakob Aljaž, ki si je s svojo skladbo Oj Triglav moj dom postavil pravi spomenik. Pa še cela vrsta skoraj že ponarodelih skladb zlasti na Gregorčičeva besedila kot ona s strani Antona Nedveda in Antona Foersterja. V našem stoletju pa gotovo izstopa zlasti Vinko Vodopivec (O večerni uri, Moja srčno kri škropite itd.). Enako spada v ta okvir Lojze Bratuž, ki je zlasti nabožno pesem dvignil na zavidljivo raven. Prav tako pa je tudi v nekaterih svetnih, zlasti moških zborih s harmonizacijo ruskih pesmi (Kraguljčki, Kaj viharjev bi se bali), vtisnil svojski pečat našemu zborovstvu tudi na širši ravni slovanske kulturne sfere (sam se je podpisoval tudi Sočenko).

Novejši čas je prinesel nova imena in še sodobnejšo ustvarjalnost. Skladatelja kot Mirko Filej in Mirko Rener sta ustvarila nova in bogata zborovska dela. Filej in Rener sta zlasti v Gorici dala bogat prispevek na glasbenem področju. Svoje mesto je dolga leta imel tudi Emil Komel, še zlasti na cerkvenem področju in to kot skladatelj in izvrsten organist. Najnovejši čas je s svojim delom kot skladatelj in dirigent zelo obogatil Stanko Jeričijo, ki je poleg vsega vtisnil še modernejši ton svojim kompozicijam. Na Tržaškem pa je slovensko zborovsko kulturo zlasti povzdignil Ubald Vrabec in to kot skladatelj in zborovodja in napisal celo opero o tolminskem puntu. Poleg njega je še zlasti pomemben Pavle Merku', ki je poleg drugih širših instrumentalnih oblik zaslovel zlasti tudi s priredbami beneških in rezijanskih ljudskih melodij. Bogat je tudi zborovski opus Zorka Hareja in to z nabožno in svetno glasbo. Še bi se lahko omenjalo mlajše generacije, pa ustavimo se tukaj. Naj ta zapis o zborovskem pevskeu ustvarjanju in poustvarjanju zaključimo z lepimi in klenimi mislimi o glasbi, ki jih je v svojih Podobah iz sanj zapisal naš veliki Ivan Cankar. Tako med drugim pravi: "Vsaka melodija je bitje zase, ima svoj telesni obraz, svoj živ pogled, svojo besedo in kretinjo. Vsaka odpira vrata na stečaj - mislim in spominom - brez števila; in vsaka pesem je doživljaj, ki ostane v duši neizbrisljiv".

Učenci osnovne šole Fran Erjavec iz Štandreža na obisku

Foto DPD

Volitve na Koroškem

Zgodovinski uspeh Enotne liste

V prejšnji številki Novega glasa je predsednik Enotne liste Vladimir Smrtnik zelo realistično ocenil, da bosta imela kandidata Enotne liste na balotazi za župansko mesto v Globasnici in Železni Kapli zelo težko nalogo, po drugi strani pa je izrazil upanje, da bo vesel, če bi prišlo do kakega presenečenja.

Natanko tako se je v nedeljo tudi zgodilo. V Globasnici kandidatu EL Kordežu ni uspelo pridobiti večine volivcev, je pa to uspelo v Železni Kapli: za samih 15 glasov razlike je Franc Jožef Smrtnik postal prvi župan EL! Novico so v nedeljo objavili na zelo vidnem mestu tudi avstrijski vsedržavni mediji: poleg novic o županah v Celovcu in Salzburgu je bil na spletnih straneh in teletekstu izrecno omenjen podvig kandidata Enotne liste. Novica o izvolitvi novega železnokapelskega župana me je "presenetila" najprej na Trbižu, ko so pevci iz Železne Kaple po nedeljskem koncertu Koroška in Primorska pojeta dobili iz domačega kraja sporočilo o izvolitvi prvega slovenskega župana na vasi! Sodobna tehnika pač omogoča, da (tudi dobre) novice ne poznajo meja! Koroški pevci so novico proslavljali torej najprej na Trbižu, kar jim bo nedvomno pustilo lep spomin na dan,

ki je potekal v znamenju slovenske pesmi. Slovenska pesem pa je tudi srčna zadeva Franca

Novi župan Franc Jožef Smrtnik

Jožefa Smrtnika, ki skupaj z brati že veliko časa nosi v svet slovensko koroško pesem. Naključje? Morda. Morda pa tudi ne, saj je slovenska pesem le ena izmed oblik posredovanja slovenske umetniške besede. Za pesem je, kot nasploh za jezik,

potreben ne le posluš, a tudi ljubezen. Ohranjanje slovenske pesmi na Koroškem ni tako samoumevna stvar, kot bi si lahko mislili. Za ohranjanje slovenske pesmi je na Koroškem treba veliko navedenja in želje, da se bogata zakladnica slovenske pesmi ohrani in posreduje mlajšim rodovom. Posebno vrsto ljubezni do slovenske besede je Franc Jožef Smrtnik dokazal pred leti, in sicer leta 2005, ko se je prostovoljno 30 ur privezal z verigami na dvojezično tablo v Beli. V volilni kampanji so mu prav to očitali, češ da se ukvarja samo z dvojezičnimi napisi. A to ni prepričalo volivcev, ki so ga poznali ne le kot kulturnika, ampak tudi kot dolgoletnega svetnika v Kmetijski zbornici. Slovenskemu kandidatu Enotne liste je torej uspel zgodovinski preboj na župansko mesto, kar potrjuje, da je izbira samostojnega političnega zastopstva še vedno aktualna. Na Koroškem se v teh dneh veliko razpravlja o tem, kako vključiti tudi širše volilno telo v program, ki ga tradicionalno zagovarjajo slovenske liste. To je v praksi uspelo prav v nedeljo Francu Jožefu Smrtniku, ki je znal nagovoriti tudi netradicionalne volivce EL in jim ponuditi zanimivo politično alternativo, in sicer na podlagi potreb kraja. Kakorkoli že, dejstvo, da je do tega prišlo, pa nakazuje, da je kljub splošnemu volilnem trendu, ki ni bil naklonjen koroškemu Slovencem, mogoče stvari počasi spreminjati. Navada je (tudi na volitvah) sicer železna srajca, v Železni Kapli pa so se volivci odločili drugače...

Peter Rustja

Oskrunitev spomenika na gmajni pri Bazovici

Na bazovski gmajni so pred dnevi "neznanci" ponovno oskrunili spomenik bazoviškim junakom. Do skrunitve spomenika je najverjetneje prišlo med soboto in nedeljo, saj minuli teden nihče ni opazil nič nenavadnega. Spomenik bazoviškim junakom so postavili leta 1945 v spomin na štiri pripadnike protifašistične organizacije TIGR, Ferda Bidovca, Zvonimira Miloša, Frana Marušiča in Alojza Valenčiča, ki jih je italijansko fašistično posebno sodišče leta 1930 obsodilo na smrt in dalo ustreliti na gmajni pri Bazovici. Čas bi že bil, da bi se podobna dejanja enkrat za vselej nehala!

Šolstvo

Ravnateljica
Fiorella Benčič
je sodelovala
na okrogli mizi
o šolstvu
v Finžgarjevem
domu na Opčinah

SOVODNJE OB SOČI Svetniška skupina Združeni

Razpleti in pomisleki o trasi elektrovoda

Pozdravljamo stališče župana Petejana, da se bo občina zavzela za alternativno traso elektrovoda, a se žal bojimo, da prihaja prepozno. Ob tem želimo poudariti, da nikakor nismo proti gradnji pomembne infrastrukture, vendar naj se to ne zgodi preko nas in mimo nas. Tako zahtevamo, to je spremembo trase, bi morali upravitelji postaviti na prvem srečanju z gospodarstveniki, ki stojijo za investicijo. Nastopiti bi morali v zares prvi fazi, saj je kasneje spreminjanje načrta zapleteno in malo verjetno. To se žal ni zgodilo, čeprav je občina solastnik družbe IRIS in bi kot solastniki morali biti seznanjeni s tako pomembnimi izbirami (30 milijonov evrov vredna investicija), ki posebej zadevajo naš prostor. Ker je družba IRIS javna ustanova, ne verjame, da bi se take odločitve sprejemale v kakšnih ozkih krogih. Z glavnim soinvestitorjem, družbo KB, smo še bolj prepričani, tudi ne bi smelo biti težav. Pri zadevi smo pozabili na ljudi,

ki v prostoru živijo in niso bili seznanjeni z načrtom in imajo tudi pravico, da izražajo (ne) utemeljen strah. Informirali jih bomo šele zdaj, ko je zadeva z upravnega vidika, vsaj kar zadeva prvo fazo, skoraj izpeljana. Lepo bi bilo, ko bi gospod župan jasno povedal, kaj je od jeseni, ko je po vztrajanju svetnikov opozicije le sklical srečanje z investitorji, naredil, da se preučijo alternativne trase in izbere za vse najboljše rešitev. Speljati elektrovod po Prvomajski ulici pomeni grobo poseči v obstoječe vodovodno in plinsko omrežje, kjer naj bi v prihodnjih letih, upajmo, gradili tudi kanalizacijo. Vkopanje elektrovoda v strnjene naselje in v bližini stanovanjskih objektov zahteva drage tehnične rešitve za preprečevanje sevanja, zagotovo veliko dražje kakor v primeru, da se elektrovod gradi na področju, kjer ni stanovanjskih objektov. Investitorji so, po našem mnenju, najbrž premalo upoštevali dejstvo, da je pokrajinska cesta od So-

voedenj proti Zagorju v dobršem delu zgrajena na kraškem terenu (razen nasipov). Splošno znano je, da je strošek izkopa na takem terenu znatno višji kakor na naplavini. Prepričani smo, da gospodarstveniki delujejo ob upoštevanju načel gospodarnosti in zato tudi iščejo najbolj varčne rešitve! Dodatni razlog torej za iskanje alternativnih tras. Ob vsej zadevi seveda ne gre pozabiti na podobnost s primerom Malnišče. Zgodil se je pred dvanajstimi leti in tudi takrat je občinska uprava - vodil jo je tudi takrat župan Petejan - nastopila post festum. Se bo primer ponovil? PS.

Težko je razumeti tudi izjavo (prebrali smo jo v PD v poročilu o predstavitvi projekta) uglednega predstavnika enega od soinvestitorjev, da bodo pri načrtovanju in izvedbi del dosledno upoštevali zakonske predpise. Nismo še slišali, da bi pripravljali načrte ob nespoštovanju zakonov!

V luči raznih dogodkov

Slovenska manjšina pod drobnogledom

Ugotavljamo, da se slovenska narodna skupnost v Italiji neustrezno in neodločno odziva na pojave in dogodke, v katere je neposredno ali posredno vpletena. Na zunaj se kaže vtis, da nima preveč jasnih in zadostno izdelanih pogledov na aktualna dogajanja kot na stalno odlaganje razreševanja "starih" problemov glede njenega zunanega predstavništva, to se pravi do italijanskih oblasti in matične države Slovenije. Skušali bomo prikazati nekaj značilnih trenutkov iz manjšinskega življenja in njenih problemov, ki ne dajejo spodbude za dosledno vztrajanje njenih danes še zavednih pripadnikov v zvestobi svojim vrednotam in koreninam. Predvsem je čutiti pomanjkanje koordiniranega delovanja in iskanja novih konceptov za utrjevanje in organski razvoj celotne narodne skupnosti. Znano je, da je v minuli mandatni dobi deželnega sveta FJK v njem sedelo pet slovenskih svetnikov, in to po spletu raznih ugodnih okoliščin, za katere smo vedeli, da se ne bodo ponovile. Vendar to ni nikogar preveč zaskrblovalo, ker je vsaka stran vodila svoje račune. Slovenski skupnosti kot manjšinski stranki je treba priznati, da je napela vse sile, da po več kot petnajstih letih odsotnosti spet izvoli svojega predstavnika v deželni svet na podlagi novega volilnega zakona, za izglasovanje katerega je dala pobudo. Vzporedno s tem je ubrala pot politične odprtosti pri oblikovanju kandidatne liste, kar so na volitvah številni pripadniki manjšine ustrezno podprli. Od ostalih prejšnjih svetnikov je bil potrjen le slovenski kandidat na levičarski volilni navezi. Brez slovenskega svetnika je, kot znano, ostala nova Demokratska

stranka, kar je, objektivno gledano, negativno za slovensko manjšino. Razdvojenost se je pokazala med slovenskimi člani paritetnega odbora za izvajanje zaščitnega zakona, ko je šlo za sestavo seznama občin in njihovih delov, kjer naj se izvaja vidna ali zunanja dvojezičnost. Mimo določil zaščitnega zakona je bila zaradi tega oškodovana vidna dvojezičnost v mestih Trst in Gorica. Naknadno se je nekaj uprav,

smo pač v Italiji in da je zato povsem pogrešeno, da se na zunanaj simbolno izraža prisotnost slovenske šole. Le malo glasov je bilo slišati, da je bil omenjeni incident umetno ustvarjen s tendencioznim poročanjem nekaterih lokalnih medijev.

Kmalu zatem je manjšinska skupnost kompaktno protestirala proti krčenju finančnih prispevkov slovenskim organizacijam iz državnega proračuna za leto 2009, kakor določa zaščitni zakon. Enoten nastop in diplomatski poseg Slovenije sta obrodila sad. Italijanska vlada je manjkajoči milijon evrov ponovno vključila v finančni zakon kot prispevek deželi FJK za potrebe

slovenske manjšine. Povsem upravičeno je slovenska manjšina dosegla ustrezno zadoščenje, da je rimska vlada na neki način popravila krivično crtanje sredstev za slovensko manjšino, vendar je bilo zaznati v izjavah raznih manjšinskih dejavnikov tudi nekaj odvečnega poudarjanja domnevne velikodušnosti oziroma razumevanja oblasti za potrebe slovenske narodne skupnosti in da kaže

nekako pozabiti, kar se je zgodilo. Odprto ostaja vprašanje financiranja manjšine za leto 2010 in 2011.

Nedorečeno ostaja vprašanje uporabe prostorov Narodnega doma v Gorici in Trstu, ki je še vedno na začetni simbolni ravni. To kljub temu da zaščitni zakon predvideva mnogo več. Na Narodni dom pri Sv. Ivanu pa smo skoraj pozabili, kakor da ga nujno ne potrebujemo. Šele v zadnjem času se je vprašanje ponovno sprožilo na pristojnih ravneh. Upati je zato, da bo čim prej prišlo do pametnega dogovora o ureditvi in uporabi prostorov v njem.

Alojz Tul

Povejmo na glas

V ohranjanju pridobljenih dobrin

V času, v katerem živimo, je ohranjanje pridobljenih dobrin več kot umesten cilj. Verjetno ni nikogar, ki se ne bi zavedal, kako neplodno bi bilo stališče, naj hodi dalje, kot da se ni nič zgodilo. Vsak poskus v tej smeri bi takoj trčil na vsakodnevne novice, ki vse govorijo o slabšanju razmer. O hitrem preobratu na bolje nihče več ne razmišlja, posebno še, ker se kriza poglablja in njene razsežnosti ni mogoče izmeriti. Vlade ukrepajo in rešujejo zdaj banke, zdaj industrijo, vse bolj pereč problem je ukinjanje delovnih mest, ob tem zmanjševanje kupne moči in zato krčenje proizvodnje - v tem vzdušju je preprečevanje hitrih padcev že velik dosežek. Z drugimi besedami: upočasnitev prehajanja v hujšo krizo deluje kot olajšanje, prelomna poslabšanja bi bila dosti bolj boleč udarec. In v tem okviru se ljudje, pravzaprav nepregledne milijonske množice, obnašajo zelo zrelo, saj očitno pre dobro vedo, za kaj gre: da je ohranjanje v zadnjih desetletjih pridobljenega tisto pravo geslo in smerokaz, ki ne zahteva preveč, istočasno pa se ne odpoveduje aktivni držbi, ki je nasprotje vsakršnega malodušja. V tej luči je zanimivo, kako vsi ti milijoni, med katerimi smo seveda tudi mi, ukrepajo v svojem vsakdanjem življenju, bolje rečeno, kje in kako zmanjšujejo svojo porabo, da bi ohranili bistvenejše stvari na račun manj bistvenih. Predvsem je opaziti skoraj pol manj turističnih potovanj - očitno so slednja največji priboljšek - ter odpoved srednje velikim in

velikim investicijam, se pravi novemu avtomobilu, stanovanju ali hiši. Mimo potemtakem lahko trdimo, da sta ukrepanje visoke politike in obnašanje milijonskih množic, se pravi brezštevilnih posameznikov, povsem usklajena: ohraniti kar največ mogoče, odpovedati se, čemur se lahko odpovemo, in storiti vse, da bi našli izhod iz nastalega položaja, pa čeprav z nekoliko sanjskim upanjem, da bo ameriški predsednik Obama rešil vse, česar mi nismo mogli. Na vsak način podobno kot vsi se vede tudi naša narodna skupnost, torej mi v tukajšnjem koščku nove Evrope in novega sveta. Brez kakšne samohvale je možno ugotoviti, da se vedemo zrelo, premišljeno in umirjeno in slej ko prej tovrstno zadržanje za nas ni nekaj novega. Kot manjšinska skupnost smo morali vedno ubirati pot uravnoveženosti ter potrpežljivosti in imamo na tem področju gotovo nekaj prednosti. V času, kakršen je danes, pa so zadeve resnejše, zato velja še okrepiti vsa tista prizadevanja, ki so usmerjena v dogovarjanje znotraj nas kakor tudi v dogovarjanje z vsemi, s katerimi sovivamo. Izgubiti se je treba ustvarjanju napetosti in jih, če se pojavijo, takoj odpraviti ter še naprej skrbno upravljati dolgo vrsto naših uspešnih dejavnosti. To seveda nikakor ne pomeni opustitve iskanja tistega odgovarjajočega mesta v nastajajoči novi Evropi, v kateri pripada manjšinskim skupnostim vidnejši položaj od tega, v katerem se danes nahajajo.

Janez Povše

Stranka Slovenska skupnost

Zasedanje goriškega pokrajinskega tajništva

Na nedavnem zasedanju pokrajinskega tajništva SSK so bile glavne teme goriški občinski proračun in upravne volitve v slovenskih občinah Doberdob, Sovodnje ob Soči in Števerjan. Glede goriškega občinskega proračuna so poročali občinska svetnika Primožič in Koršič ter predsednik rajonskega sveta Pevma-Oslavje-Št. maver Lovrenc Peršolja. Vsi trije so se izrazili zelo kritično do tega pomembnega upravnega dokumenta. Glavna kritika je zadevala seveda javna dela, ki se že več let ponavljajo v občinskem proračunu, vendar do konkretne izvedbe ne pride. Veliko takih postavk je tudi brez finančnega kritja, kar je že napoved, da delo ne bo izvedeno. Predsednik Peršolja je seznanil tajništvo s tem, da je rajonski svet dal negativno mnenje glede občinskega

proračuna. Razlog je bil ta, da so bile zahteve rajona popolnoma spregledane. Pozitivni točki sta napoved skorajšnjega odprtja športno-rekreativnega centra v

Pevmi, ki bi moralo biti v mesecu maju, in pa financiranje za

popravila v slovenski osnovni šoli O. Župančič v ul. Brolo. Tajništvo SSK je pregledalo tudi potek priprav na občinske volitve, kjer se sekcije ukvarjajo z do- ločanjem županskih kandidatov, kandidatnih list in morebitnih dogovorov za skupno nastopanje, kot na prejšnjih volitvah. Tajnik Čavdek je poročal o predlogu, ki ga je SSK dala Demokratski stranki o skupnem sodelovanju v občinskih upravah. Čeprav je bil ta predlog javno izrečen že na junijskem pokrajinskem kongresu in predstavljen Demokratski stranki meseca septembra, do sedaj iz lokalnih krožkov DS ni še prišlo do jasnega odgovora. To zavlačevanje pa žal daje občutek, da vlada do predloga negativno mnenje. Tajništvo je po kratki razpravi sprejelo v vrednost dano situacijo. V primeru negativnega odgovora DS bo sicer obveljalo dosedanje stanje neposredne konfrontacije, kar žal ne vodi v kakšen resen napredek pri javnem upravljanju naših občin oz. njihovih teritorijev. S tem bo seznanjen tudi pokrajinski svet SSK, ki bo zasedal naslednjo sredo in bo to resno vzel v pretes kot tudi morebitne posledice na sodelovanje SSK v goriškem občinskem svetu. Tajnik Čavdek in predsednik Primožič sta ostale člane tajništva še seznanila s sklicem goriškega pokrajinskega sveta, na katerem bo gostja Elizabetta Kovic, ravnateljica slovenske nižje srednje šole Ivan Trinko in didaktičnega ravnateljstva v ul. Brolo, in bo spregovorila o stanju slovenske šole in vertikalizaciji. Aljoša Jarc je še predstavil delo mladinske sekcije SSK in njeno naslednjo pobudo, ki bo potekala prihodnji petek, ko bo v goste prišla Luigia Negro, slovenska rojakinja iz Režije, in bo predstavila stanje slovenske narodne skupnosti v tej dolini.

Julijan Čavdek
Pokrajinski tajnik SSK

Na dnu...

IZVEDENCI VAS SPRAŠUJEJO,
ČE JE KRIZA REALNA
ALI VIRTUALNA?

FINŽGARJEV DOM NA OPČINAH Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček

Ali je slovenska šola tujek v italijanskem morju?

Slovenska šola ima v svojem DNK-ju posebno specifičnost, ki izhaja iz dejstva, da je pač nastala zaradi potrebe naše manjšinske skupnosti. Slovenska šola pa je bila obenem od nekdaj vezana na italijanski šolski sistem in bila od njega zato odvisna. Razkorak med tema dvema poloma je bil mestoma večji, včasih pa manjši. Naša skupnost je zato vsako reformo italijanskega šolstva spremljala z veliko zavzetostjo, ker se je namreč zavedala, da je kot manjšinski subjekt podvržena drugačnim dinamikom in učinkom kot ostala italijanska šolska mreža.

To je prišlo še zlasti do izraza v zadnjih mesecih, ko je t. i. reforma Gelminijev razveljala duhove v italijanski javnosti in sprožila kopico vprašanj, ki so neprikrito odsevala mnenje, da se za njenim dejanjem skriva gola varčevalna politika finančnega ministra Tremontija (in premiera Berlusconi).

Pomisliki nad ukrepi italijanske vlade so prišli do izraza tudi na javnem srečanju, ki ga je v četrtek, 12. marca, v Finžgarjevem domu na Opčinah priredil Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček in na katerem so sodelovali didaktična ravnateljica Fiorella Benčić, deželni svetnik Igor Kocijančič in pokrajinski tajnik SSK Peter Močnik. Okroglo mizo je vodila Maja Lapornik, večer pa je uvedel predsednik Krožka Virgil Šček Rafko Dolhar, ki je poudaril namen srečanja: "Škoda, da je prišlo glede te tematike tudi v manjšini do kresanja mnenj in do različnih pogledov, ki ne koristijo nikomur. Šola je namreč ena najpomembnejših ustanov naše skupnosti: Slovenska manjšina potrebuje odkrito in tvorno soodnosje glede tematike šolske reorganizacije". Razprava se je osredotočila predvsem na dve tematiki, in sicer na racionalizacijo šolske mreže in na t. i. združevanje šol.

Racionalizacija

"Šolska reforma cilja zgolj na to, da bi stroške šolskega ustroja znižali. S tem dejstvom se moramo sprijazniti. To je pa žal okvir, v katerem moramo ravnatelji odlošiti operirati", je dejala Benčićeva. Pojem racionalizacije sega že v čas, ko je bil šolski minister Luigi Berlinguer: njegov predlog, da bi obvezno šolsko obdobje razvrstili v sedemletko in petletko, je že vseboval pojem večstopenjskega ustroja, "a je ta zamisel naletela na močan odpor".

Je slovenska šola v italijanskem sistemu tujek, kajti hočeš nočeš bo reforma prizadela tudi nas. Tako je bilo svojčas tudi s šolsko avtonomijo, ki je morala razrešiti marsikateri problem, na ravnateljev pa je naložila prevelika bremena, ki jih šolski kader ni bil vajen. Pri tokratni reformi so vladni predstavniki izpostavili manj pomembne novosti (npr. ponovno uvajanje vedenjskih ocen), prezrli pa so srž same reforme, se pravi racionalizacijo.

Jože Stefan, družboslovni licej Slomšek pa vključili v splošnejši humanistični pol. Močnika skrbi tudi klestenje učnih ur na nižjih srednjih šolah, kar bi korenito znižalo nivo vzgoje naših otrok. Pokrajinski tajnik si težko razlaga molk sindikatov in Sindikata slovenske šole, saj bo reforma hudo prizadela številna delovna mesta naših vzgojiteljev. Močnik je zato na večeru izrekel predlog, ki naj bi vsaj slovensko šolo izvzel iz vrtinca rimskih

je mnenja Benčićeva, ki je opozorila še na dejstvo, da bi združitve dveh šolskih tajništev razbremenila delo posameznih. Združevanje šol bi obenem zapolnilo vrzel, ki je v zadnjih letih nastala zaradi pomanjkanja osebja, ki bi se odločalo za ravnateljska mesta: učno osebje se za ta položaj ne odloča zato, ker je funkcija ravnatelja dokaj nevhvaležna in zahtevna, obenem je plača sploh ne oplemeniti.

Igor Kocijančič je obžaloval dejstvo, da je govor o združevanju šol potekal zgolj v ožjem krogu izvedencev, javnost pa s tem problemom ni bila ustrezno seznanjena. Slovenska manjšina je možnost združevanja šol ocenjevala le v logiki odpora glede na stališča, ki jih je predhodno osvojila tržaška občina, ne pa na

Italiji še ne izvaja". Pokrajinski tajnik SSK je izrazil zaskrbljenost tudi v zvezi s pomanjkanjem kadrovskega načrtovanja znotraj manjšine: pomanjkanje slovenskih ravnateljev je namreč odvisno od amaterskega pristopa, ki ga manjšinci udeležajo na raznih ravneh, tudi na šolskem področju. "Če bi naše šolnike primerno usposobili za tako pomemben službeni položaj, kot so to storili italijanski sindikati, bi bil danes položaj povsem drugačen".

Razprava

Predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka je med debato izrazil skrb, da našim šolnikom primanjkuje ambicije: "Nekoč je bilo mesto ravnatelja prestižna funkcija, danes pa je ta čast prezrta". Štoka je obenem obžaloval odsotnost in prizadevanje Sindikata slovenske šole, hkrati pa je predlagal, da bi z drugo krovno organizacijo SKGZ jeseni priredili študijsko zborovanje, na katerem bi temeljito proučili stanje zamejskega šolstva. Štoka je tudi izrazil nasprotovanje Močnikovemu predlogu o regionalizaciji šolstva: italijanska država je namreč še primorana spoštovati mednarodne sporazume, na podlagi katerih nam je bila nekoč zagotovljena šolska mreža; če bi šolske pristojnosti prenesli na deželo, bi na tem področju marsikaj

tvegali. Nekdanja didaktična ravnateljica Stanka Čuk je zaželela jasen načrt, ki bi nakazal, katerim smernicam naj sledi slovensko šolstvo v Italiji. Čukova ima obenem občutek, da so naši otroci čedalje bolj neprimerni in da se razkorak med dobro osnovno šolo in pomanjkljivo nižjo in višjo srednjo šolo vedno večja. V debato so posegli še Igor Pavel Merku' in predsednik Slovenske prosvete Marij Maver ter prof. Robert Petaros, ki sta branila posebno vlogo slovenske šole kot nosilke narodne identitete.

Igor Gregori

Rafko Dolhar, Peter Močnik, Igor Kocijančič, Fiorella Benčić, Maja Lapornik in Igor Pavel Merku' (foto IG)

Ministrici Gelminijevi ne gre zato pripisati zasluga, ki jih nima: razmišljala je zgolj v logiki varčevalne politike, češ da pomenijo soprisotnost učiteljev na novonovih šolah in stranske dejavnosti zgolj potratna javnega denarja. "Za nižje srednje šole pa bo učinek reforme še slabši": zmanjšanje predmetnika od sedanjih 12 na 9 ur pomeni hkrati no klestenje četrtine učnih mest; 5% delovnih mest pa bi izgubili na osnovnih šolah. Deželni svetnik Igor Kocijančič je z Benčićevo soglašal; obenem pa je izpostavil potrebo, da manjšinci odmislimo načelo, da

zacijske načrte, o katerih nimamo še jasne podobe. Kocijančiča skrbi predvsem dejstvo, da več kot 1.200 šolnikov z začasno pogodbo tvega izgubiti svoje delovno mesto. "Čeprav je drugod po Evropi socialni ustroj države že podvržen klestenjem, si nihče ne upa krčiti sredstev šolskega sistema", je grenko pristavil deželni svetnik. Dokaj zaskrbljen je bil tudi pokrajinski tajnik SSK Peter Močnik: kaže namreč, da bodo po novem nekatere tehnično poklicne zavode združili. Pri nas pomeni, da bodo tehničnemu zavodu Žiga Zois priključili poklicni zavod

molinov: "Ciljal bi namreč na regionalizacijo šolstva, po katerem naj bi pristojnosti šolskega ustroja pripadale posameznim deželam, kot se je to že zgodilo za zdravstvo". Če so si bili prisotni glede vprašanja reorganizacije šolstva dokaj edini, je tema **združevanja šol** razdvajala mnenja. Fiorella Benčić se s predlogom načeloma strinja, saj bi tovrstno povezovanje osnovnih in nižjih srednjih šol pripomoglo k bolj kakovostni učni ponudbi: "Danes so prvo- in drugostopenjske šole dva različna svetova, med katerima ni pretoka informacij",

podlagi temeljite presoje. Kocijančič je načel še eno tematiko, ki se je navezovala na šolsko avtonomijo in ki bi se danes izkazala za dvorezni meč: "Šola sv. Cirila in Metoda je svojčas na podlagi avtonomije vključila v svojo ponudbo glasbeno smer, da bi tako pridobila privlačnost. Starši pa se danes raje odločajo za druge nižje srednje šole, ki bi otrokom nudile manj dejavnosti in zagotovile poleg nedelje še en prosti dan". Kaj torej sploh želimo?

Peter Močnik se je vprašal, "zakaj bi morala slovenska šola udeležiti to reformo, če se drugod po

GORICA Ob okritju restavriranega kipa sv. Ignacija Dve "manifestaciji" na Travniku

govcev in lokalov na Travniku zaprta vrata in izobesila letake v obliki osmrtnic, s katerimi je želela obvestiti javnost, da je trgovska dejavnost zaradi zavlačevanja z deli na mestnem trgu predčasno preminila. Šlo je za mirno, a zgovorno protestno akcijo, ki kaže na nevzdržno stanje zaradi gradbišča, ki se zavlačuje in močno zaznamuje trgovce. Dostop do trgovin je vedno težji, ljudje izgubljajo navado prihajati na Travnik, posli se zmanjšujejo, kar utesne uničiti pravi videz mestnega središča, saj se bodo morale trgovine, če bodo le hotele preživeti, preseliti kam drugam. Da so trgovci v Gorici in še posebej na Travniku zelo zaskrbljeni za

dela pri preureditvi Travnika se vlečejo v nedogled, postajajo žalostna stalnica mestnega jedra,

svojo in mesta prihodnost, ni nič novega; novo pa je bilo predvsem to, da so mirno, a odločno protestirali; mi bi bili še bolj veseli, če bi protestirali tudi v slovenskem jeziku, saj je veliko trgovcev na osrednjem trgu slovensko govorečih. Javna dela pri preureditvi Travnika se vlečejo v nedogled, postajajo žalostna stalnica mestnega jedra,

Na goriškem osrednjem trgu, Travniku, se je prejšnji teden le nekaj zgodilo. Mestne oblasti so bile v četrtek, 12. marca, prisotne pri slovesnem odkritju kipa sv. Ignacija Lojolskega, ki so ga po 71 letih spet postavili na njegovo prvotno mesto pred prefekturno (l. 1938 so ga namreč ob Mussolinijevem obisku Gorice postavili pred cerkev, kjer je ostal do marca lani). Ob nadškofu De Antoniju so stali prefektinja Marroso, pokrajinska pod-

predsednica Demartin, župan Romoli, predstavniki sil javnega reda in množica občanov. Nadškof je kip blagoslovil, nato pa so ga odkrili oz. poskusili odkriti, saj se je vrhica pretrgala in restavrirani marmornati svetnik je ostal deloma še pokrit, dokler ga ni občinski delavec z dvigalom na tovarnjaku dokončno "rešil" bele odeje. Isti dan je na istem trgu potekala druga, drugačna "manifestacija", saj je večina tr-

Poziv

Za slovensko šolo naj skrbi Dežela!

"Dežela FJK naj prevzame skrb za avtonomno ureditev slovenske šole, ki naj bo zato neodvisna od vse strožjih vsedravnih parametrov". Za tako rešitev se ogreva tudi deželni svetnik SSK Igor Gabrovec, ki se bo o tem v kratkem ponovno soočil tudi z deželnim odborikom za kulturo in izobraževanje Robertom Molinarom. Avtonomna šolska ureditev je že ustaljena stvarnost v Dolini Aoste in Tridentinskem Gornjem Poadižju, kjer dosega varstvo tamkajšnjih narodnih manjšin najvišje standarde. "Slovenska šola je v vseh teh desetletjih že plačala previsok davek. Rezali, krčili, krpali in preoblikovali smo povsod, kjer se je dalo. Na Tržaškem so obenem izginile številne šole, ki so bile mednarodno pravno zaščitene. Zato gre poziv tudi Sloveniji, ki je naslednica mednarodnih pogodb, naj preostalo šolsko mrežo tudi v odnosu do italijanske države zaščiti pred dodatnim brezobzirnim klestenjem", je še poudaril deželni svetnik Gabrovec, ki vztraja, da moramo reformo slovenske šole v FJK osnovati s pogledom na ostale manjšinske stvarnosti, ne pa v objemu z vsedravnim šolskim sistemom, ki se sesuva. "Samo tako bomo zaščitili priznano nadpovprečno kvaliteto, ki še danes odlikuje slovenske šole. Če nam bo uspelo, tudi s primerjalno analizo stanjem manjšinskega šolstva v Sloveniji in na Hrvaškem ter rešitvami, ki so jih sprejeli v Aosti in Bocnu, nam bo potem lažje zagovarjati potrebo po upoštevanju naše specifičnosti in torej odstopanje od uničujočih vladnih parametrov", je še poudaril Gabrovec.

GORICA Praznovanje mestnih zavetnikov sv. Hilarija in Tacijana

Če sprejmemo "drugega" v sebi, bomo sprejeli tudi druge okrog nas

Vedno praznovanje goriških mestnih zavetnikov, škofa sv. Hilarija in diakona Tacijana (3. stol.), je doseglo vrhunec v ponedeljek, 16. marca, ko je po slovesni maši v prenatrpani stolni cerkvi nadškof msgr. Dino De Antoni na stopnišču pred njo z relikvijami dveh oglejskih svetnikov in mučenec v rokah blagoslovil številne zbrane vernike in občane, med katerimi so bili tudi zastopniki krajevnih uprav. Pri maši, ki jo je daroval ob številnih somaševalcih, je med homilijo spregovoril o vzgoji in skupnem dobrem, vrednosti, ki jo moramo posredovati mladim. Zvečer je bilo v mestnem avditoriju slavlje, na katerem so podelili 9. nagrado sv. Hilarija in Tacijana Bruni Muzzolini (roj. 1922), Goričanki furlanskega rodu, pesnici in pisateljici, ki se je s svojim vsestranskim kultur-

Restauro, ki skrbi za ohranjanje in restavriranje muzejskih, zlasti papirnatih eksponatov. Podelitev je spremljalo petje zborov Seghizzi iz Gorice, Perosi iz Fiumicella in zbora oglejske bazi-like.

Dan prej, 15. marca, so po jutranji maši v stolnici - ko so bili nagradi dijaki goriških šol, udeleženci natečaja o skritih utrinkih Gorice - po ulicah mestnega središča stopali grofje, dame, vitezi, vojščaki in drugi "junaki" iz goriške preteklosti, oblečeni v pisane srednjeveške noše.

Med številnimi drugimi dogodki v nizu praznovanj zavetnikov je bilo posebno vredno omembe osrednje predavanja v petek, 13. marca, v avditoriju. Letošnji gost je bil Luigi Alici, profesor moralne filozofije na univerzi v Macerati, v letih 2005-08 predsednik Katoliške akcije, eden vidnejših sodobnih italijanskih (krščanskih) filozofov, ki je govoril na temo *Nevzdržna lahkost drugega*. V zanimivem posegu, v katerem je jasno prišla do izraza njegova personalistična misel, je spregovoril o temi, ki je zelo aktualna v današnjem večkulturnem svetu, še posebej pri nas, kjer se ob meji srečujejo različne

Nadškof blagoslovlja mesto

lidarnosti in enakosti. V osebnih odnosih dajemo prednost empatiji, na širši ravni pa smo polni sumničenj, mrzli in cinčni, iščemo samo lastno korist; to je tudi vir relativizma. Alici je govoril o strahu do različnega in o različnih (ekonomskih, etničnih in ekoloških) predsodkih oz. paradigmah, ki zaznamujejo dobo globalizacije; ta je sicer podrla državne meje, v resnici pa jih je zamenjala z ekonomskimi. Strah pred drugim se rojeva iz strahu, ki ga imamo do "drugega" v nas, do nepoznanosti razsežnosti v nas samih, je povedal. Šele če bomo sposobni pogledati vase, se odpreti odnosu do Drugega, do transcendence in večnosti, ki je prisotna v vsakem posamezniku, bo naš pogled

končno sposoben se usmeriti tudi v druge in drugačne, v sosedo, drugače mislečo, pri seljenju itd. Najprej se moramo torej navaditi sobivati z drugim v sebi, kajti "v resnici se ne poznamo". V breznu znotraj nas samih lahko najdemo stičišče med končnim in neskončnim. Lahko si zakrivamo oči, iščemo nadomestke ali malike, toda človeška stvarnost je ta. "Človek ali veruje v Boga ali pa v idole, užitek, oblast itd". Če gledamo navpično, se bo odprl tudi naš vodoravni pogled. Družba, ki prisega na nevtralnost, ne more preživeti. Potrebne so vsaj osnovne vrednote, na katerih sloni skupno dobro in v katere njeni člani prisegajo. V nasprotnem primeru je skupnost zapisana smrti. Konec koncev, je sklenil Alici s Camusom, se vsak zid lahko spremeni v vrata. DD

"Goriški grof" v stolnici

Prof. Luigi Alici

nim delom uveljavila tudi na državni in mednarodni ravni. Leta 1985 je med drugim v Gorici ustanovila Centro Studi e

kulture in jeziki. V postmodernem času se veliko govori o individualizmu, pa tudi o kolektivismu, o svobodi, pa tudi o so-

Papeževa poslanica ob 43. dnevu sredstev družbenega obveščanja (1) Nove tehnologije, novi odnosi

Dragi bratje in sestre, v pričakovanju bližajočega se svetovnega dneva sredstev družbenega obveščanja bi vam rad spregovoril na temo, ki je bila izbrana za letošnje leto - Nove tehnologije, novi odnosi. Spodbujanje kulture spoštovanja, dialoga in prijateljstva. Nove digitalne tehnologije prinašajo korenite spremembe v oblikah komunikacij in človeških odnosov, ki so posebej očitne med tistimi mladimi, ki so z novimi tehnologijami odrasli in jim je digitalni svet domač, nam odraslim pa se pogosto zdi tuj, ker smo se morali pozneje naučiti razumeti in ceniti možnosti, ki jih ponuja za komunikacijo. V letošnji poslanici imam v mislih skupino, ki ji rečemo digitalna generacija in želimo posebej z njo razdeliti nekaj misli glede neverjetnih možnosti novih tehnologij, če jih uporabljamo za spodbujanje medčloveškega razumevanja ter solidarnosti. Nove tehnologije so velik dar človeštvu in moramo se truditi, da bi koristili, ki jih ponujajo, služile vsem posameznikom in skupnostim - tudi tistim, ki so v težkih razmerah in so najbolj ranljivi. Dostopnost mobilnih telefonov in računalnikov ter globalni doseg in prodornost interneta sta odprla vrsto različnih načinov komunikacij, ki omogočajo, da besede ali slike v trenutku lahko premagajo ogromne razdalje in

dosežejo najbolj izolirane koticke sveta, česar si prejšnje generacije niti zamisliti ne bi mogle. Še posebej mladi so ogromne možnosti novega medija uporabili za spodbujanje povezanosti, komunikacije ter razumevanja med posamezniki in skupnostmi ter se jih poslužujejo za komuniciranje s prijatelji, za vzpostavljanje novih poznanstev, za ustvarjanje skupnosti in socialnih mrež, za iskanje informacij in novic ter za izmenjavo idej in mnenj. Nova kultura komunikacije prinaša mnoge koristi: družine lahko ostanejo povezane kljub veliki oddaljenosti, študentje in raziskovalci imajo hitrejši in lažji dostop do dokumentov, virov ter znanstvenih odkritij in zato lahko sodelujejo z drugimi, ki se nahajajo v drugih krajih, poleg tega pa interaktivni značaj novih medijev omogoča bolj dinamične oblike učenja in komunikacije ter na ta način prispeva k družbenemu napredku.

Upravičeno se čudimo, kako hitro so nove tehnologije napredovale v smislu učinkovitosti in za-

nesljivosti, pa tudi njihova priljubljenost pri uporabnikih nas ne preseneča, saj odgovarjajo na osnovno človeško potrebo po komuniciranju in medsebojnem sporazumevanju. Želja po odnosih je zakoreninjena v naši človeški naravi in je ni moč razumeti samo kot odziv na tehnične

inovacije. V luči svetopisemskega sporočila bi jo morali najprej videti kot odsev naše udeležbe v zgovorni in združevalni Božji ljubezni, ki želi iz človeštva narediti eno samo družino. Ko začutimo, da nas vleče k sočloveku, ko želimo več vedeti o njem in se mu želimo predstaviti, odgovarjamo na Božji klic, ki je vtisnjen v našo naravo, ker smo bili ustvarjeni po

Božji podobi, po podobi Boga komunikacije in občestva.

Željo po povezanosti in potrebo po komunikaciji, ki sta v sodobni kulturi tako očitna, je najlažje razumeti kot moderni obliki osnovnega in trajnega človeškega hrepenenja, da sebe preseže in poišče občestvo z drugim. Ko se odpiramo drugemu, izpolnjujemo našo najglobljo potrebo in postajamo bolj polno človeški. Stvarnik nas je ustvaril za to, da ljubimo. Seveda tu ne mislim na bežna in plitva razmerja, pač pa na pravo ljubezen, ki je v srcu Jezusovega moralnega nauka: "Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega srca, iz vse duše, z vsem mišljenjem in z vso močjo" in "Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe" (Mr 12,30-31). Ko razmišljamo o pomembnosti novih tehnologij, je pomembno, da se osredotočimo ne samo na njihovo

nedvomno zmogljivost vzpostavljanja in ohranjanja stikov med ljudmi, ampak tudi na kakovost vsebin, ki jo posredujejo. Vse ljudi dobre volje, ki so dejavni v nastajajočem okolju digitalnih komunikacij, spodbujam, naj se zavežejo k pospeševanju kulture spoštovanja, dialoga in prijateljstva.

/ dalje

Nova Gorica / Raziskava fakultete Igre na srečo med prebivalci Slovenije

Raziskava o igrah na srečo, ki jo je opravila Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici, je prva raziskava na Slovenskem, ki nam daje natančen vpogled v razširjenost problemov z igrami na srečo med prebivalstvom. Osrednji del raziskave je bil opravljen v obliki telefonske ankete, pri čemer je anketiranje potekalo od 13. novembra do 9. decembra lani. Na anketi je skupno odgovorjal 10.001 anketiranec, kar je rekordno velik vzorec. Vzorec je in ustrezna obtežitev vzorca zagotavlja, da vzorec povsem ustreza predstavlja slovensko populacijo. Poleg tega je bila opravljena še anketa med zaposlenimi v igralniški dejavnosti.

Glavne ugotovitve raziskave so: - V zadnjem letu je vsaj eno igro na srečo igrala približno tretjina prebivalstva.

- Najpogostejše igre so loto, hitre srečke, druge klasične igre in športne stave.

- Posebne igre na srečo (v igralnicah, igralnih salonih, prek interneta) so med slovenskim prebivalstvom redkejšje, največ pa je med njimi igranja na igralnih avtomatih.

- Dobra polovica igra predvsem zaradi dobitek, slaba četrtina zaradi zabave, slaba petina zaradi radovednosti.

- Test South Oaks Gambling Screen (SOGS), ki je bil kot niz vprašanj vključen v anketni vprašalnik in se kot mednarodni standard največkrat uporablja za ugotavljanje problemov z igrami na srečo, je pokazal, da ima probleme z igranjem 0,46% prebivalcev. 0,12% med njimi ima tako hude probleme, da jih lahko šteje-

mo za patološke igralce.

- Primerjalno z drugimi državami, v katerih so igre na srečo podobno dostopne, to ni zelo velika številka. Vendar je delež oseb s problemi nesorazmerno velik med mladimi do 30 let (kar 1,68%), kar lahko pomeni večjo dovzetnost novih generacij in s tem nevarnost širitve problema v prihodnje. Posebno izpostavljeno so samski moški s srednjo izobrazbo.

- Med igralci posebnih iger na srečo (igralnice, saloni, internet) so problemi z igranjem na srečo verjetnejši. Vendar pa večina med tistimi, ki imajo probleme z igrami na srečo, igra samo klasične igre (loto, srečke, športne stave ipd.). Med tistimi, ki imajo probleme z igrami na srečo po testu SOGS, jih je tako kar 61,7% v zadnjem letu igralo samo klasične igre na srečo.

- V Sloveniji je na podlagi anketne ocene 1.932 patoloških igralcev in 5.795 problematičnih igralcev. Na temelju tega lahko ocenimo, da znašajo družbeni stroški igralništva med 5.461.508 evrov (metodologija APC) in 5.957.655 evrov (metodologija NORC).

- Zaposleni v igralniški dejavnosti predstavljajo ogroženo skupino. Igranje iger na srečo je v tej skupini veliko večje kot v splošni populaciji. Okoli 10% anketirancev izkazuje manjše ali večje težave z igrami na srečo. Povezava med tipom zaposlitve (neposredni ali posredni stiki z gosti) je relativno močna. Zaposleni, ki imajo močnejši stik z gosti, so bolj izpostavljeni tveganju.

- Država še vedno nima razvite preventivne in kurativne strategije za soočanje z negativnimi učinki igralniške dejavnosti.

Mirenski Grad / Postna predavanja

V tem mesecu poteka v raznih župnijah postna priprava na Veliko noč. Na Mirenskem Gradu je bilo v petek, 13. marca, kar zanimivo predavanje o "ta starih in ta mladih", ki ga je vodila psihologinja dr. Katrina Kompan Erzar. Predavateljica je mati šestletne hčerke in dvanajstletnega sina, žena, doktorica psihologije in docentka za zakonsko in družinsko terapijo, zaposlena kot strokovni vodja Frančiškanskega družinskega inštituta in terapevtka ter supervizorka. Poleg tega predava na Teološki fakulteti v Ljubljani. "Razumevanje med generacijami gre večkrat po zelo različni poti", pravi dr. Erzarjeva. Zgodi se, da starši spoznajo in dokončno sprejmejo svojo hčerko, svojega sina šele preko vnukov. Zgodi se, da pride do sprejetja, ko mati reče svoji hčerki, ki ji je ravno prinesla vnuka: "Prinesla si vnučka, da ga popazim? Hvala! Pusti ga kar tukaj, bom jaz poskrbela". Nikakor ne sme pa odgovoriti samo s kritiziranjem in moraliziranjem: "Tako se ne dela! Narobe vzgajaš! Kaj delaš s svojimi otroki"? Tak otrok bo ostal vedno čustveno zanemarjen, počutil se bo neljubljene, čutil, da ne naredi dovolj, da je nevreden, necenjen. In tudi vsaka mama ali oče, čeprav odrasla, morata imeti še vsaj eno možnost pri svojih starših, da se z njima pogovorita, da dobita pomoč, ko prideta do stiske.

Eden izmed temeljev vsake družine je zaupanje. Kako lepo je, da si člani v družini zaupajo drug drugemu in da verujejo, da to, kar drugi govori, prihaja iz srca. Če tega ni, bo v družini manjkala samozavest. Svet bo za otroke postal nepredvidljiv, sovražen in poln nezaupanja. Težko se bodo znašli v svetu novega in izzivalnega. Čutili bodo, da jih svet ne sprejema, svet se jim bo zdel tuj. Ostali bodo sami s svojo bolečino, brez toplote, ki si jo tako želijo. In večkrat bodo to toplino iskali tam, kjer bi ne smeli. Na primer v popivanju ali v mamilih.

"Tisto, česar se naša generacija boji, je to, da preživi čustveno", je poudarila dr. Erzarjeva. To pomeni, da vsakdo ima pravico in dolžnost, da lahko občuti to, kar čuti, in da misli to, kar lahko misli, in da doživlja to, kar lahko doživlja, ne pa, da mu drugi stalno pravijo, kaj morajo doživljati. Isti mehanizem se ponavlja tudi v šolah. Večkrat učitelji silijo otroke, naj se nekaj naučijo, tudi če tega učenci sploh ne doživljajo. In tako učenci, pozneje dijaki, postajajo le avtomati brez prave zavesti, brez ustvarjalnosti in osebe, ki bodo vzgajale še druge neustvarjalne otroke itd.

Drugi temelj družine je prepoznavnost. Vsaka družina ima namreč različno življenje. Vsak član ve, da je njegova družina nekaj posebnega in različnega. Vsaka družina ima svoje norme in vsak član družine ve, da se v njegovi družini tako dela.

Tretji temelj družine pa je dostojanstvo. Starši po navadi od otrok ogromno zahtevajo in se včasih niti ne zavedajo, da vzgajajo mimo otrokovih želja. "Kako boleče je videti idealne družine", je povedala dr. Erzarjeva, in spoznati, da otroci tedaj družin v življenju se ne znajdejo, da niso funkcionalni". Zmanjka jim dostojanstvo.

Zadnje postno predavanje na Mirenskem Gradu bo v petek, 20. marca, ob 19. uri. Predaval bo škof dr. Jurij Bizjak na temo Sveti Pavel, prestopnik in oznanjevalec. / Karlo Nanut

Izjava Komisije Pravičnost in mir pri SŠK

Ob odkritju grobišča poveljnih pobojev v Hudi Jami

Pogled na žrtve ob odkritju grobišča poveljnih pobojev v rudniškem rovu v Hudi Jami pri Laškem je vsakega sočutnega, saj ni mogoče spregledati strahotnega trpljenja žrtev in barbarske okrutnosti njihovih morilcev. Komisija Pravičnost in mir je v preteklih letih že nekajkrat opozorila na moralne in pravne razsežnosti poveljnih zločinov in na dolžnosti, ki jih imajo v zvezi s tem najvišje državne ustanove.

Sočustvovanje, pretresenost, zgroženost in zahteva po dostojnem pokopu žrtev teh množičnih zločinov so povsem umestni in razumljivi odzivi ljudi, vendar se kot politična skupnost zgolj pri tem ne moremo ustaviti. Najvišje državne institucije, posebno tiste, ki so posebej dolžne pospeševati etične vrednote, pravičnost, mirno sožitje in celovito spoštovanje človekovih pravic, bi morale izreči jasno in nedvoumno moralno ter politično obsodbo teh zločinov in vseh posameznikov oziroma skupin, ki so zanje odgovorni. Soočanje z najbolj zavržnimi dogodki slovenske polpreteklo totalitarne zgodovine je nujno, če hočemo postati in osta-

ti civilizirana in etična družba. Skrajni čas je, da vsi državljani in državljanke na osebni, narodni in državni ravni zelo jasno vzpostavimo temeljna moralna načela o nedotakljivosti slehernega človeškega življenja in o dostojanstvu slehernega človeka, ki so bila kruto teptana med revolucijo in po njej. Ideologi-

di oprati dobro ime poštenih in iskrenih borcev za svobodo slovenskega naroda, ki so jih med vojno in vsa leta po njej zlorabljali kot nekakšen "živi ščit" totalitarnih politikov, ideologov in zločincev. Med nami je v zvezi z medvojnimi in poveljnimi poboji še vse preveč moralnega cinizma, izmikanja, brezbržnosti

politični skupnosti ohranjajo veljavo temeljnih etičnih načel in iz njih izhajajočih človekovih pravic, glede teh zločinov niso uveljavile ustreznih moralnih meril, potem ko so te zločine desetletja načrtno zmolčevale in prikrivale. Poskus, da bi zločin za vedno prikrili, je v Barbarinem rovu nadvse očiten. Ravno omalovaževanje je huda politizacija teh zločinov. Nobene politizacije ne bi moglo biti, če bi država pravočasno izpolnila svojo moralno dolžnost. Zato Komisija Pravičnost in mir izreka priznanje državni komisiji, ki si zadnja leta pogumno prizadeva za odkritje zmolčanih zločinskih dejstev. Prav tako z zadovoljstvom ugotavlja, da se v delu javnega mnenja in javnih glasil krepki moralna zgroženost nad zločini. Končni cilj tega dozorevanja naše moralne zavesti pa mora biti odpuščanje in sprava, ki naj pripelje do tega, da ne bo več "naših" in "vaših", ampak bomo vsi enakopravni, enako spoštovani in enako dobrodošli člani iste narodne in politične skupnosti.

msgr. dr. Anton Stres
mariborski nadškof koadjutor
predsednik Komisije Pravičnost in mir pri SŠK

ja ne more postati opravičilo za noben zločin. Za gnusne zločine proti človeštvu in lastnemu narodu je potrebno ugotoviti krivce, individualne in skupinske, politične in ideološke. Javno je potrebno obsoditi takratno komunistično totalitarno oblast in s tem tu-

in včasih celo kaznivega, a nekaznovega omalovaževanja ali odobravanja. Še vse preveč je tudi strahu. Do vsega tega prihaja predvsem zato, ker šola in druge vzgojne ustanove, oblikovalci javnega mnenja in najvišje državne institucije, ki so poklicane, da v

Celjska Mohorjeva družba

V goste je prišel p. dr. Anselm Grün

Prva slovenska založba Celjska Mohorjeva družba je na nedavni novinarski konferenci v svoji knjigarni v Ljubljani slovenski javnosti predstavila enega najbolj branih svetovnih krščanskih avtorjev, nemškega benediktinskega redovnika pater dr. Anselma Grūna, ki mu pravijo kar "Pater Osrečevalec". Duhovnik, teolog, filozof in ekonomist slušatelje svojih predavanj, udeležence tečajev in bralce svojih številnih knjig uči umetnosti življenja.

Anselm Grün je navdušil tudi slovenske bralce vseh rodov in prepričan. Pred kratkim so mu prisluhnili v ljubljanskem Cankarjevem domu, v Celju in Mariboru na predavanjih, ki jih je Celjska Mohorjeva družba organizirala v sodelovanju z Zavodom Antona Martina Slomška, Maribor.

Pater Anselm Grün je povedal, da je "zelo vesel svojega prvega obiska v Sloveniji in da so moje knjige tukaj tako zelo priljubljene. Ko pišem, pišem o konkretnih ljudeh, s katerimi sem govoril, živel in bival. Pišem o ljudeh, ki iščejo Boga in si želijo polnega življenja. Ne želim moralizirati, ampak ljudem pokazati pot do Boga, do celostnega življenja in notranjega miru. Sebi in vam želim, da bi moje knjige pomagale odkriti veselje nad vero in njen pravi pomen. /.../ Bog nam ne govori le preko Svetega pisma, ampak nam govori tudi skozi

naše občutke, emocije, sanje in skozi naše telo. Tudi teologija mora ostati v nenehnem dialogu s psihologijo, sociologijo, književnostjo, filozofijo, umetnostjo ..., da lahko obstane". Direktor Celjske Mohorjeve družbe Jože Faganel je poudaril izjemnost tega obiska ob nepredstavljeni množici obveznosti Anselma Grūna. "Zato sprejema ta pomembni obisk Celjske Mohorjeve družbe, ki deluje v Evropi neprekinjeno od leta 1851, kot priznanje svojemu dolgoletnemu

dokumentih zatajila, zdaj išče svoje razmajano ravnotežje prav ob vrednotah, ki jih ni mogoče ne kupiti ne prodati ne z njimi špekulirati na borzah. Zato ni naključje, da v založniškem programu Mohorjeve knjige našega cenjenega gosta Anselma Grūna odmevno odpirajo pot tudi k bralcem, ki v krščanskem izročilu in njegovih vrednotah niso bili več vzgajani".

Prof. dr. Ivan Janež Štuhec, direktor Zavoda Antona Martina Slomška in tajnik Celjske Mohor-

človeka. Patru Anselmu je v njegovi duhovnosti uspelo združiti filozofijo, filologijo, patristiko, biblične vede in psihologijo. Slednja je v jungovski izdaji postala njegov hermenevtični ključ za razlaganje temeljnih krščanskih spoznanj, predvsem za interpretacijo Jezusa Kristusa kot zdravilca in terapevta. Grūnova evangelizacija je nova, ker stare modrosti, tudi s pomočjo vzhodnih in drugih religij, razlaga na način, ki se dotakne sodobno mislečega in čutečega človeka. Tako kot je ustanovitelj benediktincev sv. Benedikt združil evangelij z rimsko pravno tradicijo, tako Grūn v svoji duhovnosti združuje evangelij in krščansko ter druge tradicije s postmodernim človekom. Njegov pristop je dokaz, da pristno krščanstvo lahko v vsakem času ohrani svežino, ki ljudem pomaga živeti, ne pa da jih zamori – ki ne zasužnjuje, temveč osvobaja".

Prek dvesto knjig tega predavatelja, duhovnega svetovaleca in spremljevalca tudi številnih vrhunskih menedžerjev je izšlo v več kot 15 milijonih izvodov, prevedene pa so v več kot trideset jezikov, v slovenščino jih je prevedenih 16. Pri Celjski Mohorjevi družbi sta pred kratkim izšli njegovi izjemno odmevni knjigi o moških (Boj in ljubezen) in ženskah (Kraljica in divja ženska), že prej pa uspešnica Mala knjiga o pravi sreči ter 50 angelov za vse leto, slednja v treh dneh prihaja med bralce v prenovljeni izdaji. Podrobnosti in fotografije: www.mohorjeva.org.

poslanstvu na področju založništva. Mohorjeva namreč s svojimi knjigami z vseh področij kulture, znanosti in vere širi in utrjuje vrednote, iz katerih je zrasla Evropa. Ta Evropa, ki se je nedavno sramovala svojih krščanskih korenin in jih je zaradi pohlepnosti kapitala v svojih

jeve družbe, je obiska patra Anselma Grūna vesel iz dveh razlogov: "Najprej zato, ker sem ga imel priložnost osebno spoznati v samostanu, kjer živi in deluje, in drugič zato, ker pooseblja zelo drugačen, nov in svež pristop h krščanski duhovnosti, ki je še kako nagovorljiv za sodobnega

Kratke

Molitev za žrtve medvojnih in poveljnih pobojev in njihove morilce

Odkritje novega množičnega grobišča v rudniškem rovu v Hudi jami pri Laškem je razkrilo strahoto revolucionarnega nasilja po koncu druge svetovne vojne in je pretreslo javnost. Od državnih ustanov pričakujemo, da bodo glede evidentiranja in odkrivanja prikritih grobišč ter poprave krivic izpolnile svojo dolžnost. Kristjani smo poklicani, da pri procesu sprave sodelujemo in da za žrtve in njihove morilce molimo.

Župnije v Cerkvi na Slovenskem naj v postnem času v ta namen pripravijo primerno spravno pobožnost. Na 5. postno nedeljo, 29. marca 2009, bo v nadžupnijski cerkvi sv. Martina v Laškem spravna sv. maša za žrtve pobojev v Hudi jami. Ob 14.30 bo križev pot, ob 15.00 pa sv. maša, ki jo bo daroval mariborski nadškof koadjutor in apostolski administrator celjske škofije msgr. dr. Anton Stres. K slovesnosti so povabljeni duhovniki in verniki, posebej tisti, ki menijo, da bi med žrtvami lahko bili tudi njihovi sorodniki. / msgr. Alojz Uran, ljubljanski nadškof, predsednik SŠK

Romanje v Medjugorje od 8. do 11. maja 2009

Odhod avtobusa bo v petek, 8. maja 2009. Zvečer bomo že v Medjugorju pri sveti maši ob 19.00. Obiskali bomo vse kraje, kjer naj bi se po izročilu prikazala Kraljica miru. Povzpeli se bomo na hrib Križevac z molitvijo in spokornostjo. Obiskali bomo Hrib prikazovanj, Oazo miru, skupnost Cenacolo, kjer se po programu sestre Elvire zdravijo narkomani, in še kaj, kar je povezano z zgodovino Medjugorja.

Vrnili se bomo v ponedeljek, 11. maja 2009, v večernih urah in na svoje domove ponesli nepozabne spomine in doživetja.

Cena potovanja 110,00 evrov vključuje avtobusni prevoz, prenočevanje pri družinah v bližnji okolici in prehrano. Vpisovanje pri Darkotu tel. 0039-0481-882395 ali 0039-0481-32121; pri gospe Anici 00386-5-3022503; pri gospe Lojzki 00386-5-3647848 in pri župniku J. Markuži 0039-040-229166. Pri vpisu se plača celotna vsota. Italijanski in slovenski državljani potujejo z veljavno osebno izkaznico ali potnim listom. Vpis do zasedbe mest v enem avtobusu.

Štandrež: besedno bogoslužje v Frančiškovem duhu

V torek, 24. marca, bodo člani Frančiškovih svetnih redov iz Gorice in Nove Gorice vodili liturgično besedno bogoslužje z naslovom: "Skupaj pred Križanim iz cerkve sv. Damijana". Srečanje bo potekalo v župni cerkvi sv. Andreja ap. v Štandrežu. Ker gre za pomenljivo obliko sodelovanja vernikov med slovensko in italijansko skupnostjo ob državni meji, so vsi toplo vabljeni!

Uradna spletna stran Vatikana tudi v kitajščini

Uradna spletna stran Vatikana je od četrтка, 19. marca 2009, na voljo tudi v kitajskem jeziku. Kitajsko govorečim vernikom bodo papeževi govori in informacije o delovanju svetega očeta Benedikta XVI. in Svetega sedeža na voljo tako v tradicionalnih kot tudi poenostavljenih kitajskih znakih. Vsebine, objavljene na spletni strani www.vatican.va, so sicer že na voljo v angleškem, italijanskem, francoskem, španskem, nemškem, portugalskem in latinskem jeziku.

Odnosi med Svetim sedežem in Kitajsko so danes precej napeti. Uradni Peking je namreč leta 1951, ko so oblast prevzeli komunisti, katoličanom ukazal prekinitev stikov z Vatikanom. Od takrat je bogoslužje dovoljeno le v cerkvah, ki jih nadzoruje država in spadajo v tako imenovano Domoljubno katoliško zvezo. Ta papeža ne priznava kot avtoritete, ki bi lahko posvečevala škofe in nadzorovala delo katoliške skupnosti. Katoličani, ki so pa na Kitajskem zvesti Vatikanu in jih je po nekaterih neuradnih ocenah približno 12 milijonov, so prisiljeni delovati tajno in so večkrat žrtve preganjanja. Iz Kitajske večkrat poročajo o aretacijah številnih duhovnikov in škofov, kot je tudi znano, da je veliko duhovnikov in škofov zaprtih, nekateri pa so bili zaprti dolga leta.

Kratki

SCGV Komel ima novo upravno vodstvo / Mara Černic predsednica

Na sestanku, ki je bil pred kratkim na sedežu Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, si je novoizvoljeni odbor porazdelil funkcije. Predsedniško vlogo je sprejela Mara Černic, podpredsedniško pa Marjeta Kranner. Blagajno so odborniki zaupali Alessandri Schettino. Ostali odborniki, ki so po poklicu solniki, bančniki in uradniki, so zadolženi za različna delovna področja: šolska reforma, obnova sedeža na Placuti, notranja preureditev šolskega ustroja, čezmejno sodelovanje in drugo. V kratkem bodo predsedovali komisijam, ki jih bodo sestavljali zunanji strokovnjaki za različne problematike.

Zasedal je tudi nadzorni odbor in imenoval Mirko Brajnik za predsednico.

Novi predsednici, ki je bila odsotna zaradi porodniškega dopusta, so zaželeli najprej veliko zdravja in veselja ob rojstvu malega Nikolaja, obenem pa izrazili upanje in željo, da se kmalu pridruži s polnim elanom delovnim kolegom na Centru Komel.

Mara Černic je poznana v goriškem javnem življenju, saj je že več let aktivna v vrstah Slovenske skupnosti in jo zastopa v javnih upravah; najprej je bila v odboru na goriški občini, sedaj je odbornica za okolje na goriški pokrajini. Že v mladih letih se je ob študiju na slovenskem liceju Primož Trubar angažirala v različnih mladinskih organizacijah. Več let je bila tudi gojenka Centra Komel.

Deveta Pravljina urica v Feiglovi knjižnici / Mali bober in odmev

Kaj je sploh odmev in zakaj je zmeraj na drugi strani in je vesel ali žalosten po naših občutjih, so otroci izvedeli na deveti Pravljini urici, ki jo je v domači prijaznosti mladinske sobe Feiglove knjižnice živo pripovedovala in privlačno animirala Tamara Pe-

teani, petogimnazijka goriškega liceja P. Trubar, v ponedeljek, 2. marca. Pravljina srečanja z otroki so postala prava odskočna deska in kar trda preizkušnja za dekleta, ki so se v lanskem poletju udeležila delavnice ZSKD za gledališke animatorje pod vodstvom Vesne Tomsic. Mlada debitantka Tamara se je izvrstno izkazala. Z neposrednim nastopom je takoj našla pravo pot do otroških src. Malčki so zavzeto poslušali njeno zgodbo, v kateri so nastopali poleg malega bobra racman, rakun, želva pa še stari modri bober, ki je mladežu razložil, kaj je to odmev. Vsakemu izmed teh drobnih junakov je pridala svojski odtonek v glasu in govorno značilnost, da so bili takoj razpoznavni. Otroci bi kar vsi po vrsti radi stopili k njej in bi ob plišastih živalicah upodobili protagoniste pravljice in z njimi »veslali« po jezeru in vneto iskali odmev. Kar tri deklice, Zala, Petra in Nika, so predstavljale želvo, Ivan je bil rakun, Majda pa racman. Tako se je pravljica razpletla v tesnem stiku z malimi poslušalci, ki so živahno spremljali pripoved in peli s pravljicarko, ki v Podgori, pri društvu Paglavcev, vodi gledališko delavnico; sodeč po nastopu v knjižnici, gotovo zelo uspešno. Tudi tokratno ponedeljkovo srečanje je bilo lepa priložnost za obisk knjižnice, izposojilo ilustriranih knjig, s katerimi je knjižnica bogato založena, za neposreden stik s slovensko besedo, predvsem pa za veselo in razigrano snidenje v družbi vrstnikov, saj, kot je bilo tudi iz pravljice razvidno, je prijateljstvo zelo pomembno. / IK

PD Rupa-Peč

To so pa ženske...

Tako so člani Prosvetnega društva Rupa-Peč, s predsednico Martino Gereon na čelu, pomenovali kulturni večer, v katerega so strnili praznik slovenske kulture, predvsem pa dan žena, ki so ga hoteli zabeležiti v svojevrstno šegavem tonu, tudi zato, da bi razbremenili ozračje, ki se je ustvarilo ob zadnjih dogodkih iz italijanske kronike, v katerih so bile ženske in mladenke ponovno žrtve spolnega in drugega nasilja moških. Zgodovina se klavno ponavlja..., bi dejali ob filozofu Vicu. V lični dvorani v Rupi, obdani z lesenimi deščicami, zaradi katerih nas spominja na prijetno kočico v hribih, se je pred številno publiko razpredel spored, ki ga je povezovala univerzitetna študentka Katja Batistič. Na odru, ki ga krasi veliko platno, na katerega je v tehniki akrila in pastelnih barvah talentiran domačin, mladi Igor Ožbot, domiselno naslikal Rupo z Mirenskim Gradom v ozad-

ju, je najprej nastopil otroški pevski zbor Rupa-Peč. Pod spretno roko Zulejke Devetak je zapel pesmici o živalicah, ki v igrivih tonih odlikavajo početje človeka, njegove vrline ali nerodnosti. Gost večera, MoPZ Jezero iz Doberdoba, pa je pod isto taktirko odpel šopek okroglih pesmi na račun ženskih

napak in seveda tudi čarov, ki mešajo glavo moškimi in spravijo v hude škipce moško soseščino. Pevske

utrinke sta s svojo hudomušno prisotnostjo začiniili Pepina in Rozina iz Škrbine pri Komnu. V komičnem ključu sta prikazali bogato meščansko in preprostejšo podeželsko žensko nečimrnost, v popoprane dialogu, kot preprosti gospodinji – v sicer mnogo bolj skromnem slogu od znamenitih Vanke in

Tonce – sta izpovedali marsikatero resnico na račun odnosov med možem in ženo, ki v vseh časih nudijo neizčrpno gradivo za odrske ustvarjalce. Na koncu pa sta pripravili še presenečenje: v dvorano sta prišli oblečeni v delavski kombinizon, ko pa sta ga slekli, sta se z ironično iskrico prelevili v strastni ple-salki kankana v tipičnih oblekah in si seveda zaslužili plaz aplavzov in privabili smeh na ustnice občinstva, ki se je po programu zadržalo v veseli družbi na prigrizku ob domači kapljici.

Iva Koršič

Na slovesnosti v Vidmu

Priznanje dežele FJK Katoliški knjigarni

V deželnem avditoriju v Vidmu je bila v ponedeljek, 9. marca, priložnostna slovesnost, ki jo je priredila Dežela Furlanija Julijska krajina, na kateri so podelili priznanja vsem trgovinam, ki spadajo v kategorijo tako imenovanih "obratov zgodovinskega pomena". V avditoriju se je zbralo izjemno veliko ljudi, katere je nagovoril podpredsednik

deželne uprave in deželni odbornik za gospodarske dejavnosti Luca Ciriani. Zlata odlikovanja so podelili tistim trgovinam, ki delujejo neprestano že šest desetletij in imajo tudi ohranjeno

staro notranje pohištvo, le teh je v naši deželi 44. Katoliška knjigarna je bila deležna srebrnega priznanja, ker deluje že skoraj sto let, dobila bi pa zlato, če bi imela še ohranjeno staro pohištvo.

Katoliška knjigarna pa je tudi edina trgovina iz Gorice, ki je prejela priznanje! Ob podelitvi priznanj so izdali tudi lično brošuro, kjer so predstavljene vse nagrajene trgovine. Kot zanimivost

naj povemo, da je na strani 17 v brošuri fotografija lekarne Fornasari iz Čedad, ki ima tudi slovenski napis na pročelju! Katoliški knjigarni iskrene čestitke!

CTA Pomeriggi d'inverno

Drobne zgodbe so sklenile niz predstav

Zimski popoldnevi, ki jih je tudi letos priredilo Deželno središče za animirano gledališče (CTA) iz Gorice, ob podpori raznih ustanov, so v soboto, 7. marca, ponudili v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž zadnjo izmed letošnjih uprizoritev v nizu šestih predstav, ki so se vile v zimskem času in so se jih, ob sicer nihajočem številu obiskovalcev, udeležili tudi slovenski otroci. Za lep konec teh prisojnih srečanj z lutkami in pravljicnimi vsebinami so poskrbeli prav prireditelji. Po tekstu Cantastorie znanega avtorja, igralca in ilustratorja Sergia Tofana (1886–1973), iz čigar domišljije je izšlo ničkoliko pravljicnih junakov in zgodb, med temi tudi prigode gospoda Bonaventura, ki so zabavale več generacij otrok, pa tudi odraslih, je Antonella Caruzzi, ob Robertu Piaggiu umetniški vodja CTA, spisala tekst za Zgodbe s krugljčki (Storie a sonagli), v katerih ni težko zaznati poučnih utrinkov. Drobne pripovedi, ki jih iz skatle, na kateri je ob ogromni pentlji pisalo "per te" ("zate"), je prikladal pripovedovalec Loris Dogana.

Mladi igralec, ki so ga otroci spoznali v igrici Olivia paperina z igralko Eleno De Tullio, je spet z zelo dobro, sočno igro, prepredeno z mimično spretnostjo in gibčnostjo pantomima ter cirkuškega klovna, očaral male in odrasle gledalce, ki so uživali ob imenitni animaciji zgodbic. Pri tej se je Dogana, ob glasbi Alda Tarabellie, tudi režiserja posrečene postavitve, posluževal velikih figur Rosanve Monti, ki so zadobivale pravi poudarek ob svetlobnih pramenih lučnega mojstra Stefana Podreccie. Igralec in vsi oblikovalci predstave – tudi Maria De Fornasari, ki je poskrbela za kostume – so stopili na oder in bili deležni dolgotrajnega ploskanja. Premierni uprizoritvi v KCLB bodo sledile ponovitve v raznih krajih naše dežele in drugih italijanskih pokrajinah, po katerih že kroži odlična Olivia Paperina, odrska postavitev Altanove zgodbe o komaj zvaljeni, a že zelo zvedavi, nežni rački v jasni, lepo razčlenjeni režiji Roberta Piaggia. Predstava je bila že v gosteh tudi v švicarskem mestu Lugano in povsod doživela lep sprejem.

IK

Revija Primorska poje na Trbižu
Zapeli so tudi pevci iz Podgore

Koncerti revije Primorska poje si sledijo kot po tekočem traku. PD Podgora se je v nedeljo, 15. marca, udeležilo tistega na Trbižu, z MePZ in MoPS Akord. Po sv. maši so se pevci in spremljevalci v krasnem sončnem jutru odpeljali z avtobusom proti Trbižu. Po kosilu in kratki vaji je bilo že treba iti v Občinski kulturni center, kjer je bil koncert revije. MoPS Akord pod vodstvom Daria Bertinazzija je ubrano zapela svoj program. "Kot slavčki", se je slišal šepet v dvorani. "S takim pevovodjem si ne

smejo delati skrbi". Pevci MePZ so bili četrti po vrsti in so se lepo predstavili v svojih nošah. Pod vodstvom požrtvovalne Sabine Antoni, ki je po smrti ljubljenskega dirigenta Mirka Spacapanu zapolnila dirigentsko vrzel, so zapeli otožno in zahtevno Veter. Pesem O, Podjuna je popeljala poslušalce v ta lepi del slovenskega sveta. Prišel ljubi je pod okno je pa priklicala nasmeh ob besedilu razigranega ljubimkanja. Pevci so se dobro izkazali in, kot je zadovoljno dejala, Sabina, ko so se vračali proti domu "Ko vsak prizna svoje

pomanjkljivosti in z vztrajnostjo cilja v izboljšanje, nam bo gotovo uspelo". Dodala je še, da dobro ve, da vsak član zbora ima obveznosti, a vsakdo je v njem dragocen člen; če ga ni, nastane vrzel, ki jo je težko zapolniti. Ob koncu še kritična nota oziroma gola ugotovitev, da napovedovalka ni znala brati števil v slovenščini, zato je nastala marsikatera groba napaka. Ker je napovedovanje potekalo dvojezično, so se tega vsi zavedeli. Povrh vsega je bila vedno obrnjena proti odru, tudi ko je bil prazen, in tako kazala hrbet publiki. Ker na takih revijah proslavljamo našo kulturno dediščino, bi se morali bolj potruditi, da bi se v slovenski jezik ne vrinjale take spakedranke.

AP

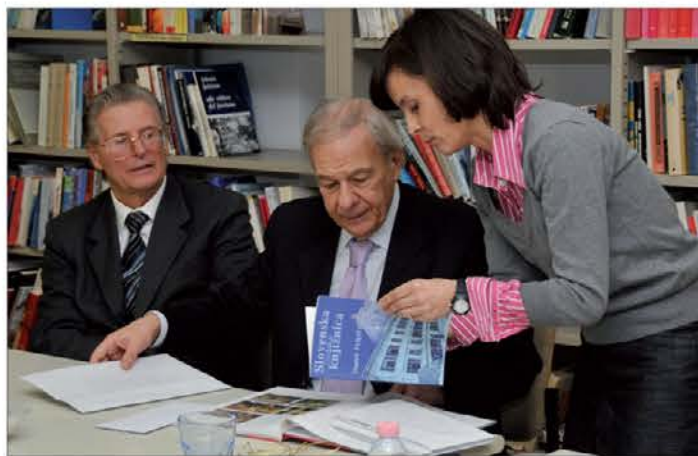
Učenci 2. in 3. razreda osnovne šole Fran Erjavca iz Štandreža so v spremstvu skrbnih učiteljic 6. marca obiskali stavbo na goriškem Travniku št. 25, kjer imajo sedež Katoliška knjigarna, Galerija Ars, Goriška Mohorjeva družba, uredništvo Pastirčka

in našega Novega glasa. O prostorih in poslanstvu omenjenih ustanov jim je spregovoril urednik mladinske revije Marjan Markežič. Teden kasneje, 13. t. m., so nas na Travniku obiskali še njihovi vrstniki iz 4. in 5. razreda (slika na 1. strani).

Župan Romoli v Feiglovi knjižnici Podpora ustanovi za bogato delovanje

Pred dvema letoma je knjižnico Damir Feigel v KBcentru v središču Gorice obiskal nadškof De Antoni, lani jeseni predsednik pokrajinske uprave Gherghetta, 5. marca letos pa župan Ettore Romoli. O zgodovini in poslanstvu ustanove, ki je kot sekcija tržaške NSK stara več kot sto let, je gostu spregovorila Luisa Gergolet; povedala je, da je knjižnica zacvetela zlasti po preselitvi v nove prostore na Verdijevej korzi leta 2006. Hrani 40 tisoč knjig, vsak mesec pa jo obišče več kot tisoč oseb, zlasti študentov, ne le slovenskih, ki se tam

ustavijo, študirajo, prebirajo časopise. Ravnatelj Milan Pahor je poudaril vlogo institucije, ki je kot pravo kulturno središče na razpolago javnosti deset ur dnevno in je pozorna do vseh goriških jezikov in kultur. Predsednik Viljem Černo je poudaril željo, da bi knjižnica bila živ del mestnega tkiva, "da bi sodelovala pri ustvarjanju kulture v kulturnem mestu", saj "radi bi dali naš prispevek k lepši, novi in vedno bogatejši družbi". Izrazil je tudi željo, da bi se mesto bolj odprlo tudi furlanski kulturi. Romoli je priznal, da je vedel za obstoj knjižnice, a še zdaleč

si ni predstavljal, da je tako "lepa in organizirana". "Kot občan sem si lahko privoščil ne vedeti, kot župan pa ne". Pohvalil je prizadevanja, sposobnosti in vloženo ljubezen vodstva in uslužbencev, saj je za jezikovno skupnost nadvse pomembno imeti tako ustanovo, ki skrbi za posredovanje

jezika in kulture. Gorica je bogato mesto, pa tudi "sporno, težko je najti sintezo". Glede furlanščine je povedal, da občinska uprava veliko ne more narediti. Obljubil pa je pozornost uprave knjižnici za različne projekte, zlasti za tiste z otroki, ki jih bo rada podprla. "Smo na razpolago!"

Koncertna sezona v Kulturnem centru Lojze Bratuž se izteka. Na programu sta še dva koncerta: Trio Alex in Klavir & orkester. Ker sta se datuma obeh koncertov menjavala zaradi organizacijskih težav, želimo opozoriti na spremembe.

Trio Alex bo zapel in zagrabil v **četrtek, 26. marca**, ob 20.30. Trio je nastal na Šoli Komel, kjer se ob poučevanju srečujejo sopranistka Alessandra Schettino, klarinetist Sandi Vrabec in pianistka Aleksandra Pavlovič. Na programu je poleg spevnih romantičnih skladb tudi noviteta domačega skladatelja Patricka Quaggiata. Mladi goriški pianisti z orkestrom Arsatelier pa se bodo predstavili v **petek, 3. aprila**, ob 20.30. Koncert nosi naslov Klavir & orkester in želi prikazati izjemni nivo, ki ga dosega klavirska šola prof. Sijavuša Gadžijeva na Centru Komel. V obsežnem in zahtevnem Griegovem koncertu v a-molu bo igral mladi, šele 14-letni

Alexander Gadžijev. Letošnji diplomant Giuseppe Guarrera bo odigral Mozartov Koncert v Es-duru. V Schumannov Koncert v a-molu pa se bo poglobljal Simone Peraz, ki je sedaj, po di-

plom in dvoletnem podiplomskem študiju, v vrstah učnega kadra na Šoli. Glasbeni dogodek pa prinaša še eno prijetno novost. Arsatelier je za ta dogodek razpisal natečaj za štipendije mladim godalcem. Na av-

diciji 28. februarja je komisija, ki so jo sestavljali Carlo Grandi, Jurij Križnič, Vasja Legiša, Dalia Vodice in Silvan Kerševan, podelila devet štipendij s podporo goriške hranilnice CaRiGo. Dobitniki so: Mojca Batič, Federica Babich, Noemi Cristiani, Teodor Bratina, Tina Grego, Joahim Nanut, Katja Peric, Stefano Semprini in Sara Štrancar. Prihajajo iz različnih šol goriškega čezmejnega prostora: od Ajdovščine, Nove Gorice, Gorice do Tržiča. Mladi godalci se bodo priključili orkestru Arsatelier, ki se bo tokrat predstavil v pomnoženem sestavu in v simfonični zasedbi. Priprave že potekajo in napovedujejo kvaliteten glasbeni dogodek. Koncert vodi dirigent Marco Feruglio.

Pred iztekom sezone pa so že na poti letošnja Snovanja. Prva prireditev bo v **nedeljo, 28. marca**, v cerkvi sv. Ignacija na goriškem Travniku. Posvečena je Stanku Jericiju. O tem bomo poročali prihodnjič.

SCGV EMIL KOMEL Naslednji koncerti Trio Alex, Klavir & orkester in Snovanja

Dragemu sodelavcu
MILOŠU ČOTARJU
ob uspešno dokončanem študiju agronomije
na univerzi v Vidmu
iz srca čestitajo in želijo mnogo sreče v poklicu

vsi z uredništva Novega glasa

Na fakulteti za agronomijo
univerze v Vidmu
je uspešno diplomiral
MILOŠ ČOTAR.
Novopečenemu agronomu
iskreno čestita
SLOVENSKA SKUPNOST

PD VRH SV. MIHAELA
čestita
SARI DEVETAK
ob uspešno
dokončanem študiju
na fakulteti tujih
jezikov v Vidmu

"Uspeh ni ključ do sreče,
sreča je ključ do uspeha.
Če imaš rad to, kar delaš,
boš uspešen."

Na videmski fakulteti je 10.3.2009 diplomirala
v tujih jezikih

SARA DEVETAK

Ponosni nanjo ji voščimo še mnogo drugih uspehov.

Tata Uštili, mama Gabry, sestre Tatjana, Tjaša in Mihaela,
nono Nato, teta Nerina, stric Claudio, Karen in Matjaž

MLADINSKA SKUPINA PRIHODNOST v sodelovanju
s KROŽKOM A. GREGORČIČ in PD PODGORA

vabi na predavanje Luigie Negro

SLOVENCI V REZIJI

petek, 20. marca, ob 19. uri
v spodnjih prostorih sedeža SSK Gorica,
Drevored 20. septembra 118

Toplo vabljeni!

Koncertna sezona
2008-2009

TRIO ALEX

Alessandra Schettino, *sopran*
Sandi Vrabec, *klarinet*
Aleksandra Pavlovič, *klavir*

Na sporedu skladbe F. Schuberta, L. Spohra in
prazizvedbe Patricka Quaggiata in Miroslava Paškvana

Kulturni center Lojze Bratuž
Četrtek, 26. marca 2009, ob 20.30

Informacije in predprodaja vstopnic
v Kulturnem centru Lojze Bratuž od ponedeljka do petka
od 8.30 do 12.30 ter ob prireditvah.

Obvestila

V petek, 20. marca 2009, ob 18. uri, bo v Galeriji Kosič v Gorici (ul. Raštel, 5/7 Italija), odprtje skupinske razstave del, ki so nastala na mednarodni likovni delavnici Slovenija odprta za umetnost 2008 na Sinjem Vrh pri Ajdovščini. Na goriški razstavi sodelujejo umetniki: Herwing Berger, Julian Taupe in Rudi Benetik (Avstrija), Skender Bajrovič (Črna gora - Slovenija), Ivana Lomova (Češka), Anna Törönen (Finska), Istvan Balind (Madžarska), Tibor Csikos (Madžarska / Švedska) Ron Blom in Willem Van Hest (Nizozemska), Barbara Kastelec, Branko Simčič, David Ličen, Igor Banfi, Igor Pustovrh, Janko Orač, Marta Jakopič Kunaver, Polona Kunaver Ličen, Rado Jerič, Simon Kajtna, Veljko Toman, Vid Sark in Zoran Ogrinc (Slovenija). Razstavo prireja Galerija Kosič iz Gorice in bo odprta do 31. marca 2009, od torka do sobote, od 9. ure do 12.30 in od 15.30 do 19.30.

Družinska pastoralna goriške nadškofije prireja v soboto, 21. marca, ob 16. uri srečanje za družine v dvorani Fogar (Korzo Verdi 4) na temo: Družina posreduje vrednote in oblikuje h krepostim. Govoril bo prof. g. Nicola Ban. Vabljeni!

Potovanje z Novim glasom v južno Turčijo in na Ciper. Udeležence naprošamo, da do ponedeljka, 23. marca 2009, poravnajo celotne stroške potovanja.

Naslednja pravljica urica v Feiglovi knjižnici bo v ponedeljek, 23. marca 2009, ob 18. uri. Garlesso Marta in Fabiani Tanja bosta animirali pravljico Gregor & Simona.

Dne 30. marca bo točno 12 let, odkar je pri petju, dejavnosti, ki jo je najraje opravljal, med vstajensko procesijo nenadoma umrl Bogomir Špacapan. MePZ Podgora se bo spomnil nekdanjega zborovodje g. Bogomirja, njegove žene Angelce, sinov Petra in Mirka, ki je uglasbil Mašo za očeta Bogomirja s petjem te sv. maše v nedeljo, 29. marca, ob 9.00 v župnijski cerkvi v Podgori. Toplo vabljeni!

Župnija sv. Andreja ap. v štandrezu organizira obisk Škofjeloškega pasijona v nedeljo, 29. marca popoldne. Vpisovanje pri Emi (0481 21361).

Župnija sv. Florijana in Marije pomočnice iz Števerjana organizira ogled Škofjeloškega pasijona v nedeljo, 19. aprila popoldne. Vpišete se lahko do 20. marca pri Andrejki Hlede (tel. 0481 884909, od pon. do pet. po 18. uri).

Čestitke

Davidu Bandlju, ki je pred kratkim dosegel doktorat iz primerjalne

književnosti na ljubljanski filozofski fakulteti, čestitajo in želijo še veliko uspehov člani in odborniki Kulturnega centra Lojze Bratuž. Kulturni center Lojze Bratuž iskreno čestita članu in odborniku Milošu Čotarju ob uspešnem zaključku študija iz agronomije. Na videmski univerzi je upešno doktoriral iz agronomije Miloš Čotar. Člani Zveze slovenske katoliške prosvete se z njim veselijo in mu čestitajo.

Darovi

Ob nabirki za katoliški tisk za Novi glas: župnija Devin 125, župnija Mavhinje 119 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 20.03.2009 do 26.03.2009)
Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 18.30 do 19.30, na soboto ob 15. uri. Spored:

Petek, 20. marca (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: domače viže, zborovski kotiček, iz krščanskega sveta, zanimivosti in humor.

Sobota, 21. marca (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 23. marca (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound, živemu se vse zgodi, vroči šport in rubrike, obvestila in zanimivosti.

Torek, 24. marca (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 25. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Kiti ključijo na pomoč - Izbor melodij.

Četrtek, 26. marca (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Pri težavah s krčnimi žilami in
odprtimi ranami se obrnite na
**CENTER ZA ZDRAVLJENJE
VENSKIH BOLEZNI
V PORTOROŽU**

- dr. sci. med. J. Zimmermann,
specialist kirurg

Pregledi: Štandrež (Go), ul. San Michele 141,
torek 16-20; Trst, ul. dell'Istria 214,
sreda 16-20. Tel. 00386 31 837218

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA
ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV V ITALIJI
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST
JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

PRIMORSKA POJE 2009

Petek, 20. marca, ob 20.30
Štandrež, cerkev Sv. Andreja

Nastopajo:

Župnijski mešani pevski zbor Šempeter
Mešani pevski zbor Marežige, Koper
Cerkveni pevski zbor Stanko Premrl, Podnanos
Vokalna skupina Vinika, Brda
Primorski akademski zbor Vinko Vodopivec, Ljubljana
Akademski pevski zbor Univerze na Primorskem, Koper

Soprireditelj Prosvetno društvo Štandrež

Nedelja, 22. marca, ob 17. uri
Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž

Nastopajo:

Dekliški pevski zbor Ubelsko, Postojna
Mešani pevski zbor DU Avgust Šuligoj, Ilirska Bistrica
Vokalna skupina Grgar
Moški pevski zbor Franc Zgonik - Branik
Ženska pevka skupina Znamenje, Volče pri Tolminu
Mešani pevski zbor Lipa, Šempas
Komorni zbor Ipavska, Vipava

Soprireditelj Moški pevski zbor Mirko Filej iz Gorice

Prireditvev kulturnih krovnih organizacij slovenskih manjšin

Ustvarjalen polet Brez mej

Letošnja skupna prireditvev, ki so jo z naslovom *Brez mej* pripravili Zveza Slovencev na Madžarskem Monošter, Slovenska prosvetna zveza Celovec, Kršćanska kulturna zveza Celovec, Zveza slovenskih kulturnih društev v Italiji, Zveza slovenske katoliške prosvete Gorica, Slovenska prosveta Trst in Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti Ljubljana, se je iz Jakopičeve dvorane Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije v Ljubljani, kjer je bila v petek, 13. marca, preselila v nedeljo, 15. marca, v Kulturni center Lojze Bratuž v Gorici. Kot je zapisala v zgibanko avtorica scenarija in režije, Alenka Hain, ki v Celovcu ustvarja predvsem predstave z otroki in mladino, "prireditvev v pesmi in besedi potuje od Rabe vse do morja. Na tem potovanju se spre-

minja iz nevezane besede v poezijo in iz začetne melanholije porabske ravnice v ostrino in zbudljivost kraškega sveta. Predvsem pa želi letošnja prireditvev pesmi Porabja, avstrijske Koroške,

Trsta in Gorice povezati v nekoliko lahkotnejšo, a zato nič manj izpovedno celoto".

Da je to res, so se pričeli poslušalci, ki so, žal v ne ravno velikem številu,

prisluhnili goriški ponovitvi v KCLB, katere so se udeležili tudi avtorji Marko Kravos, David Clodig in Patrick Quaggiato. Ob prozi in poeziji ustvarjalcev za mejami Slovenije, ki sta jih recitirala Robert Cotič, član Odra90, in Mihi Krištof, poklicni igralec iz Celovca – škoda, da ni bilo tudi kakega recitatorja iz Porabja, da bi bolj pristno zapela porabska duša –, se je oglašala glasba, obsegajoča samospeve in zborovske skladbe. Te je z nežnimi,

svežimi glasovi odpela Dekliška vokalna skupina Bodeča neža z Vrha Sv. Mihaela pod solidno roko mlade pevovodkinje Mateje Černic, tudi ob instrumentalni spremljavi Nomos Ensembla iz Trsta, katerega umetniški vodja je Aljoša Tavčar (fagotist skupine), avtor dveh igrivih izvedenih del. Samospevi, ki sta jih zapela sopranistka Sonja Koschier iz Celovca, glasbena pedagoginja,

stopa kot solist v komornih zasedbah doma in po svetu ter predava na mednarodnih seminarjih in je kot skladatelj in izvajalec izdal tudi več zgoščenk. Stih, ki so se prepletali med glasbo in petjem, so izšli izpod peres Mikija Roša iz Porabja, Jana Oswalda iz Celovca in Tržačana Marka Kravosa. Vsak izmed njih po svoje izpoveduje navezanost na domače korenine, ki bi jih

Hartmanove, Maje Haderlap, Fabjana Hafnerja, Gustava Januša, Miroslava Košute, Silvane Paletti, Majde Artač Sturman, Marine Cernetig in Jurija Paljka, našega odgovornega urednika, in sicer pesem Zvečer stojim ob oknu, ki jo je učinkovito uglasbil Patrick Quaggiato, lep poudarek pa so ji dala dekleta vokalne skupine Bodeča neža ob spremljavi mladega kitarista Micheleja

Samo Lampichler in Sonja Koschier (foto DP)

pevka v operi v Gradcu in drugih gledališčih, in baritonist Samo Lampichler iz Celovca, ki je koncertiral v Avstriji, Italiji in Sloveniji in je od leta 2004 stalni solist v stolnici v Celovcu, so se splestali ob izvorni uglasbitvi in spremljavi kitarista Janeza Gregoriča iz Celovca, ki večkrat na-

morda včasih tudi rad zrahljal in poletel drugam, ker mu je pretesno v "zamejskosti", kjer je vse "žalostno", kot z ironično bodico pravi Kravosova pesem Zamejska žalost, s katero se je sklenil dobro izbran spored. V besedilih samospevov in zborovskih skladb je bila prisotna tudi poezija Milke

Schincariola. Prireditvev je izzvenela kot raznolik, bogat spev besedne in glasbene ustvarjalnosti, ki se rojeva na plodnih tleh izven matične domovine in jo zato prežemata svojevrsten življenjski utrip in izpovedni izraz.

Iva Koršič

Utrinki iz mladih dni Moje šivilje

Robne in gibke ženske roke so nas pospremile v svet, še preden smo se stisnili k materinim prsim. V življenje so nas najprej pospremile roke babice porodničarke, nato mame, tet, babic, vzgojiteljic, učiteljic in drugih žensk. Tudi v mojem življenju se je zvrstilo veliko ljubečih ženskih likov, ki so obogatili moje otroštvo in mladost. Učiteljica Ema in Helena, profesorice Ksenija, Anda in Kazimira so se mi vtisnile v spomin tudi zaradi svojih imen, saj s časom marsikaj pozabiš.

Najbolj pa se spominjam svojih šivilj. Da, šivilje so odigrale prav posebno vlogo. Srečanja z njimi so povezana z drobci iz mojih otroških in mladostnih let, ko je bilo še v navadi, da so otroške obleke, obleke in tudi plašče izdelovale šivilje. Odraščala sem v šestdesetih letih, ko so v družbi nastajale velike spremembe zlasti na prelomu tega obdobja, ko smo že začeli marsikaj kupovati v trgovinah. Minikrila, komplet majičk z dolgimi in kratkimi rokavi, ki se jih je oprijel izraz twin set, obleke iz sintetičnih vlaken – vse to je bilo na pohodu skupaj z revolucijo navad, protestniškim gibanjem in vidnimi družbenimi spremembami, ki so zajele mlado generacijo, v katero sem šele nastopala. Živeli smo skromno, gojili smo načrte in želje, dekleta smo sanjala o modnih oblekah in dodatkih. Navajena obiskovati šivilje, ki so mi marsikaj sešile, sem začutila, da bom lahko izpolnila svoje želje po novih krilih, ukrojenih po najnovejših modnih trendih, samo če se bom tudi sama spustila na ustvarjalno področje krojenja in šivanja.

Kot šestnajstletno dekle sem se z openskimi vrstnicami vpisala v tečaj, ki ga je vodila gospa Adriana Regent. Koliko smo se najstnice, mlade mamice in gospe srednje generacije pri njej naučile! Seznanjala nas je z osnovnimi veščinami šiviljske stroke: s po-

sebnimi črtali smo izrisovale kroje, na podlagi katerih smo ukrojile marsikaj. Nato smo z nadarjanjem zaznamovale kroje, sestavile obleko in jo sešile. Še posebej smo morale paziti na šivanje robov in zarobljanje. Obleka je namreč lepo izdelana, če je zašita lepo tako na pravi kot na hrbtni strani, ki je sicer ne vidimo. Gospa Regent nas je še posebej opozarjala na natančnost. In tako so iz moje domače delavnice izšle tople tvidaste hlače, dolga in kratka krila, umetno izdelane obleke in obleke, ki sem jih nosila s posebnim veseljem in ponosom. Obiskovanje krojnega tečaja je bila zame posebna investicija v letih, ko nisem več hotela bremeniti staršev s svojimi modnimi željami. In k šivanju in krojenju sem se še večkrat vrnila v kasnejših letih. Le plašča si nisem nikoli sešila.

Prav glede tega se spominjam, kako smo doma razparali rjav mamin plašč in iz njega mi je šivilja Vida ukrojila novega, tako da je blago obrnila na hrbtno stran. Nastal je ljubeč svetlomodri plašček. Včasih nismo nobenega blaga zavrgli; prenařevali smo oblačila, iz maminih oblek so nastajale poletne obleke zame, in to s pomočjo šivilj. Spominjam se jih: Danila, Vida, Regina, Pavla, Dalka, in nazadnje spet Vida. Kakšno naključje, kar

dve moji šivilji nosita ime mitične junakinje lepe Vide! Ob hrepenenjskem naboju nad štiridesetih Vid, kar jih nastopa v delih slovenskih besednih umetnikov, bi poudarila domiselnost in kreativnost obeh Vid, s katerima sem se srečala. In naj povem, da je ena Vida, ki je ustvarjala zame, še zelo mlada. Želim ji, da bi v prihodnosti razvila vse svoje sposobnosti na področju poustvarjanja in samostojnega ustvarjanja. Naj le najde svoj pot v plesu, petju, pisanju, gledališču, a naj modne kreacije še vedno izzivajo in navdušujejo njen mladi talent.

Srečanja s šiviljami so zanimive priložnosti. Ob merjenju, ki poteka enkrat ali dvakrat, pri bolj kompliciranih modelih pa večkrat, navadno pri šiviljah doma, malce poklepetas. Šivilje morajo biti diskretne, s primerno ukrojeno obleko zakrijejo rahlo ukrivljeno držo, nesomernost telesa, prikrijejo kak kilogramček odveč. Ženske telesne hibe ne smejo uiti šiviljskim sokoljim očem. Zato so šivilje hranilke skrivnosti, svetovalke in nemalokdaj tudi zaupnice.

Zanimiv spominski utrinek iz otroštva me veže na šiviljo, katere se spominjam samo po priimku Klinkon. K nam je prišla s Tolminkeskega za nekaj dni, ko je pri nas tudi jedla in prespala. Zanimiva je ta navada iz daljnih časov cehovskih mojstrov in obrtnikov, ki so prihajali šivat obuvala in obleke kar na dom! Gospa Klinkonova je kar nekaj dni sedela za šivalnim strojem, parala, strigla, krpala otroške hlačke, krojila, merila in šivala nove.

No, tako je bilo tedaj... v dobrih starih časih. Marsikaj mi je zašla tudi gospa Danila, ki je svoje veselje predala hčerki, znani kostumografki Mariji. Sploh pa so se nekdanji dekleta izučila za šivilje, ker je ta obrt predstavljala možnost služka in večkrat vir preživetja za celo družino. Šiviljskemu delu so se tako posvečale tudi mama moje prijateljice, moževa teta in mama. Še zlasti po poroki sta mi obe ukrojili in zašili kako obleko. Gospa Pavla je zame za darilo izdelala krilo in komplet v letih, ko sem se v glavnem posvečala materinski vlogi in nisem imela veliko časa ne denarja za izbiranje in kupovanje oblek. V tem ob-

dobju pa sem zelo pogosto obiskovala teto Dalko, ki je postala zame prava šiviljska institucija. Pri njej sem ob merjenju v mrzlih prostorih, ki jih skorajda ni ogrevala, preživela kar precej časa takoleti kot pozimi. V njeni kreativni delavnici, izpod njenih spretnih rok je po zaslugi njene domselnosti nastalo veliko oblek, jopičev in kril, včasih izdelanih iz že uporabljenega blaga. Obisk pri njej je bil vedno povezan z izmenjavno mnenj o slovenskem kulturnem življenju, prosveti, literaturi in šoli. Teta Dalka je zelo razgledana in glasbeno nadarjena, vendar se je priklopala do izobrazbe tako rekoč kot samouk. Svojo energijo je posvetila predvsem dvojemu: šivanju in pa kulturno-prosvetni dejavnosti na glasbenem in verskem področju. Mojim modnim zamislim je vedno znala dodati kaj svojega, posebne gumbce, orobro, nabore ali pa svilen rožo iz blaga. Med najlepše Dalkine kreacije pa nedvomno sodi bleščeča bela prvobhajilna obleka, ki jo je sešila za mojo hčerko in jo hranim s posebno skrbnostjo.

V moji omari visi še nekaj ročno ukrojenih in izdelanih oblek, žal pa sem jih veliko, ko mi niso več pristajale, darovala. Da bi jih bila mogoče lahko shranila kot dokument časa ali spomin, na to mi v mladostnih letih sploh ni prišlo na misel! Na to sem pomislila šele precej kasneje. Ko se se med modne trende spet začele vračati zvončaste oblike, kvakčani brezrokavniki in lilasto vijoličaste barve šestdesetih let, je moja hčerka začela stikati po omarah, da bi staknila kako obleko v tvrstnem slogu. Z obžalovanjem je ugotovila, da nimam skoraj ničesar, razen modre skvačkane torbice in svoje prve večerne obleke, medtem ko je njena prijateljica od mame podedovala kak par hlače iz tistega obdobja. Obljubila sem si, da bom odlede skrbnejša.

Naše omare iz dobrih starih časov so hranile in še ohranjajo umetnine vseh vrst, od vezanih prtov, rjuh, bluz in oblek. Nekaj so jih ustvarile tudi moje šivilje: z drobnimi vbodi, z večšo in spretno roko, s svojo natančnostjo in veseljem do dela. V mesecu marcu, ko praznujemo dan žensk oziroma materinski dan, sem se želela spomniti tudi nanje. Hvala vam, šivilje, zaupnice in svetovalke!

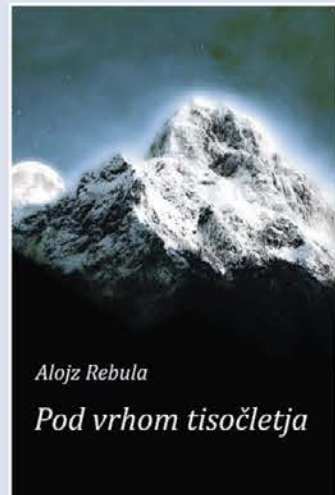
Majda Artač Sturman

Kratki

Nova knjiga pri Mladiki / Alojz Rebula:

Pod vrhom tisočletja

Ob letošnji avtorjevi 85-letnici je pri založbi Mladika v Trstu izšla knjiga dnevninskih zapisov pisatelja Alojza Rebule. S pomenljivim naslovom *Pod vrhom tisočletja* so v dnevniku zbrani zapisi iz let 1996-1999. V ospredju zapisov so bivanjska tematika, refleksija o slovenski kulturi in politiki, vloga katolištva in krščanstva v slovenski zgodovini ter odnos do minevanja in večnosti. Do izraza pride tudi pisateljeva razpetost med domačimi Opčinami, sprehodi po zasneženih Loki, kulturni stiki v Ljubljani in na Koroškem in obiski Rima, Pariza ter drugih prestolnic. Veliko je razmišljanj o prebranih knjigah, kulturnih in intelektualnih srečanjih z velikani evropske in slovenske krščanske miselnosti – Maritain, Green, Kocbek. Izredno bogastvo privre iz avtorjeve notranjosti, saj je pisanje dnevnika kot igranje na orgle: "Iz katerih lahko privabiš vsakršno muziko; lirično, razpoloženje, epski razgled, kulturni, verski, estetski, politični problem, vse".

Alojz Rebula

Pod vrhom tisočletja

Novost pri koprski založbi Annales

Kratka zgodovina Istre je glede na bogato vsebino nekoliko skromen naslov za knjigo, ki je pred kratkim izšla pri koprski založbi Annales in katere avtor je Darko Darovec. Gre za dopolnjeno in razširjeno izdajo njegovega Pregleda zgodovine Istre izpred šestnajstih let. Po delu bodo segali predvsem študenti izbirnega predmeta Zgodovina in etnologija Istre na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem. Založba je namreč začela izdajati posebno zbirko učbenikov za potrebe teh študentov. Knjiga je zanimiva tudi za istrskega človeka in za vse, ki se ukvarjajo s problematiko oblikovanja slovensko-hrvaške meje v Istri.

V uvodu navaja avtor teoretične poglede na vprašanje o pomenu regionalne zgodovine. Posamezni sklopi obravnavajo prazgodovinsko obdobje ter obdobje antike, srednjega veka in novega veka, pa še zgodovinsko ozadje etnografske podobe, dobo meščanskih revolucij, obdobje utrditve meščanstva in nacionalnih trenj in dobo totalitarizmov. V sklepi misli avtor piše, da je bila Istra "kot najsevernejši polotok Sredozemlja in zato po morskem poti najbližji srednjeevropskemu prostoru vselej v središču svetovnih dogajanj, kakorkoli so že v posameznih obdobjih in posameznih zgodovinah pojmovali svet.

Prebivalstvo je spremljalo in bilo tudi neposredno udeleženo pri poglobitvah političnih, gospodarskih in ideoloških spremembah, pa vendar vselej nekako potisnjeno v ozadje, marginalizirano in na mejah različnih civilizacij, etničnih grupacij in državnih entitet predmet interesa sfer "velikih politik" le tedaj, ko se je na njihov račun spletala ali vsaj poskušala ustvarjati zgodovina v imenu vsakokratnih interesov velikih sil. Tako podoba kaže Istra še danes, ko na njenem ozemlju že dobro tisočletje živijo Slovani in Romani: Hrvati, Slovenci in Italijani, v zgodovini večkrat družni kot razdružni". Na koncu prinaša knjiga tudi bogato literaturo za zgodovino Istre. / (mab)

Darko Darovec

KRATKA
ZGODOVINA
ISTRE

Kratki

Tomaž Šalamun dobitnik zlatega venca Struge

Tomaž Šalamun je letošnji dobitnik nagrade zlati venec makedonskega pesniškega festivala Struški večeri poezije (SVP). Za skopski časnik Dnevnik, ki je prvi objavil novico, je slovenski pesnik izjavil: Ne morem opisati, kako sem srečen, da je letos meni podeljena največja nagrada za poezijo, ki sploh obstaja v Evropi.

Posebej spoštujem makedonski narod, cenim festival in nestrpnost čakam, da bom prišel v Makedonijo. Čudovit občutek je dobiti priznanje, ki so ga že dobili največji sodobni pesniki. Vesel sem, da so pesniki v Makedoniji izbrali prav mojo poezijo. Komaj čakam, da pridem v Strugo, je časnik povzel besede Šalamuna, ki se tačas mudi na mednarodnem pesniškem festivalu v Dubaju. Nagradjenec je dodal, da bo tradicionalno poslanico, ki jo lavreati po navadi pošljejo manifestaciji SVP, napisal posebno skrbno in da jo bo posvetil Makedoniji, njenim književnikom in struškim večerom.

Šalamun je bil vodilna figura slovenske poetske avantgarde v 60. in 70. letih 20. stoletja, piše skopski Dnevnik. Njegovo ustvarjalnost danes posebej cenijo v ZDA, kjer predava na več univerzah. Znan je po književnem motu Poet je lovec, ne pa le prikazovalec emocij. Šalamunova poezija je prevedena v skoraj vse evropske jezike.

Šalamun je leta 2000 prejel Prešernovo nagrado. Rodil se je leta 1941 v Zagrebu, odrasčal pa v Kopru. Diplomiral je iz umetnostne zgodovine. V letih 1996-1999 je bil slovenski kulturni ataše v New Yorku. Objavil je 34 knjig poezije.

Izšla je Mladika št. 1

Pri založbi Mladika v Trstu je izšla prva številka revije Mladika z letnico 2009: revija je tako prešla v trinajdeseto leto izhajanja. Uvodni poudarek je na prazniku slovenske kulture ali prazniku srečnega pristana, kot ga je imenoval Mitja Ozbič, govornik na Prešernovi proslavi v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu 9. februarja letos. Ozbič je opozoril, da gre pri Prešernovem prazniku predvsem za proslavljanje tega, kar smo na kulturnem področju znali ustvariti in gojiti, in tega, kar smo znali sami v sebi kot skupnost in kot posamezniki nadgraditi in prerasti. Od tod tudi stalna aktualnost tega praznika. Drugi poudarek njegovega govora je bil na pomenu narodnih simbolov: med Slovenci v Italiji je eno temeljnih vprašanj problem istovetnosti in simbolov, s katerim se moramo kot skupnost čim prej soočiti, da se ne bi ponavljale polemike, ki so na primer nastale ob rezanju slovenskega traku ob odprtju nove šolske jedilnice v barkovljanski osnovni šoli.

Mladika nudi veliko literarnega in zgodovinskega branja ter kritičnih razmišljanj. Objavlja se komentar v zvezi s porajanjem potrebe po združevanju v zamejstvu, do katere je avtor prispevka kritičen. Rešitev krize v zamejstvu ni po piščevih besedah v razkolu, pomembna pa je zdrava pluralnost. Sledi

objava javnega pisma Majde Colje Kompan, ki se je odzvala na nedavno postavitev igre Zaljubljeni v smrt v Slovenskem stalnem gledališču v Trstu.

Mateja Gomboc je avtorica novele Izobčenec, ki je bila priporočena na lanskem literarnem natečaju revije Mladika. Vladimir Kos iz Japonske pa je avtor dveh lirčnih pesniških zapisov. Novo rubriko, ki bo Mladikine bralce spremljala celo leto, je osnoval zdovski duhovnik Zvone Štrubelj na temo poetične teologije, to je nove oblike teologije, ki jo imenujejo tudi nova renesansa in ki si v duhu vračanja k evangelijski pristni preprostosti in izvirom utira pot na teoloških fakultetah krščanskega sveta.

V rubriki Moje življenje v Nemčiji Peter Merku' piše o delu v nemških električnih centralah in omenja tudi atomsko centralo Stade.

V rubriki Iz naše preteklosti je objavljeno prvo nadaljevanje daljšega zgodovinskega zapisa o Eneju Silviju Piccolominiju in Trstu: v tem delu je govor o ustanovitvi ljubljanske škofije in o imenovanju Eneja Piccolominija za tržaškega škofa. Zanimivo, s slikami opremljeno rubriko piše Branka Sulčić.

Boris Pangerc je avtor zapisa o poteku poletnega seminarja za vzgojitelje, učitelje in profesorje šol s slovenskim učnim jezikom, ki je potekal na Bledu 24. in 25. avgusta lani. V zapisu so informacije o poteku seminarja, a tudi zanimivosti iz Gorenjske. V Mladiki so še bogata Antena, ocene knjig, poročilo o odzivu na izid knjige Slovensko gledališče v Argentini in Čuk na Obelisku. V Rasti so tokrat pisali urednica Vida Forčič z obračunom ob vstopu v novo leto in s poročilom iz Tirane, Jožica Forčič primerja slovensko in italijansko himno, Jernej Šček razmišlja o pojmu visoke kulture, Tanja Zoržut pa o pomenu potovanj, Tina Forčič predstavlja svojo makedonsko pustolovščino, Helena Pertot ocenjuje film The curious case of Benjamin Button.

SSG / Kreutzerjeva sonata

Nikdar izživeti boj med moškim in žensko

Slovensko stalno gledališče se je po polemikah vzbujaajoči januarski postaviti na mali sceni vrnilo na veliki oder Kulturnega doma v Trstu z dokaj močnim dramskim nabojem, ki ga izžareva peta ponudba v letošnjem abonmajske

sporedu. Na bolj v globino potisnjemem prizorišču scenografa Branka Hojnika, ki diha v pristnem sosljudu s celotno predstavo - upravičeno jo lahko imamo za veliko, markatno uprizoritev -, je v temnih tonih odzvenela prazna Kreutzerjeva sonata, ki jo je po noveli iz poznegega ustvarjalnega obdobja enega največjih svetovnih pisateljev in najpomembnejšega predstavnikov ruskega objektivnega realizma, Leva Nikolajeviča Tolstaja (1828-1910), in slovenskem prevodu pesnika in prevajalca Severina Šalijskega (1911-1992) priredil in dramaturgiral Branko Jordan (1977), ki je leta 2002 diplomiral na oddelku za dramsko igro in umetniško besedo na ljubljanski AGRFT, v režijsko dovršenosti pa spletel njegov kolega z akademije Miha Golob. Verjetno tudi zaradi tega se režija in dramaturška obdelava tako dobro pretakata in poglobljeno dopolnjujeta. Režiser Miha Golob se je po lanskoletni zelo uspešni postavitvi dela Edoarda Erbe Maraton v New Yorku vrnil med člane SSG in v zgodbi, ki jo je Tolstoj napisal po navdihu Beethovnovih sonate, izpostavil

intimno stran dela, ki se dotika nikoli sklenjenega boja med spoloma, ki se bije predvsem v razmerju v dvoje, kjer je zakonska postelja lahko izrazito bojišče, na katerem se v ljubezensko razmerje poleg pohote zlivajo žolčne mržnje in se dvigajo temne, po-

glasu, v odrski predelavi pa samemu Tolstoju, ki je z ženo Sofijo so-protagonist uprizoritve. Po pričevanju žene Sofije je namreč Tolstoj v to pozno delo zлил kupico pelina, ki se je nabrala v njegovem zakonskem življenju ob ženi, ki mu je rodila dvanajst otrok

Maja Blagovič, Vladimir Jurc, Ivo Barišič - Foto Peter Kostrun

gubne sence, večkrat neutemeljene ljubosumja zaradi domnevnih prevar. "Ta najbolj uničujoča tragedija, tragedija spalnice", kot se izraža Tolstoj, je gonilna sila, ki privede protagonista Kreutzerjeve sonate Vasjo Pozdniševa do umora žene Elene, zato ker mu ljubosumnost narekuje, da se žena, ki mu je rodila pet otrok, speča z mladim violinistom, katerega rada spremlja na klavir. To mračno zgodbo skrušeni protagonist, na drdajočem vlaku, pripoveduje v izvirniku nevidnemu

in mu cele dneve in noči prepisovala njegove tekste (!). Iz zadušljivega življenja v dvoje, kjer je čutili odsotnost globljega ljubezenskega čustva in zevajočo praznino življenja, se protagonist Pozdnišev izvleče na najbolj tragičen način, z umorom žene. Tolstoj pa je večkrat poskušal pobegniti z doma, nazadnje se je z vlakom odpravil proč, ko mu je bilo 82 let, a ga je na postaji Astapovo dočakala smrt. Drama, ki kljuje po globini duševnih bolečin protagonistov, vezanih v

spone zakonov, v katerih niso našli, kar so želeli, vabi gledalca, če ji je seveda pripravljen pozornost prisluhniti, k razmišljanju o njegovem razmerju v dvoje in smiselnosti zakonskega življenja, kjer vsekakor ne smejo vladati pohota, poželenje in prevara, ki kraljujejo, po mnenju dramaturga Branka Jordana, v predstavi Kreutzerjeva sonata. Vsebinske le-te pa je na las podobna marsikateremu dogodku iz današnje črne kronike. Odrsko postavitev, ki jo spremlja glasba Vaska Atanasovskega, in njeno mračno predlogo odsliskava tudi vizualna podoba v izrazito hladnih barvah visokih, utesnjujočih scenskih elementov, ki se občasno odpirajo in prikažejo utrinke iz življenja protagonistov, kot lepo krojeni kostumi, prav tako hladnih odtenkov. Poltema odra še ojačuje to ozračje, ki ga razbremenjujejo le bežni komični prebliski, katerih nositelj je lakaj Jegor v izraziti in izpiljeni interpretaciji Iva Barišiča, gosta iz SNG Nova Gorica. Mrkost Tolstojevnega razmišljanja in obnašanja je strogo dosledno in kot vselej z zrelim pristopom izkušene igralca izpeljal Vladimir Jurc, njegovo svobodnega diha željno

ženo pa je v elegantni uglajenosti upodobila Maja Blagovič. Povzročitelj ljubosumja, violinista, je bolj medlo prikazal Primož Forte, zakonski par Pozdniševih sta odigrala Romeo Grebenšek, v mestoma sicer premalo odločni in izrazito kruti drži, bolj prepričljivo pa Nikla Petruška Panizon v orisu Elene, ženske, ki niha med pokornostjo in upornostjo. Lara Komar je disciplinirano izoblikovala lik Lise, premočrtne in v svoja načela trdno prepričane Elenine sestre.

JK

Opčine / Prosvetni dom

Goldonijev Campiello v izvedbi gledališke skupine SKD Tabor

Po prvih replikah začutiš, da igralci vedo, kaj igrajo, da jim je popolnoma jasno, kateri je zastavljeni cilj in do kod bodo prišli. In potem se vse odvija kot v najlahtnejših gledaliških predstavah, moteč je le minidreček, ki na trenutke utesnjuje prekipelavo dogajanje (morda bi kazalo del dobro zamišljene scene Magde Starec Tavčar postaviti ob oder v dvorano). Vsekakor je to Goldonijev Campiello, kjer se srečujejo različni liki in množica odtenkov enega samega značaja. V osnovi Goldonijevih del je namreč slikanje domačnosti, soseske, poznanega, tistega, kar imamo vsak dan na očeh, za čimer se smiselno in nesmiselno pehamo. Kakorkoli vzamemo: čarovnija, klasika, enkratnost Goldonijevih del so v tem vznemirljivem prehajanju od skupinskega razburjenja do medsebojnega zadržanja.

Zato je tudi popolnoma jasno, da Sergeja Verča, prevajalca tega dela, ni zadovoljila uprizoritev v SSG (sez. 2005/06), ker je režiser Sokolović bral Goldonija v duhu comédie dell'arte in poezijo zreduciral na briljanten spektakel. Toda to je nasploh problem "utočnitve" naše identitete, naše "mediteranskosti", ki jo mi živimo, drugi pa opisujejo. Uspešen teater (ne glede na umetniški nastavek) upo-veduje vedno stvarnost svojega okolja, ki seveda presega prostorsko zamejenost, je pa verjetljiva

le, ko izhaja iz lastnega sveta, imenujmo ga mediteranski ali kakorkoli že, gre za (kot izhaja iz vseh temeljnih Goldonijevih del) razumevanje in ne podcenjevanje človeških vrlin in slabosti.

V tem je bistvena poteza režiserja Sergeja Verča, ki to specifično pozna in jo zna poustvariti na odru, če ima ob sebi poslušne izvajalce. Openska igralska skupina (marsikdo med nastopajočimi je član gledališkega Studia Art) se je pri tem izkazala za izredno disciplinirano in voljno intenzivnega dela, da na odru udeleženci režiserjevo zamisel. Predvsem so vsi pozorno delali na tekstu kot takem, ker gre za verze, in tak tekst je treba natančno memorirati. Poleg tega se z jezikovno barvitostjo vsake replike gradijo osnovne poteze posameznih likov, ki zaživijo samo ob primerni aplikaciji tonov in podtonov. Prav zaradi jezikovne kompleksnosti, ki je determinantna za izrise likov, je Verč v svojem prevodu čim bolj zvest izvirniku. Na osnovi poetično staknena tkiva se namreč lahko v polnosti in brez pretencioznosti na odru udeležajo razboriti prepri, ljubezenski zapleti, babje "kregarije", zdrahe, moška nerodnost ali

indolencia, a se kljub temu niti za trenutek ne zamaje harmonija vzdušja. Igralci vse to zavzeto in radoživo posredujejo gledalcem. Moški liki so funkcionalni ženskimi značajem: Jurček (Dejan Kalc) in Tonček (Gregor Znidarič) sta zaljubljena fanta, ki dvorita, se kopunita in kregata; Fabricij (Andrej Šuligoj) je neprijazen

Sergej Verč

učenjekar, Stinin stric; Vitez (Fabrizio Polojaz) pa frfljavi tujec - Neapeljčan, ki lahkomišelnost pravi in dvori. Glavne nosilke odrskega dogajanja so torej ženske: od obrobne, a temperamentne gostilničarke (Sonja Zevnik) in za poroko godnih, srmežljivih in že malce zajedljivih (kot izhaja iz teksta) Nežke (Jasmina Smotlak) in Lučke (Poljanka Milkovič), do zrelih mater in vdov Katre (Valen-

tina Stigar), Cvetke (Elena Husu) in Urše (Tatjana Malalan), ki s polnostjo glasovnega nastavka, z živahnimi kretnjami in primernim obvladovanjem obrazne mimike izražajo vsaka svojstven značaj, žensko pretanjenost, spogledljivost, predvsem pa neizmerno življenjskost. Med ženskimi liki izstopa tujka Stina (Melita Malalan), ki živi ob robu Campiella, in čeprav nosi v sebi vse klice mladega dekleta, ne more živeti tako kot ostale. V njej so prikazane prikrite želje, sanje, čustva, ki prevečajo vse v Campiello in zato se v njenem liku v zadnjih replikah strne ves čustveni naboj, ki kljub hru-

pu in zdraham veže stanovalce okraja. V liku, ki ga Malalanova tenkočutno razvija na odru, se odraža intimna razsežnost Campiella, tako da pretrese in strezni gledalca. Ker je namreč Campiello naš dom, naš prostor, ki bi ga stokrat na dan radi zapustili, ko pa do tega pride, se v trenutku zavemo, da se odpovedujemo bistvenemu delu naš samih in se nam ob tej za-

vesti para srce. Zmešnjava na odru, ponavljajoči se trki in razhajanja odslkavajo sicer poznanjeno podobo sveta in ob že omenjenih akterjih so to povprečnosti, ki nas obdaja, pomagali ustvariti Beti Starc, Davorin Smotlak, Tomaž Smotlak, Dunja Sosič, Dimitri Brundula, Loredana Tenze, Kristjan Signoracci in Aleksandra Filipovič.

BK

Kratke

Srečanje z Alojzom Rebulo

V okviru priprav na Ljudski misijon za Slovence, ki bo v Trstu od 10. do 18. oktobra 2009, bo v torek, 24. marca, v Marijinem domu v ul. Risorta 3 v Trstu z začetkom ob 20.00 srečanje s pisateljem Alojzom Rebulo.

Odboru za pripravo ljudskega misijona se je zdelo primerno, da tržaškim rojakom ponudi nekaj srečanj, na katerih bi se soočili z izviri naše duhovnosti, z aktualnimi vprašanji naše vere, položaja vesoljne in krajevne Cerkve, perspektiv krajevnega cerkvenega občestva v luči pripadnosti tržaški narodno mešani škofiji, a obenem v luči njegove vpetosti v širši slovenski kulturni prostor. Gost prvega od teh srečanj bo, kot zapisano, prof. Alojz Rebula.

Srečanje bo v celoti posvečeno verskim vprašanjem, katerim naš pisatelj od nekdaj namenja izjemno pozornost, najbrž še večjo od one, ki jo namenja literaturi. V preteklosti je izdal več knjig teološke oz. versko-filozofske vsebine, pa tudi v njegovem leposlovju zavzemajo vprašanja Boga, Cerkve, večnosti, smisla življenja in etike osrednje mesto. Zadnja leta v osrednjem slovenskem verskem tedniku Družina redno objavlja svoja razmišljanja na versko tematiko. Pogovor s prof. Rebulo bo vodil Tomaž Simčič, na večer pa so vabljeni vsi, ki jih tematika zanima.

Kaj bodo rekli... v Mačkoljah

Slovensko prosvetno društvo Mačkolje prireja gostovanje dramskega odseka Prosvetnega društva Štandrež. Goriške igralke in igralci bodo v nedeljo, 22. marca 2009, z začetkom ob 17. uri, uprizorili na odru mačkoljanske Srenjske hiše svojo zadnjo uspešnico, komedijo srbskega avtorja Branislava Nušića Kaj bodo rekli ljudje...? K ogledu nas tokrat pozivajo z besedami samega avtorja: "No, pa boste tudi vi, ljudje, kaj rekli. Pridite! Le noter, ljudje! Glejte, vrata dvorane so odprta. Pridite, gospodarite, ukazujte, koplajte, razkopavajte. Pridite, saj to je vaša skrb. Povejte, če je scena v redu, pa kostumi, smo bili morda preglasni ali pretihi, dobri ali slabi, dovolj razumljivi in izraziti..." Po uspešni premieri na domačem odru in številnih nastopih na Goriškem bo to prva ponovitev na Tržaškem. Prisrčno vabljeni v Mačkolje! / (NT)

Devin / Gabrovec o zaključku omizja o vinogradništvu

Tehničnega omizja v zvezi s priznanjem vina z zaščitnim poreklom Prosecco se je na povabilo deželnega odbornika za kmetijstvo Claudia Violina udeležil tudi deželni svetnik SSK Igor Gabrovec. Na srečanju, ki se je v začetni fazi odvijalo v prostorih Devinskega gradu so o vprašanju priznanja novega zaščitenege porekla v povezavi s promocijo kmetijstva na tržaškem Krasu govorili predstavniki Dežele, Kmečke zveze in Konzorcija za zaščito porekla Doc Kras. Srečanje, za katerega je dala pobudo Kmečka zveza, je priredilo deželno odbornišvo za kmetijstvo. Pomembna je bila prisotnost vodje oddelka za politiko gospodarskega in podeželskega razvoja Giuseppeja Nezza, kateremu so predsednik KZ Franc Fabec, tajnik Edi Bukavec in predsednik Konzorcija Doc Kras Andrej Bole predstavili potrebe in pričakovanja vinogradnikov in sploh kmetovalcev na tržaškem Krasu. Na ta vprašanja je deželni svetnik Gabrovec v zadnjih mesecih večkrat opozoril odbornika Violina. Ta je prav pred kratkim odgovarjal na interpelacijo v zvezi s protivrednostmi, ki naj jih Doc Prosecco prinese tržaškim vinogradnikom, od koder izhaja poreklo.

Po srečanju so si udeleženci ogledali območje pod Križem in Kontovelom. Deželni svetnik Igor Gabrovec pozitivno ocenjuje srečanje, na katerem je prišel do izraza pomen usklajenega razvoja kmetijstva na Krasu, ki ga morata Dežela in Država podpirati tako s finančnega kot tudi normativnega vidika.

Bambičeva galerija / Boris Zulian - popotnik, slikar, pričevalec

Se ta teden, do vključno petka, 20. marca, je v Bambičevi galeriji na sedežu Sklada Mitja Čuk na Opčinah na ogled izzivalna razstava priznanega slikarja Borisa Zuliana. Razstava nas s svojim naslovom Pod nami vulkan vabi na ogled slikarskih vtisov na razne kote in morje enega najbolj znanih grških otokov, se pravi otoka Santorini, ki ga je Zulian s svojo slikarsko skicirko obiskal v letu 2005.

Na vsakem turističnem prospektu bomo sicer lahko prebrali in si ogledali fotografije o izrednih lepotah tega otoka, o morju neverjetnih barv in zdravi mediteranski klimi, o sončni svetlobi, ki vse ožarja in odseva od morske gladine, o nenavadni arhitekturi, v belo pobeljenih hiš in zidov, tako da so verjetno prav belina hiš in sinjina neba ter temina globokega, intenzivno modrega morja nepozaben vtis za vsakogar, ki je otok obiskal ali pa si ogledal kako knjigo ali dokumentarec o njem. In vendar nam bo ogled razstave dal nekaj več.

Razstava nas na osnovni ravni najprej postavlja v to grško, otočno okolje. Že prvi vtis je presenetljiv, saj je Zulian tokrat spremenil svojo barvno paletu in zvesto posreduje prepletanje vtisov, ki žarijo od beline hiš in se odpočijejo, ko se pogled zazre v prostranost temnega morja. Na stenah se vrstijo različni kotečki poseljenega otoka in vsakič jim slikar na novo vdihne svojstveno sporočilo. Kot je sam Zulian dejal, je potrebno k tem delom pristopiti z zavestjo, da je otok Santorini še vedno aktivno vulkansko območje in da je bil v minulih stoletjih in tisočletjih večkrat prizorišče silnih potresov in vulkanskih izbruhov. Kljub temu pa so se prebivalci po vsaki naravni ujmi, ki je prizadela ali celo uničila otok, znali vrniti in popraviti hiše ter se prilagoditi novim razmeram. Človek s svojim pogumom, ki mu pomaga, da kljubuje sovražnemu okolju in v zapisanostjo lepemu, ki ima v sebi moč, da ga dviguje na višjo duhovno raven in se postavi po robu tudi potresom in vulkanu, je torej konec koncev predmet slikarjeve analize in obenem tudi njegove govorice oz. sporočanja.

Stvarni vulkan ali njegova metafora, ki nam govori o negotovosti vsakdanjega življenja, sta torej bistvo, ki ga želi Slikar Boris Zulian sporočiti obiskovalcem razstave, ki je res vredna ogleda. / tam

DOLINA Primorska poje

Nabožna pesem je bila vezna nit večera

“Kdor poje, slabo v srcu ne misli”. S temi lepimi besedami je dolinska županja Fulvia Premolin pozdravila številno občinstvo, ki je v petek, 13. marca, napolnilo župnijsko cerkev sv. Urha v Dolini, da bi prisluhnilo koncertu revije Primorska poje, ki je tokrat nastala v režiji Zveze cerkvenih pevskih zborov in z župnijsko skupnostjo Dolina. Priljubljena zborovska manifestacija, ki širi pevsko kulturo na Primorskem, doživlja letos jubilejno 40-letnico nepretrganega delovanja. Županja Premolin je tako pevcem kot publiki zaželela uživanje ob zborovski glasbi, “ki nedvomno širi strpnost, razumevanje in nudi prijetno umetniško doživetje”. Povezovalka večera Nadia Roncelli se je pred pričetkom sporeda spomnila na zaslužnega zamejskega glasbenika in skladatelja, uglednega Dolinčana Ignacija Ote, ki je bil med pobudniki in soustanovitelji zborovske revije Primorska poje. Kot je poudaril upravitelj župnije Dolina Sandi Osojnik, je bil tokratni program osnovan zlasti na repertoarju nabožnih pesmi: “Te so za vernike izrednega pomena, ker tolažijo in dvigujejo človeka k Bogu”.

Pred oltarjem dolinske cerkve je

nastopilo sedem pevskih sestavov tako iz Slovenije kot iz zamejstva. Prvi na vrsti je bil MoPZ Pergula iz Sečovelj, ki je pod vodstvom Mateja Lazarja predstavil znano Kimovčevo Zgodnja danica, Mihelčičevo Dan že zapira oči in skladbo Signore delle cime Bepija De Marzija. Združeni zbor

biš me. Zbor je na orglah spremljal Tomaž Simčič. MoPZ Janez Svetokriški iz Vipavskega Križa pod vodstvom Petra Vidriha je dolinski nastop posvetil ustanovitelju kapucinov, sv. Frančišku Asiškemu: njegov program so sestavljale pesmi Sv. Jožef Silvestra Miheliča, Ti si Peter, skala Franca

G. Sandi Osojnik nagovarja občinstvo; za njim Združeni zbor ZCPZ (foto IG)

ZCPZ je pod vodstvom Edija Racea predstavil skoraj pozabljeni Venturinijski mašo na čast Bazoviškimi žrtvam, napisano leta 1939, katero je zbor lani naštudiral na pevskem seminarju na Ptuj; ker je bila lani obletnica smrti skladateljice Brede Šček, se ji je zbor poklonil s pesmijo Ti va-

Kimovca, V raju blaženem Andreja Missona ter Sv. Martin patra Pascala. MePZ Sv. Jernej z Opčin se je pod vodstvom Janka Bana predstavil s posebnim programom: avtorji besedil pesmi so bili bodisi duhovniki bodisi pesniki: Stanko Stanič (župnik v Podgori pri Go-

rici v letih, ko je tam učil cerkveno petje Lojze Bratuž), nato blaženi škof Anton Martin Slomšek, župnik v raznih tržaških župnijah Stanko Janežič in buditelj Benških Slovencev Ivan Trinko - Zamejski. Na njihova besedila so se zvrstile skladbe Ko sveto jutro Lojzeta Maya, Večernica v priredbi Janka Žirovnika, Sveta noč Adija Daneva in Majska noč Matija Tomca. Številni cekerjeni MePZ dr. Frančišek Lampe iz Črnega Vrha nad Idrijo je pod vodstvom Katje Bajec Felc izvedel Ave Marijo Kamila Maška, Prijatelji moji, glejte Matije Tomca, Brucknerjevo Christus factus est pro nobis ter pretresljivo Pavčičevi postni Angelski zbori. Pevci in pevke MePZ Gorjansko so pod vodstvom Gorana Ruzierja za dolinsko občinstvo pripravili Gallusovo skladbo Turpe referre pedem, Arcadeltovo Ave Maria, znano Brucknerjevo Locus iste ter In the river of Jordan Ralpha Hunterja. Pevski večer je sklenil MoPZ Srečko Kosovel iz Ajdovščine, ki ga vodi Matjaž Šček. Nastopil je s skladbami Ena srčna molitev zoper Turke Janeza Močnika, Sovjet prevječnj Pavla Česnokova, Ave Maria Franza Biebla in Zdrava, kraljica Silvestra Miheliča.

Na večeru je nastopilo kar nekaj zborov, ki so neposredno soudeleženi na nedeljskih bogoslužjih. Predsednik ZCPZ Marko Tavčar je v svojem krajšem nagovoru poudaril to njihovo vlogo: “Doslednost pevcev in njihova pevska predanost olepšata našo liturgijo in obenem krepi zborovsko kulturo na Primorskem”.

PETERLINOVA DVORANA Društvo slovenskih izobražencev

Tokrat o Bonomu in Trubarju

O biskovalci večera, ki je bil v ponedeljek, 9.3, v prostorih Društva slovenskih izobražencev na Donizettijevi ulici v Trstu, so se lahko prepričali, da se tudi višješolska mladina, pod vodstvom profesorjev-mentorjev, lahko kreativno ukvarja z raziskovalno dejavnostjo lastnega okolja in zgodovine. To je prišlo do izraza na zanimivem multimedialnem predavanju prof. Marte Ivašič, ki je prisotnim predstavila obsežno raziskovalno delo, ki je nastajalo v lanskem šolskem letu, ob Trubarjevem letu, na Državnem znanstvenem liceu France Prešeren iz Trsta. S projektom Dober dan, buon giorno, Bonomo! so dijaki

sodelovali tudi na vsedravnem natečaju za šole italijanskega sklada za okolje (FAI) in zanj v Milanu prejeli vsedravno tretjo nagrado. Prof. Ivašič je prisotnim predstavila, kako je pravzaprav prišlo do same izbire teme in lokacije. Izbrati so morali namreč koteček v mestu, ki bi moral biti bolj ovrednoten. V ospredje njihovega zanimanja je zato prišla Bonomova vila pod sv. Justom, saj je navsezadnje Bonomo tesno povezan tudi s slovensko zgodovino. Po dolgem bivanju na Dunaju si je tržaški škof Peter Bonomo leta 1523 dal sezidati mogočno vilo, ki še danes

pazljivemu očesu razkrije marsikateri detalj, ki priča o nekdanjem razkošju oziroma o namembnosti celotnega poslopja. Poleg samega ogromnega bivalnega prostora, ki so si ga le mentorji skupine lahko ogledali s posebnim vodstvom in dovoljenjem, se pred njo razprostira vrt. Sicer pa vrtni vrt Petra Bonoma v rojstni kraj ni sovpadala le z gradnjo omenjene vile, ampak tudi s prihodom Primoža Trubarja v Trst. Trubar je v Trst prišel prvič že kot 16-letni fant, in sicer kot pevec, saj se je tudi na ta način preživljal ob študiju. V Trstu je Trubar preživel

sedem let, in sicer v različnih obdobjih svojega življenja. Med drugim je bil prav v Trstu Trubar posvečen v duhovnika in v tržaški stolnici naj bi tudi pridigal v slovenskem jeziku pri mašah. Trubarjevo prisotnost v Trstu je mogoče zaslediti tudi v nekaterih uradnih listinah, v katerih sta bila tako Bonomo kot Trubar omenjena kot prič pri kupo-prodajnih aktih. Dokumenti hranijo v diplomatskem arhivu tržaške občine. Zanimivo gradivo o slovenskem protestantskem gibanju pa je tudi v škofijski knjižnici, kjer hranijo izvod Dalmatinove Biblije iz zapuščine škofa Marenzija.

PR

ETNOLOGIJA Naša kulturna dediščina

Škedenjski etnografski muzej na spletu

“Brez interneta danes ne gre...!” Tako nam je povedal škedenjski kaplan g. Dušan Jakomin, ko smo ga naprosili, da bi nam pojasnil okoliščine, ki so botrovale uresnitvi spletne strani Škedenjskega etnografskega muzeja (www.ske-denj.net). Spletna stran je hkrati tudi posredno vabilo za deželo FJK, da bi čim prej uradno priznala muzej, ki je nastal že leta 1975 in se je v času uveljavil kot ena od poglobitvenih atrakcij Škedenja. Škedenjski etnografski muzej zbir, ohranja, razstavlja in daje v pogled gradivo, ki se nanaša izključno na ta okraj. Svojevrsnost muzeja in obenem preteklosti Škedenja so kruh (znani ščedenske kreh), krajevna ljudska ženska noša, ki se bistveno razlikuje od ostalih noš v tržaški okolici, ter fotografska in opisna dokumentacija o življenju v Škedenju v preteklosti. Velik del muzejske zbirke je posvečen glavni dejavnosti škedenjskih žena, to je peki

odličnega kruha, katerega sloves je segal vse do Dunaja. Na dvojezični spletni strani je Sara Trampuž nazorno povzela vsebino muzealne zbirke in notranjo razvrstitev le-te: muzej hrani slikovite narodne noše ter dokumente in vsakdanje orodje, ki so vezani na preprosto vsakdanje življenje Škedenjcev, ki je bilo vse do sredine 19. stoletja osnovano na poljedelstvu. V pritličju muzeja je čuhnja, kakršna je bila približno do začetka druge svetovne vojne, s pečo in vsem, kar je krušarica uporabljala za peko kruha; razstavljeni so: nečice, gramola, miza in različno orodje. Napo krasijo izvirne skodelice in lonci, oviti z žico. Zraven je spalna soba, ki je bila sicer v prvem nadstropju. Po stopnicah so na steni razobešene slike škedenjskih umetnikov. V prvem nadstropju so izmenično na ogled razni eksponati: fotografs-

ki in tiskani dokumenti, bogate ljudske noše in skrinja, okrašena z ljudskimi motivi. Drugo nadstropje nudi zbirko razglednic s škedenjskimi motivi, razglase tržaške občine v slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku od osemnajstega stoletja dalje ter fotografije, ki pričajo o življenju škedenjskih prebivalcev tja do prve svetovne vojne.

daja po vseh mogočih kanalih, ki nam jih nudi sodobna tehnologija. “Res je, da je spletna stran pregledna, zamislili pa smo si jo predvsem kot dodatno vabilo k neposrednemu obisku Etnografskega muzeja”, nam je povedal fotograf Aljoša Novak, ki je spletno stran zasnoval v nekaj tednih in jo opremil z bogatimi fotografskim gradivom. Muzej je v ul.

Foto A. Novak

Muzej torej hrani kulturno dediščino naših prednikov in predmete iz njihovega vsakdana, hkrati pa živo pričara nekdanjo podobo življenja v Škedenju. Prav je zato, da se to izročilo pre-

Pane Bianco 52, odprto pa je po urniku: ob torkih in petkih od 15.00 do 17.00. Če bi šole in večje skupine želele obiskati muzej, lahko pokličejo na tel. št. 040-830792.

TRŽAŠKA ŠKOFIJA Srečanje ob knjigi Vera v Standbyju

"Trst ima zdravo laično dušo"

Pred časom smo poročali o dvodnevnem srečanju na Pomorski postaji, na katerem je tržaška mladina spregovorila o izkušnji dveletne (2007-2009) mladinske pastoralne. Na srečanju je bil govor tudi o načrtu, ki ga je tržaška škofija pred dvema letoma poverila Inštitutu za verska in družbena vprašanja Osservatorio socio-religioso del Triveneto. Inštitut je namreč imel nalogo, da preuči versko čutenje mladih na ozemlju tržaške škofije. Alessandro Castegnaro je študijo objavil v knjigi z naslovom Vera na Standbyju, v izvirniku Religione in standby.

O knjigi sta tržaški škof Evgen Ravignani in avtor podrobneje spregovorila v četrtek, 12. marca, na tržaški univerzi. Srečanje je vodil odgovorni urednik tržaškega dnevnika Il Piccolo Paolo Possamai.

Castegnaro je uvodoma obnovil metodološko plat študije. "Raziskava je bila kvantitativnega tipa. Anketiranci, katerih srednja starost je bila 23,4 let, nismo intervjuvali po telefonu in niti v neposrednih pogovorih: izročili smo jim vprašalnik, ki so ga lah-

ko mirno izpolnili na domu. Versko razsežnost posameznika smo analizirali na podlagi štirih izročil: na podlagi verskega prepričanja, molitvene izkušnje, verskih izkušenj in čuta pripadnosti". Večina sodelujočih je šele sto-

Paolo Possamai, Alessandro Castegnaro in škof Evgen Ravignani

pila na pot, ki pelje do odraslosti, redke izjeme pa so kak korak na njej že storile. 78% anketirancev je izjavilo, da verujejo, 40% pa je k temu pripomnilo, da se molitvi ne posvečajo. Castegnaro je izsledke tržaške raziskave primerjal z izsledki podobne študije, ki jo je svojčas naredil za Beneški patriarhat. "Mladi v Trstu se s for-

malnega vidika lažje oddaljijo od običajnega otroškega doživljanja vere in zakramentov, se pravi od domače tradicije, kot vrstniki v Benetkah in splošneje v Venetu, kjer se je večina anketiranih formalno izrekla za katoličane, kljub temu da med odrasčanjem ohranjajo dokaj površinski odnos do vere". Castagnaro je na podlagi izsledkov raziskave začrtal dokaj verodostojno obličje povprečnega predstavnika tržaške mladine, za katerega postane katoliška vera ena izmed možnih variant, s katerimi je mogoče soočanje z bivanj-

ti neki skupnosti in tesnejši ter doslednejši odnos do vere. "Vera in katoličanstvo sta za mlade pomembna samo takrat, ko se zanje lahko odločajo na podlagi polne svobode".

Tržaška mladinska komponenta načelno odklanja tradicionalen odnos do Cerkve in katoliške vere, kar pa ne pomeni, da odrasča v okolju, kjer ne bi bilo prostora za duhovnost, saj se ta udejanja v odkrivanju drugačnih duhovnih praks. "Izsledki raziskave me nikakor niso ne razočarali in ne pustili zaprepačenega", je dejal tržaški škof Ravignani in svoje razmišljanje nato lepo opredelil z veliko mero iskrenosti ter intelektualne poštenosti. "V Trstu sem se vedno počutil dobro, ker to mesto razpolaga z zdravim laično dušo. Trst ni načelno nasproten verski izkušnji: z njegovim kulturnim izročilom, ki je vero postavljal med možne življenjske vidike – ne pa med odločilne –, se moramo soočiti z velikim medsebojnim spoštovanjem". Po istem principu je škof presodil mlade, ki "lastnega življenja ne gradijo na plitvini, temveč na globokem prežemanju življenjskih dinamik, ki jih morda ne vodijo ravno v pristan katoliške Cerkve, nikakor pa niti v razčlovečeno in povprečno eksistenco. V tem je razbrati svobodo naše mladine".

Igor Gregori

skimi vprašanji, ki nam jih življenje nenehno postavlja: sploh pa ni edina. Avtor raziskave je opozoril, da je v Venetu razširjeno pluralistično doživljanje vere znotraj katoliške Cerkve, v Trstu pa je občutiti večjo zavzetost do Cerkve v pluralističnem okolju, kar daje mladim vernikom večjo samozavest in zavest pripadnos-

v stiski itd. " Zakon se je v času izkazal za uporabnega tudi v skrajnih primerih, npr. ko je neka oseba zaradi posledic nesreče v stanju (denimo komi), ko ne more odločiti o tem, katero zdravstveno terapijo izbrati. Za-

Prof. Paolo Cendon (foto IG)

ščitni sodnik se tedaj neposredno sooči s situacijo in določi podpora, ki je sorazmerna s potrebami pacienta. "Na podlagi

tega je podporni administrator pooblaščen, da odloča namesto onеспособljene osebe", je dejal prof. Cendon in dodal, da se je v letih izredno povečala ravno slednja zdravstvena varianta. "V zakonu je namreč med drugim zapisano, da lahko podpornega administratorja določi zadevna oseba", kot se je zgodilo s hudo bolno žensko v kraju Sassuolo: vedela je, da se ji čas izteka in zato je sodnika naprosila, naj joža imenuje za njene administratorja. Z močjo pa se je predhodno domenila, naj ta prepreči vsakršni terapijski poseg, ki bi ji zagotovil zgolj vegetativno eksistenco. "Sodnik je po temeljiti presoji v njeno zahtevo privolil, po medijih pa se je razvnela prava polemika, češ da gre za prvi primer biološke oporoke". Vsem je bilo tako jasno, da je zakon o podpornem administratorju vseboval hkrati tudi elemente za določanje postopka o t. i. koncu življenja, ob katerem se krešejo mnenja italijanskega parlamenta po smrti Eluane Englaro.

ZDRAVSTVO Hospice Adria Onlus Vloga podpornega administratorja

Društvo Hospice Adria Onlus, ki že vrsto let prireja srečanja in okroglice mize na temo negovanja hudobnih bolnikov in njihovih pravic ter nudi pomoč sorodnikom bolnih, je v ponedeljek, 9. marca, priredilo v dvorani Baroncini zanimivo predavanje, na katerem je Paolo Cendon, pravnik in profesor na tržaški ekonomski fakulteti, spregovoril o zakonu iz leta 2003/04, ki je v italijanski civilni zakonik umestil nov lik t. i. podpornega administratorja.

Prof. Cendon, ki je bil pred leti med pobudniki tega zakona, je tematiko svojega predavanja razčlenil tako, da je iz podrobnosti zakona analiziral tudi njegovo možno izvajanje na podlagi zgornjih primerov; še zlasti pa je zanimiva idejna zasnova zakona samega, s katero se je predavatelj nekoliko širše lotil kočljive tematike biološke oporoke, ki je s pri-

merom Englaro razvnel italijansko politično in javno mnenje.

"Ko smo daljnega leta 1986 razmišljali o podpornem administratorju, še zdaleč nismo vedeli, da bi lahko nekega dne postal odočilna figura pri zdravstvenih odločitvah neke osebe". Zakon je namreč nastal z namenom, da bi osebam, ki niso v stanju, da bi stoprocentno poskrbeli zase (ostareli, hendikpirani, lahki in težki bolniki itd.), zagotovil opravljanje njihovih najosnovnejših dejavnosti, predvsem v zvezi z običajnimi bančnimi posli, najrazličnejšimi plačili in podobno. "Vsa ta opravila lahko prevzame nase neka oseba, ki jo je določil zaščitni sodnik: to je lahko sorodnik, prijatelj, pa tudi dotični osebi povsem tuja figura, neki odvetnik, društvo, ki skrbi za osebe

TRŽAŠKA POKRAJINA Hiša kina Kinematografska duša Trsta bo končno imela svoj dom

Ko je Annamaria Percavassi, osrednja duša združenja Alpe Adria Cinema, sklenila letošnjo izdajo Trst film festivala, je z ganjenim glasom izjavila občinstvu, da ostaja lokacija filmskega festivala prihodnje leto neznana, "saj bo konec januarja kinodvorana Excelsior končala svojo dejavnost". Festival je namreč že vrsto let domoval v kinodvorani na koncu Drevoreda 20. septembra. Družba Generali, lastnica poslopja, se je pač odločila, da bo objekt prodala, s čimer je spravila v škrpce prireditelje festivala ter jim odvzela odličen prostor, vračšen v mestno

tkivo, ki je v splošni zavesti veljal za najbolj ustrezno lokacijo filmske manifestacije.

Trst je v zadnjih desetletjih postal središče zanimivih tematskih filmskih festivalov: združenja, ki snujejo festivale Maremetraggio, Trieste Film Festival, I mille occhi, Science+Fiction in festival latinsko-ameriškega filma, pa delijo soroden problem, to je prostorsko stisko oz. pomanjkanje ustreznih kinodvoran v mestnem osrčju, kar bi pobudam dajalo poseben čar.

Na začetku leta so zato ti dejavniki, katerim so se pridružili še delno združenje Film Commis-

sion, ki skrbi za promocijo snemanja filmov v naši deželi, in zadruga Bonaventura, ustanovili neko skupno koordinacijsko telo, poimenovano Združenje Hiša kina (Associazione Casa del cinema). Namen novega subjekta teži k poenotenju različnih festivalskih dejavnosti, kjer pa bi vsako združenje ohranilo lastno prepoznavnost in avtonomijo. Sedež novega koordinacijskega telesa naj bi postal Dom pristaniških delavcev na trgu Duca degli Abruzzi, kjer imata že svoj sedež Združenje Bonaventura in gledališče Miela. V nov kinematografski pol naj bi se ob končanih preno-

vitvenih delih preselila vsa omenjena združenja; novo poslopje, pa naj bi postalo obenem osrednje raziskovalno in dokumentacijsko središče, v katerem bi hranili dragoceno tržaško filmsko dediščino, ki temelji na bogati mediateki najstarejšega mestnega kinematografskega združenja, Cappelle Underground. Lastnik Doma pristaniških delavcev je tržaška pokrajina. Poslopju je v času desničarske Scocimarrove pokrajinske uprave pretila huda usoda, zaradi katere naj bi gledališče Miela in ostale sedeže društev izselili in stavbi spremenili celo namembnost: govor je bil, da bi stavbo preuredili v dom za ostarele... Politika uprave pokrajinske predsednice Marie Terese Basse Poropat pa je na srečo čisto drugačna.

Nagiba se namreč k uresničitvi velikega kinematografskega in kulturnega središča, ki bi poleg stavbe na trgu Duca Degli Abruzzi razpolagal še s sosednjim poslop-

Foto IG

jem, ki je danes v lasti Pristaniške oblasti. V njem bi uredili še dodatno kinematografsko dvorano, ki bi lahko s tisto, ki je na voljo v gledališču Miela, postala osrednja lokacija tržaškega filmskega utri-

železarstvu, lesarstvu in čipkarstvu. V cerkvi bo petje litanij Matere Božje in blagoslov z Najsvetejšim. Cena za avtobus in kosilo znaša 35 evrov. V ceni romanja niso vključene vstopnine muzejev. Za vpis in dodatne informacije kličite: 040 220693 ali 347 9322123. Pohitite z vpisi.

Potovanje z Novim glasom v južno Turčijo in na Ciper. Udeležence naprošamo, da do ponedeljka, 23. marca 2009, poravnajo celotne stroške potovanja.

Darovi

Za Slovensko Vincencijevo konferenco v Trstu: ob slovesu od dragega nečaka Egon Brecellija daruje teta Marta 100 evrov.

Za Društvo Rojanski Marijin dom: ob rojstnem dnevu Jana Doktoriča darujejo starši 100 evrov.

Za misijonarja Danila Lisjaka: v zahvalo Materi Božji daruje M. M. 50 evrov.

Za cerkev v Bazovici darujejo: v spomin na pokojno Angelo Križmančič Sabina Širca 20; ob krstu Tadeja Mesar starši 100 evrov.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

revijo otroških in mladinskih pevskih zborov

PESEM MLADIH 2009

Pomorska postaja v Trstu

sobota, 21. marca, ob 16. uri

nedelja, 22. marca, ob 16. uri

FANTJE IZ POD GRMADE, ŽENSKI ZBOR DEVIN
in MLADINSKI ZBOR LADJICA

vabijo na

VEČER S PESNICO IN PISATELJICO
ZORO TAVČAR

Devin, na sedežu zborov

torek, 24. marca 2009, ob 20. uri

"Po začetnem ostrem sporu med večino in opozicijo kaže, da se italijanska politika nagiba k tvornemu soočanju in dvostranski rešitvi tega zagonetnega problema", je dejal predavatelj. Politični dialog je po mnenju prof. Cendon dobro stvar, nenehno pa je treba paziti, da se v njem ne skrivajo računice enega ali drugega tabora, ki bi po sili največjega odpora vodil v to, da bi začel spremenjati obstoječo zakonodajo zaradi lastne koristi. "Vzemimo kot primer zakon 180, po katerem so v Italiji odpravili nekdanje noriške in organizirali čisto drugačno, bolj človeško

zdravljenje duševnih bolnikov". Zakon 180 je po mnenju predavatelja dober in zato ga ni treba popravljati, kljub temu pa je ponekod slutiti predloge, ki bi poostriili dosedanje prakso, za katero se je močno zavzemal psihiater Franco Basaglia. V družbi namreč raste odpor in bojazen do drugačnega. Če bi na koncu zmagala nesrečna opcija, ki bi podaljšala t. i. TSO (se pravi obvezno zdravljenje duševnih bolnikov), bi postal lik podpornega administratorja, ki bi bolniku tačas stal ob strani, nadvse potreben.

IG

NSKS Razprava po volitvah

Za novo predstavništvo koroških Slovencev

Vprašanje zastopstva slovenske manjšine na Koroškem je bilo v ospredju prve povabilne tiskovne konference, ki jo je sklical v ponedeljek, 16.3., Narodni svet koroških Slovencev (NSKS). Predsednik NSKS Matevž Grilc je uvodoma ugotovil, da se je na Koroškem zgodil znaten zasuk v desno, ki zahteva globljo analizo. Upoštevajoč dejstvo, da bo imelo po zmagi Zavezništvo za prihodnost Avstrije (BZÖ) absolutno večino v deželnem odboru in relativno večino v deželnem svetu, je Grilc bil zelo skeptičen glede možnosti sodelovanja s sedanjo deželno vladno večino, saj se je pred volitvami in po njih javno izrekala proti zahtevam slovenske manjšine. Sicer pa je vprašanje zaščite manjšine vprašanje, ki ga bo morala rešiti avstrijska vlada na Dunaju. Grilc je nadalje izpostavil, da je potrebno, da v tem trenutku pride do korenitih sprememb v organizacijski strukturi slovenske manjšine na Koroškem, in sicer do skupnega nastopa koroških Slovencev. Demokratično izvoljeno predstavniško telo naj bi

izvolili funkcionarji in odborniki slovenskih društev na Koroškem. Teh naj bi bilo okoli 1000, s tem pa bi tudi rešili vprašanje volilnih seznamov ljudi, saj so vodilni člani slovenskih organizacij pač tisti, ki se tudi v javnosti prepoznajo kot

sednik NSKS Rudi Vouk je izrecno omenil dopolnilo 120. člena avstrijske ustave, ki omogoča, da interesne skupine ustanovijo lastne samoupravne skupnosti. V primeru slovenske narodne skupnosti bi taka samoupravna skupnost imela vlogo notranje-

Foto PR

aktivni člani slovenske skupnosti. NSKS je v ta namen pisno pozval Zvezo slovenskih organizacij (ZSO) in Skupnost koroških Slovencev (SKS), da se do konca marca opredelita v zvezi z ustanovitvijo takega predstavniškega telesa, saj navsezadnje na Koroškem naj ne bi bilo takšnih ideoloških razlik, ki bi utemeljevale obstoj dveh ali treh predstavniških organizacij. Za tako zastopstvo pa obstaja tudi zakonska osnova. Podpred-

ga povezovalca in zunanjega predstavnika celotne narodne skupnosti. Karel Smolle je v svojem prispevku na tiskovni konferenci poudaril, da je možno omenjeno prestrukturiranje predstavniškega aparata koroških Slovencev izvesti kratkoročno. Do tega procesa naj bi dejansko tudi prišlo po mnenju Smolle 28. junija, to je na dan, ko bo NSKS praznoval 60-letnico obstoja.

PR

TRBIŽ Primorska poje

Koroška in Primorska sta skupaj zapeli

Letošnje 40. revije Primorska poje, ki jo prirejajo Zveza pevskih zborov Primorske, Zveza slovenskih kulturnih

valo 50 zborov. Na edinem koncertu v videmski pokrajini pa so se zbori predstavili v nedeljo, 15. marca, in sicer v prostorih Občin-

morske. Letošnjo revijo so oblikovali zborovski sestavi: MePZ Starši ensemble in Mali romjanski muzikanti iz Ronk, MePZ Podgora, VS Klika iz Železne Kaple, KDPZ Vox Ilirica iz Ilirske Bistrice, MoPZ Fran Venturini od Domja, Oktet Suha, MoPS Akord iz Gorice ter MePZ Peca iz Globasnice. Koncert je predstavil raznolikost ustvarjanja na pevskem področju tako rekoč od Jadrana do Karavank. Posebne

MoPZ Fran Venturini od Domja pri Trstu (foto PR)

društev, Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, se bo udeležilo 196 pevskih skupin, ki bodo nastopile na 31 koncertih v raznih krajih Primorske. Iz Goriške, Tržaške in Videmske pokrajine bo na njej sodelo-

skega kulturnega centra na Trbižu, kjer sta se (ne samo simbolično) srečali pevski reviji Koroška in Primorska poje. Trbiški koncert je namreč edinstvena prireditev, na kateri se predstavijo, tokrat pred nabito polno dvorano, zbori iz Koroške in Pri-

omembe zasluži podatek, da so na Trbižu podelili šestim članom MoPZ Fran Venturini, njihovemu dirigentu Ivanu Tavčarju in samemu zboru posebno diplomu za sodelovanje na vseh 40. dose-danjih izvedbah Primorske poje.

PR

Predavanje o Trubarju v Vidmu

Lektorica Urška Kerin in študentje Fakultete za tuje jezike in književnosti Univerze v Vidmu vabijo v petek, 27. marca 2009, ob 12. uri, v prostore na ulici Zanon 6, na predavanje dr. Vincenca Rajšpa. Dr. Rajšp bo predaval o Primožu Trubarju; spregovoril bo o piscu prve slovenske knjige na posebno slikovit način, saj bo predstavil številno slikovno gradivo in tudi zgodovinske zemljevide. Dr. Rajšp je kot direktor Slovenskega znanstvenega

inštituta na Dunaju v neposrednem stiku s slovenstvom v tujini in bo zato svoje predavanje obogatil tudi z zanimivostmi o pomembnih Slovencih v Avstriji in Nemčiji. Poslušalci bodo lahko veliko izvedeli o Trubarjevih potovanjih, življenju, ustvarjanju ter njegovem pomenu za vse Slovence. Predavanju bosta sledila film o Trubarju in pogovor. Srečanje je odprto vsem, zato so vsi prav lepo vabljeni!

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Dve uri na klasični

Morda se je tudi Vam kdaj dogodilo, da ste iz določene priložnosti oz. situacije odnesli veliko več od tega, kar ste pričakovali. Ker je že sama priložnost postala v Vas pravo odkritje. Meni se je tako dogodilo včeraj. Spregovorila naj bi na svoji nekdanji šoli. Ravno na šoli, ki sem jo obiskovala v gotovo najdelikatnejšem življenjskem obdobju za mladoletne vsakogar od nas. Morda imate tudi Vi nekega notranjega avtomatskega pilota, ki se nezavedno sam vklopi in potem posreduje pritrdilne ali odklonilne odgovore. Moj je pred mesecem dni odgovoril pritrdilno. In tako sem se potem, ko avtomatskost ni bila več vključena, znašla pred odprtim vprašanjem, kaj predstavlja klasična in na splošno humanistična izobrazba človeku današnjega časa.

Danes, ko je dogodek že mino, se zavedam, da mi je bila s povabilom na šolo dana ena redkih priložnosti: priložnost razmisleka. Predvsem razmisleka o neki rdeči niti med lastno preteklostjo in tem, kar sem danes. V takratnih letih sem resda samostojno izbrala humanistično študijsko usmeritev, nedvomno pa je bila izbira v določeni meri pogojena od neprevlelike afinitete s številkami. Vsem svojim takratnim dvomom in miselnemu cepetanju navkljub vem danes, da me je klasična izobrazba oblikovala v veliko večji meri, kot sem si lahko to takrat predstavljala. Kljub temu da se spominim le nekaj starogrških in latinskih besed.

Zavedam se, da je tisti "Spoznavaj samega sebe!" iz Apolonovega templja v Delfih postal dejansko vodilo mojega življenja, čeprav nezavedno. Drug primer. V spomin mi stopi Platon. Rekel je, da ne ljubimo tega, kar imamo, ampak to, kar nam manjka. In ravno ljubezen nas vodi do tega, kar nam manjka, kar nas naredi popolne. Danes, po toliko letih, mi lahko samo pritrujem. Danes razumem tudi, kako je antična Grčija dejansko koncentrat vsega, kar je bil človek sposoben odkrivati in razvijati v kasnejših stoletjih. Ta misel me spominja na stavek, ki mi je bil izrečen na univerzi, preden sem sploh pričela s pisanjem diplomske naloge: "Samo nekaj vedite:

vse je bilo že napisano. Morda boste dobili neke nove povezave, pomembne asociacije, odkritja, ki jim drugi niso bili kos, a na splošno je bilo v našem kulturnem svetu vse že napisano". Danes se zavedam, da je bilo vse bistveno res že napisano in to v antiki.

Spominjam se sebe v najstniških letih. Vihrava, iskala sem svojo pot, kot jo – normalno – išče vsak človek v tisti starosti. Postavljala sem ogromno vprašanj: najprej sebi, z njimi pa sem seveda morila ne le domačih, pač pa tudi profesorje. Ura filozofije se mi je za to zdelala primernejša: vsa tista vprašanja o človeku, zakaj obstajata življenje in smrt, zakaj se nam dogajajo stvari, ki se nam dogajajo, kaj nas kot veter zanaša z ene strani na drugo, razlaganje pojavov izven človeka, kot tudi v njem samem in na tisoče drugih pojmov, ki seveda nimajo enotnega odgovora. Navsezadnje, kadar se sprašujemo o temeljnih vprašanjih, ki si jih človek že od nekdaj zastavlja, nam priskoči na pomoč filozofija. Vse misli, vsa tista preseganja materialnosti, ki nam jih stalno dokazujejo ti naši predniki fascinantnih imen, so v moji podzavesti povzročila pravo pregnetenje. V letih.

Morda me je ta svet zaznamoval tudi tako, da sem pogumna v tem, da si zastavljam vprašanja. Grki so se prvi spraševali po vzrokih našega bivanja! Zaznamoval me je v fascinaciji odkrivanja človeka!

Nekje sem prebrala, da je s "Fachidioti", torej osebam, ki se izven svoje strogo specifične stroke zelo težko znajdejo, najlažje manipulirati. Če lahko obstaja kak zagovor klasične izobrazbe in na splošno humanistične, potem je to ta, da te tovrstna izobrazba izuri ravno v obratnem: postavljaš si na tone vprašanj, odkrivaš misli, ki so gnale največje mislece človeštva, odkrivaš strasti, dobro in slabo, razvratnost in mistiko, božje in najbolj človeško. In zaradi tega postaneš tudi oseba, ki se jo da veliko težje manipulirati. Ker si bo neutrudno postavljala vprašanja o tem, na kar jo skuša speljati. In v današnjem stehiziranem in skomercializiranem svetu, v našem koristolovskem egocentrizmu ni to že izjemno?

Spomenik na Cerju Gradnja se zatika pri denarju

Gradnjo spomenika braniteljem slovenske zemlje na Cerju v zadnjih letih spremljajo različne težave, zdaj pa se ponovno zapleta pri denarju. Medtem ko v občini Miren-Kostanjevica trdijo, da država ni zagotovila obljubljenega denarja, na ministrstvu za kulturo opozarjajo na zgolj ustne dogovore in podražitve projekta. Gradnja 21-metrskega obrambnega stolpa na Cerju, v katerem bi uredili muzejsko postavitev s poudarki na posameznih obdobjih slovenske zgodovine, se je začela leta 2002. Doslej je bilo za postavitev spomenika porabljenih 1,3 milijona evrov, za dokončanje pa bi potrebovali še 1,6 milijona evrov, je za STA povedal župan občine Miren-Kostanjevica Zlatko Martin Marušič.

Potem ko je občini, ki vodi investicijo, lani uspelo zagotoviti 828.000 evrov evropskega denarja, se je po besedah župana zataknilo pri prispevku države. V lanskem proračunu predvidenih 300.000 evrov za spomenik na Cerju občina ni prejela, podobno vsoto pa naj bi država prispevala tudi letos. O tem je Marušič že pisal predsedniku vlade Borutu Pahorju. Preostanek potrebnega denarja nameravajo na občini sicer zagotoviti sami in z donatorsko akcijo skupaj z domoljubnimi in veteranskimi organizacijami, je pojasnil. "Na ministrstvo za kulturo smo lani posredovali zahtevano dokumentacijo, a nam očitajo, da ni dorečena vsebina. Spomenik bi

morali dokončati letos, a v to ne verjamem več. Izpeljati moramo tudi še razpis za izbiro izvajalca zadnjih del", je poudaril Marušič. Prav nejasnosti pri financiranju spomenika na Cerju so bile glavni vzrok, da so mirensko-kostanjeviški občinski svetniki pred dnevi zavrnili osnutek proračuna za leto 2009 in 2010. Med drugim se bojijo, da bi morala občina vračati evropski denar. "Ministrstvo za kulturo je zaradi nepopolnih zahtevanih pisnih dokazil oktobra lani zavrnilo vse

snili na ministrstvu.

Kot poudarjajo, je bil pred leti med kulturnim ministrstvom in lokalno skupnostjo resda sklenjen ustni dogovor o polovični delitvi stroškov za spomenik na Cerju, a dokument z opredelitvijo projekta in obveznostmi posameznih strani ni bil nikoli podpisan. Tako je notranja revizija, ki jo je leta 2007 naročil prejšnji minister Vasko Simoniti, pokazala na vrsto nepravilnosti glede spreminjanja projekta, porabe javnih sredstev in na veliko podražitev projekta, trdijo na kulturnem ministrstvu.

To ima v letošnjem proračunu za dokončanje spomenika na Cerju rezerviranih 50.000 evrov, kar naj bi omogočilo nadaljevanje del in morebitno iskanje dodatnega denarja. Na ministrstvu tu

di pričakujejo, da bo občina kot lastnica objekta poskrbela za strokovno predstavitev vsebine spomenika, ki bo usklajena med vsemi "vpletenimi" stranmi stroke. Opozarjajo še, da je treba čim prej doreči tudi nadaljnje skrbstvo za spomenik in način njegovega upravljanja. Kot je znano, so se lani veteranske in domoljubne organizacije na eni ter Goriški muzej na drugi strani sporekli glede vsebine muzejske postavitve v spomeniku na Cerju. "Trenutno vlada status quo", je v zvezi s tem povedal Marušič. Avtor arhitekturne zasnove spomenika

Foto DPD

štiričasne situacije in tako sredstva iz posebne postavke za spomenik na Cerju za leto 2008 niso bila realizirana", so vzroke za neporabljenih 300.000 evrov za spomenik na Cerju za STA poja-

Darko Likar s svojo skupino pripravlja predlog muzejske postavitve po vsebini, ki so jo pripravili zgodovinarji, pa je za STA dejal predsednik društva TIGR Primorske Marjan Bevč.

Zaradi krize znižanje gospodarske rasti

Predsednika države in vlade bosta počastila žrtve v rovu sv. Barbare

V Sloveniji se politične stranke soočajo z mnogimi vprašanji, ki jih prinašajo čas in potrebe države in družbe, toda glavna tema ostajajo razprave o pobjah, izvedenih po drugi svetovni vojni. Povod za polemike je bilo odkritje novega velikega grobišča v rudniškem rovu svete Barbare v Hudi Jami blizu Laškega, za nastanek velike politične teme pa je poskrbel predsednik države Danilo Türk. On je ob praznovanju mednarodnega praznika žensk zavrnil pogovor o omenjenem komaj odkritem velikem grobišču, češ "da gre za drugorazredno vprašanje". V slovenski javnosti so ostro protestirali proti takemu podcenjevanju in žalitvi tisočev pobitih, katerih ostanki ležijo v okoli 600 grobiščih po vsej državi. Državni poglavar je sicer dan zatem skušal umiriti strasti in proteste z izjavo, da poboje obsoja, da so ti pomembna in aktualna tema ter da pomenijo breme za ves slovenski narod. Toda predsednik Türk se za omenjeno prvo mnenje o "drugorazredni temi" državljanom ni opravičil, kot je to zahtevala Slovenska ljudska stranka. V stranki še nadalje pričakujejo opravičilo, sicer pa bi po njenem mnenju moral državni poglavar odstopiti. Predstavniki vladnih strank v

razpravah o grobiščih in žrtvah v njih ponavljajo, da so jih povzročile partizanske enote iz drugih predelov nekdanje Jugoslavije (Črne gore in Hercegovine), tudi pod vplivom pobiranja v drugih delih Evrope. O naročnikih in izvajalcih pobojev pa predstavniki koalicijskih strank ne govorijo, češ da o tem ni priči v drugih dokazov. V izjavi Komisije Pravičnost in mir, izdani ob odkritju grobišča v rudniškem rovu svete Barbare v Hudi Jami pri Laškem, pa je zapisano tudi naslednje: "Ideologija ne more postati opravičilo za noben zločin. Za gnusne zločine proti človeštvu in lastnemu narodu je potrebno ugotoviti krivce, posamezne in skupinske, politične in ideološke. Javno je treba obsoditi takratno komunistično totalitarno oblast in s tem tudi oprati dobro ime poštenih in iskrenih borcev za svobodo slovenskega naroda, ki so jih med vojno in vsa leta po njej zlorabljali kot nekakšen "živi ščit" totalitarnih politikov, ideologov in zločincev". Slovenska demokratska stranka (predsednika Janeza Janše) se je na izjavo dr. Janeza Stanovnika, predsednika Zveze borcev za vrednote narodnoosvobodilnega boja, "da je poboje izvajala vojska

pod Titovim poveljstvom", odzvala s pozivom, "naj Titove spomenike umaknejo v muzeje, ulice in trge, ki nosijo njegovo ime, pa preimenujejo". Največja pozicijska stranka se pri tem obrača na mestne in občinske svetnike in jih nagovarja, naj začnejo postopek za umik kipov in imena nekdanjega predsednika Jugoslavije. Grobišča v Sloveniji zagotovo pomenijo veliko breme za državo in naslednike pomorjenih v obdobju po koncu druge svetovne vojne. Obdobje pobojev bi lahko odmevalo tudi v EU in nasploh v mednarodnih okoljih. Na tako možnost že kaže zahteva predsednika hrvaške vlade Iva Sanaderja, naj bi tudi hrvaški strokovnjaki sodelovali pri raziskavah v rovu svete Barbare. Sicer pa bosta omenjena grobišča, kot napovedujejo, kmalu obiskala in se poklonila žrtvam predsednik države Türk in premier Borut Pahor. Medtem pa se v Sloveniji kot posledica krize znižuje gospodarska rast, povečuje število brezposelnih in upada izvoz. Skupna gospodarska rast v državi je bila v lanskem letu le še 3,5%. Tudi v prihodnje bo gibanje bruto domačega proizvoda zelo odvisno od gibanj in ravni izvoza. Gospodarska gibanja, ki so zdaj najslabša v

vsem obdobju obstoja države Slovenije, bodo v prihodnje odvisna od učinkovitosti protikriznih ukrepov, kar zadeva izvoz pa od ukrepov v naših največjih trgovinskih partnericah, to je v Nemčiji, Franciji, Italiji in Avstriji.

Slovenski sodniki še zmeraj stavkajo

Sodniki v Sloveniji bodo nadaljevali t. i. belo stavko, ki se je začela že 1. julija lani. Zahtevajo povišanje plač, ki naj bi bile enake plačam poslancev in ministrov. Pobuda vlade sodnikov ne zadovoljuje, ker je, kot pravijo, premalo konkretna in pravzaprav žaljiva. Med drugimi dogodki omenjamo, da je Slovenijo doletela prva obsodba zaradi kršenja pravnega reda EU. Sodišče evropskih skupnosti je ugotovilo, "da Slovenija ni izpolnila obveznosti in direktive o okoljski odgovornosti v zvezi s preprečevanjem in sanaciji okoljske škode, ker ni v predpisnem roku sprejela zakonov in drugih predpisov, ki so potrebni za usklajevanje slovenske zakonodaje z ustreznim evropskim zakonom". Ob tem primeru je premier Borut Pahor opozoril, "da se ne sme nikoli več zgoditi, da bi evropsko sodišče obsodilo Slovenijo, ker ne bi izpolnjevala obveznosti".

Marijan Drož

Predstavitev publikacije na novogoriški občini

V zgibanki Pomoč v času krize uporabni podatki za ljudi v stiski

Na novogoriški občini so v sredo, 11. marca, predstavili zgibanko z naslovom Pomoč v času krize, za izdajo katere so se dogovorili na nedavnem posvetu s socialnimi ustanovami v Mestni občini Nova Gorica. Zgibanka, ki so jo tatisnili v 3000 izvodih, je nastala v sodelovanju s Centrom za socialno delo Nova Gorica, območnim združenjem Rdečega križa Slovenije, Goriško območno Karitas, novogoriškima enotama Društva Ozara Slovenije in združenja ŠENT in Materinskim domom iz Solkana. V njej so zbrani osnovni podatki o tem, kam se lahko ljudje s širšega goriškega območja, ki jih je gospodarska kriza pahnila v stisko, obrnejo po pomoč in kakšne oblike pomoči jim posamezne ustanove nudijo. Zgibanka je na voljo na osnovnih in srednjih šolah, v

zdravstvenih domovih, v lekarni, knjižnici, v turistično informacijskem centru, v vrtcih, na občini in na sedežih

oziroma izpostavah vseh sodelujočih socialnih ustanov. Za pripravo in izdajo zgibanke so na občini porabili dobrih 800 evrov, denar pa je prispeval kabinet župana iz sredstev za oglaševanje. V primeru večjega

povpraševanja bodo zgibanko ponatisnili. Predstavitvi zgibanke je sledil koordinacijski sestanek, ki so ga sklicali v

občinskem oddelku za družbene dejavnosti, na njem pa so predstavniki vseh organizacij, ki delujejo na področju socialne dejavnosti, preučili možnosti nadaljnjega konkretnega sodelovanja z namenom

zmanjševanja socialnih in materialnih stisk občanov ob trenutni gospodarski krizi. Pripravljenost za pomoč občine in ustanov, ki se ukvarjajo s socialno problematiko, je hvale vredna. V dneh pred predstavitvijo zgibanke in po njej pa se je na Goriškem zvrstilo kar nekaj srečanj, prireditelj pogovorov, na katerih se je o krizi in njenih razsežnostih na dolgo in široko, a razen redkih izjem brezplodno razpravljalo, sledile pa so obilne zakuske, skregane s frazo "bo treba zategniti pasove", katera se v teh časih pogosto sliši v raznih govorih. Če bi tisti na položajih z dejanji sledili svojim besedam, bi se zakuskom odrekli in poskrbeli, da se denar zanje nameni pomoči vse večjemu številu ljudi, ki so že ostali brez dela ali pa po celomesečnem poštenem delu domov prinesejo 350 do 400 evrov plače. Tudi pozivi k večji potrošnji, kar naj bi omogočilo hiter izhod iz krize, so za ljudi, ki jim je namenjena zgibanka, nerazumljivi in neuresničljivi, saj jim, potem ko plačajo položnice in si nekako zagotovijo najosnovnejšo hrano, ne ostane toliko, da bi lahko razmišljali o kakršnemkoli trošenju.

Nace Novak

Razmišljanja predsednika RS Danila Türka Kapitalizem je predvsem odgovornost

Predsednik Slovenije dr. Danilo Türk je v pogovoru za novo številko Glasa gospodarstva izkel in razčlenil več svojih mnenj o sedanji finančni in gospodarski krizi, ki pretresa tudi Slovenijo. Povzel jih je v ugotovitvi, "da je kapitalizem predvsem odgovornost". Prepričan je, "da si stabilnejših družbenogospodarskih in socialnih odnosov na svetu ne znamo

več predstavljati brez vpeljave temeljnih človekoljubnih vrednot v vse oblike odnosov".

Na vprašanje, kaj se je zgodilo s svetom, da so ugledni svetovni ekonomski analitiki spet posegli po prebiranju Marxovih del, je odvrnil, "da priljubljenost del teoretika komunizma ni naključna. Razlogi in vzgibi, ki so kot tajfun ogrozili svetovni finančni sistem in pahnilo do spoznanja,

da kapitalizem v vsebini, kot je bil še do večeraj, ni več pravi za nov čas. Politiki mrzlično poskušajo reševati nacionalna gospodarstva, ekonomisti iščejo nove vsebine za neki nov gospodarski, s tem pa tudi družbeni sistem, ter iščejo možne izhode iz kriznih razmer. Pri tem pa kakšno zamisel utegnejo dobiti tudi pri Marxu".

Slovenije, ki je močno vpet v mednarodno gospodarsko sodelovanje in izmenjave, se kljub geografski majhnosti nevihta ni ognila. Smo pač enake usode kot vse druge države in si ne moremo privoščiti, da bi bila Slovenija osamljeni otok. Danilo Türk meni, "da bo ta kriza povzročila

potrebo po drugačnem pristopu, po boljši regulativi in po boljših ustanovah. Trg ne more samodejno in stihijno urejati vseh ekonomskih odnosov. To se kaže zdaj". V Sloveniji se po mnenju državnega poglavarja že pogovarjajo o socialni odgovornosti gospodarstva. Danilo Türk je govoril tudi o vključevanju Slovencev, ki delujejo kot vrhunski strokovnjaki v svetu, v razvoju prizadevanja države. Dejal je, "da je dobro, da v novi vladi akademik dr. Žekš skrbi za odnose s Slovenci v svetu, in verjamem, da bo lahko veliko storil pri povezovanju naših ljudi, ki so zelo uspešni in specializirani drugje".

Kratke

Na Zgornjem Vipavskem kar dva lokalna časnika

V Ajdovščini bosta odslej izhajala kar dva lokalna časnika. Poleg Latnika, zgornjevipavskega glasila, ki izhaja v množični nakladi, je izšla tudi prva številka časnika z imenom Preprih. Pod tem imenom je nekoč v Primorskih novicah izhajala rubrika, ki jo je s svojimi prispevki po večini polnil Mirko Ličen, poimenovan Preprih. Očitno je, da si bosta oba časnika, Latnik in Preprih, prizadevala dobiti čim več bralcev in podpornikov. Najbrž bo težavno tudi pridobivanje sredstev zanj. Zgornjevipavski časnik Latnik je doslej izdajala družba Nova Nova, novo glasilo Preprih pa izdaja doslej malo znana družba Ksantippe v Brjah pri Dobravljah. V Turistično-informativnem centru so nam povedali, da bo glavni in odgovorni urednik Latnika Ivan Tripkovič, iz družbe Nova Nova, novega časnika Preprih pa prof. Ivan Mermolja.

Črna lista za delodajalce, ki zmanjšujejo delavske pravice

V Sindikatu kovinske in elektroindustrije Slovenije, ki ima veliko članov in je tudi vpliven v sindikalnem gibanju, so uvedli svojsko obliko sankcij zoper delodajalce in poslovneže, ki zmanjšujejo delavske pravice. Čedalje več je namreč lastnikov tovarn in bogatašev, ki poskušajo posledice krize izkoristiti za kršitev zakonov, predvsem pa za znižanje plač. Predstavniki omenjenega Sindikata Bogdan Ivanovič je stanje v tem kriznem obdobju ocenil z navedbo, "da so nekateri delodajalci izgubili pamet in razsodnost. Sprašujemo se, kje so meje neznanja in izsiljevanja. V teh časih je na preizkusu tudi moralna in etična drža menedžerjev (vodilnih poslovnežev)". Sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije je na svojih spletnih straneh pričel objavljati imena in naslove delodajalcev, ki najbolj kršijo predpise in nasploh zakonodajo o pravicah delavcev. Na vrhu te t. i. črne liste se je znašlo mariborsko podjetje za proizvodnjo tirnih vozil zaradi predloga o ukinitvi te delovne organizacije. Hidrio Rotomatiko iz Idrije pa so na listo uvrstili zaradi tega, ker so tam vodilni skrajšali delovni čas in znižali plače, brez vednosti in sodelovanja sindikatov.

Manj zanimanja za nakup nepremičnin v Sloveniji

V Sloveniji ugotavljajo, da se v zadnjem času tujci manj zanimajo za nakup hiš, zemljišč in drugega premoženja. Iz

podatkov, ki jih je objavila Davčna uprava Slovenije, izhaja število kupcev nepremičnin iz raznih držav, v obdobju med leti 2006 in 2008. Iz Velike Britanije je bilo 788 kupcev, Italije 557, Avstrije 163, Nemčije 111, Nizozemske 43, Irske 43, Francije 41, Švedske 26, Belgije 17 in iz Bolgarije 10 kupcev. Javnost v Sloveniji je pomirjena, ker se niso uresničile bojazni, da bi začeli tujci množično kupovati nepremičnine v Sloveniji. Takšne bojazni so bile zlasti razširjene na slovenskem Krasu zaradi možnega posega italijanskih kupcev v narodnostni sestav prebivalstva. Manjše zanimanje kupcev za nakup nepremičnin v Sloveniji je morda tudi posledica obstoječe finančne in gospodarske krize v vseh državah.

V Sloveniji je okrog 1.600 ha oljčnih nasadov

Predsednik Zveze društev oljkarjev Slovenije Miha Lipušček je za naš časnik posredoval nekaj podatkov o pridelavi oljk in pridobivanju oljčnega olja. Gre za porast vseh kazalnikov. Po vsej Sloveniji naj bi imeli posamezniki, skupine pridelovalcev in tudi naravovarstveniki skupaj okoli 1.600 hektarov oljčnih nasadov. Po številu in velikosti nasadov prednjačita Istra in Goriška. V Sloveniji je okoli 66.000 oljčnih dreves, na vsakem drevesu pa naj bi pridelali povprečno kilogram oljk. Miha Lipušček je dejal, da so lani v Sloveniji pridelali okrog 65.000 kilogramov oljčnega olja, od tega samo na Goriškem kakih 10.000 kilogramov. Sicer na Slovenskem delujejo štiri društva oljkarjev, ki imajo 900 članov.

Križa pesti tudi General Motors

Dvomi o možnosti preživetja

Ameriški proizvajalec General Motors dvomi o možnosti lastnega preživetja. Po vsej verjetnosti bodo morali zapositi za zaščito pred upniki po ameriški zakonodaji, če jim ne bo uspelo obvladati svoje izgube. Nekdaj največji proizvajalec avtomobilov na svetu je v letnem poročilu za nadzornika ameriškega borznega trga SEC zapisal, da ni nobenega jamstva za izboljšanje položaja na svetovnem avtomobilskem trgu, je po poročanju francoske tiskovne agencije AFP vest povzela STA. Revizorji General Motorsa so v poročilu izrazili dvom o možnosti preživetja koncerna, in sicer zaradi stalne izgube iz poslovanja ter nezmožnosti zagoto-

vitve zadostnega pritoka gotovine za financiranje tekočih obveznosti.

General Motors je doslej od države prejel že za 13,4 milijarde dolarjev posojil, skupaj pa kon-

cern od vlade pričakuje 30 milijard dolarjev. V preteklih treh letih je koncern ustvaril 82 milijard dolarjev izgube, od tega samo lani 30,9 milijarde dolarjev. Grozljiv pa ni le finančni po-

ložaj General Motorsa, tudi prodaja je skorajda zamrla. Februarja je koncern na domačem trgu prodal 52,9 odstotka manj avtomobilov kot pred letom dni. Prodaja novih tovornjakov se je zmanjšala celo za 55 odstotkov, osebnih avtomobilov pa za 50 odstotkov. V koncernu so že napovedali dodatno zmanjševanje proizvodnje. Prvi mož General Motorsa Rick Wagoner je pred kratkim dejal, da je bilo leto 2008 predvsem v drugi polovici "izredno težavno" za avtomobilsko trge v ZDA in po svetu. Razmere pomenijo izziv General Motorsu in drugim ter vodstva družb silijo v sprejem "dodatnih agresivnih in težkih ukrepov za prestrukturiranje".

Wagoner je že večkrat posvaril pred prisilno poravnavo, če država koncernu ne bo najpozneje do konca marca namenila dodatnega denarja. Do tedaj mora avtomobilski proizvajalec vladi dokazati, da je sposoben preživeti. Zaradi sanacije v General Motorsu med drugim načrtujejo ukinitve 47.000 delovnih mest, zaprtje dodatnih petih tovarn v ZDA ter opustitev nekaterih blagovnih znamk.

Glavni pobudnik je družba KB1909

Projekt kabelske povezave Slovensko-italijanskega konzorcija

V petek, 6. marca, so na Združenju goriških podjetnikov (Assindustria Gorizia) predstavili projekt kabelske povezave, ki teče preko slovensko-italijanskega teritorija in katerega je glavni pobudnik finančna delniška družba KB1909 iz Gorice. Načrt konzorcija slovenskih in italijanskih družb je bil izpeljan z ozirom na evropske direktive, usmerjene v združevanje javnega in privatnega sektorja. Konzorcij sestavljajo:

- KB1909 Societa' finanziaria per azioni - Finančna delniška družba
- IRIS Isontina Reti Integrate e Servizi S. p. a
- SDAG Servizi Logistici Integrati S. p. a, italijanski partnerji projekta
- Istrabenz - Gorenje d. o. o.
- Energetski sistemi
- Holding Slovenske Elektrarne d. o. o.

-Lux Energy d. o. o., slovenski partnerji projekta. Kabelska povezava bo v celoti

dolga 16 kilometrov in bo potekala od Vrtojbe na slovenski strani do Sredipolja na italijanski, mimo goriške in sovedenjske občine, preko Zagraja in Špetra ob Soči. Infrastruktura predvideva zemeljski kabel z maksimalno močjo 200MW, ki zaradi trikotne formacije polaganja kabla v zemljo manjša elektromagnetno polje in s tem skoraj popolnoma izniči nega-

tivne učinke na okolje. Omenjena infrastruktura, in sicer kabelska povezava, je pomembna pri povezovanju dveh teritorijev, slovenskega in italijanskega, ki sta sicer razvila lastna elektroenergetska omrežja, ki pa se bosta zdaj dopolnjevala. Kabelska povezava bo omogočila kontinuiteto z elektroenergetskega vidika med primorsko regijo v Sloveniji in posoško regijo v Italiji, kar bo privedlo do zmanjšanja stroškov električne energije. Realizacija kabelske povezave bi lahko tudi pripomogla k elektrifikaciji železniškega omrežja iz Nove Gorice v Sežano, kot predvideva dopolnilna proga 5. koridorja. Projekt, katerega postopek je v končni fazi odobritve deželne uprave, je bil predstavljen medijem na novinarski konferenci v sredo, 11. marca, na sedežu IRIS v Gorici.

V Sloveniji je tudi igralništvo v krizi

V Hitu odpuščanja zaposlenih, igralnico v Mariboru ukinjajo

Križa očitno prihaja tudi v slovensko igralništvo, čeprav psihologi, psihiatri in drugi izvedenci zatrjujejo, da narašča število tistih ljudi, ki upajo, da bodo z dobitki v igralnicah rešili svoje finančne stiske. Vendar je zdaj tako, da je v težavah tudi družba Hit v Novi Gorici, ki je največja v igralniški dejavnosti v Sloveniji in pomembna tudi v evropskem merilu. Lani je Hit imel 4,1 milijona evrov izgube, čeprav so pričakovali, da bo s svojo igralniško in hotelsko gostinskimi dejavnostmi imel več kot milijon evrov dobička. Najbolj boleč pa je začetek odpuščanja delavcev v igralnicah. Vseh odpuščenih bo okoli 200.

V Novi Gorici so zaskrbljeni zaradi stanja v Hitu tudi zato, ker naj bi ta družba pomenila temelj in hrbtnico gospodarstva v mestni občini. Krivce težav bodo poskušali ugotoviti z revizijo celotnega poslovanja Hita v preteklih letih. Napovedujejo tudi umestitev nove uprave

in nadzornega sveta, torej novega vodstva družbe. Pri tem bo odločala predvsem politika, kar se je v Hitu zmeraj dogajalo. V velikih poslovnih in fi-

nančnih težavah je tudi družba Casino Maribor. Ta družba ima blokiran bančni račun in ne more nikomur nakazati niti evra. To občutijo tudi delavci, trenutno jih je zaposlenih še 28, saj jim lastniki Casinoya Maribor dolgujejo skupaj že okoli pol milijona

evrov. Delavce je strah, da bodo po ukinitvi oziroma zaprtju igralnice težko dobili novo zaposlitev, saj v Mariboru druge igralnice ni. Večina delavcev se je za krupjeje

in druge igralniške poklice usposobila pred petnajstimi ali dvajsetimi leti. Ker je od takrat minilo toliko časa, bi sedaj težko začeli ponovno delati v svojih prvotnih poklicih, za katere so se usposobili v mladosti.

M.

Hiter porast informacijske tehnologije v Sloveniji

Otroci med najbolj aktivnimi uporabniki interneta

Eurobarometer, evropska statistična ustanova, je objavila nove podatke o razvoju informacijske tehnologije v državah članicah EU. Iz njih izhaja tudi, da kar tri četrtine evropskih otrok, starih od 6 do 17 let, uporablja internet. Otroci oziroma mladi v Sloveniji so pri tem med najbolj aktivnimi, saj jih kar 88% uporablja internet. Uvrstili so se na deveto mesto med državami članicami povezave. Na prvo mesto se je ponovno uvrstila Finska. presenetljivo pa se je na zadnje mesto uvrstila Italija, kjer po podatkih omenjene raziskave komaj 45% otrok in mladostnikov uporablja internet.

Raziskava Eurobarometra je znova potrdila, da je uporaba

interneta povezana s starostjo otrok. Starejši ko so otroci, več jih uporablja svetovni splet. Kljub temu pa se z internetom zelo zgodaj sooča razmeroma veliko otrok, pri tem tudi v Sloveniji prednjačijo dekleta.

SOL V KAVI

Sita vrana lačni ne verjame

Finančna kriza se je začela, ko so ljudje izgubili zaupanje v finančne trge in finančne instrumente. Banke so zaradi neprimernih investicij v dvomljive finančne instrumente zašle v krizo in prenehale dajati kredite. Finančna kriza je tako postala gospodarska kriza. Ljudje ne morejo več dobiti ugodnih posojil in so prisiljeni se odreči številnim nakupom. Po zaupanju v finančne instrumente je upadlo še zaupanje potrošnikov. Ko človek dvomi v svojo finančno prihodnost, ne kupuje več in začela se je gospodarska kriza. Tej bo nujno sledila socialna kriza, ker je veliko ljudi že izgubilo službo in veliko jih še bo. Vsaka od teh kriz pogloblja drugo krizo in smo tako sedaj priča spiralnemu poglobljanju vseh kriz. Vprašanje je le še, kje je najnižja točka, po kateri lahko pričakujemo, da se bo spirala ustavila in bo gospodarstvo spet normalno delovalo. Prepričan sem, da je najnižja točka veliko nižja, kot si predstavljamo.

Če si ogledamo krivuljo gospodarske rasti od začetka 70. let, ko je Nixon odpravljal zlate rezerve, lahko opazimo eksponentno rast, ki nikakor ne more predstavljati rasti v realnem gospodarstvu, torej povečani proizvodnji oprijemljivih izdelkov ali povečanem prometu dejansko opravljenih storitev. Velik del te gospodarske rasti izhaja iz prometa z vse prejel kot oprijemljivimi finančnimi instrumenti. Njihova vrednost je odvisna od percepcije ljudi, ki so udeleženi v prometu s temi instrumenti. Današnje krize so posledica izgube zaupanja v delovanje finančnih trgov, gospodarstva, bank, skratka: vsega. Na prvem mestu je zaupanje v to, da lahko politiki sploh kaj naredijo. Mislim, da ne pretiravam, če pravim, da se bo celotno svetovno gospodarstvo skrčilo na raven iz poznih 70. let. Ba-

lon, ki se je napihoval dobrih 30 let, je počil in hitro vleče za sabo celoten volumen gospodarstva, ki ni slonelo na trdnih tleh.

Kdo lahko ustavi to padanje? Nihče. Posamezniki nimamo denarja, da bi veselo trošili in tako spodbudili gospodarsko rast. Preostanejo le politiki, ki pa so nesposobni rešiti krizo, ker je ne razumejo. Gre za dva povsem ločena svetova: svet politikov in gospodarstvenikov, ki ne razumejo zneskov pod milijonom evrov, in svet navadnih smrtnikov, ki si milijona evrov sploh ne znamo zamisliti, da o milijardah sploh ne govorimo. Politiki od Obame do Berlusconi, prek Gordona Browna, Sarkozyja in še koga, mečejo cele kope denarja v bančni sektor z milo izrečeno pobožno željo, da bi banke začele posojati navadnim smrtnikom. Ne nalagajo jim te obveznosti, temveč jih vljudno prosijo. Banke pa ne posojajo. Nagrajujejo neuspešne direktorje in finančnike, ki so povzročili to krizo, s tem da poddržijo njihove neuspešne banke. Zelo preprosto povedano: z denarjem iz državnega proračuna kupujejo deleže v neuspešnih podjetjih. Poslovni svet na najvišji ravni je tako rešen, posledice njihovega pohlepa pa sedaj bremenijo državni proračuni, ki ga pa financiramo davkoplačevalci, torej spet mi, navadni smrtniki. Namesto da bi državna pomoč prišla do srednjih in nižjih slojev, ki bi najbolj potrebovali pomoč, se denar, ki smo ga vplačali v državno blagajno, pretaka v slabo vodene banke, zavarovalnice in borzne hiše. Denar gre spet od revežev k bogatim. In to naj bi rešilo krizo! Nekateri trdijo, da je zlom ameriške borze leta 1929 bil umetno ustvarjen dogodek, katerega namen je bil nižjim slojem odvzeti še zadnji kovancec in ga prenesti v žepe najbogatejših. Sprva sem dvomil v to teorijo zarote, sedaj ji popolnoma verjamem.

Peter Szabo

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Palik
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskovnikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 17. marca, ob 14. uri.

Kdo pravzaprav ima kromosomske napake?

Mali veliki junaki

Nedavno tega sem se potikala po Trnovskem gozdu, pa sem se, po daljšem pohodu, nazaj grede ustavila na Colu, da bi se v domači gostilni okrepčala s kavico. Pa je bilo zaprto, na vratih pa obvestilo, naj se vsi željni družbe in prigrizka oglasijo v krajevnem kulturnem domu, kjer naj bi bilo v popoldanskih urah proslavljanje zlate olimpijske medalje, ki si jo je priboril domačin Matej Žagar.

No, do praznovanja je manjkalo kar nekaj ur, dela pa doma na pretek, tako da sva se z možem, kljub nepotešeni radovednosti, odpeljala brez okrepčila domov. Pa mi nekaj ni dalo miru. Olimpijske igre so bile že davno za nami, o Mateju Žagarju pa nisem še nikoli nič slišala, po vsej verjetnosti zaradi lastne površnosti, pa niti brala v medijih. No, pa pogledimo, kaj pravi splet, saj dobro vemo, da je računalnik, poleg psa, človekov najboljši prijatelj. Po krajšem brskanju sem našla kar nekaj člankov na temo, iz njih pa sem izvedela, da je Matej Žagar, skupaj z veliko mlajšim dekletcem, Leo Kranjc, dobitnik medalje na zimskih svetovnih igrah specialne olimpijade v ZDA.

Ne morem si kaj, da takoj ne pomislim na diskriminacijo. O navadnih olimpijskih igrah poročata tisk že mesece vnaprej, športniki, ki tu nastopajo, so doma pravi narodni heroji, večino tekem pa si lahko ogledamo v živo. Specialne olimpijske igre potekajo nekako ob robu vsega, malokdo pozna mlade, ki na njih nastopajo, v Italiji pa verjetno velika večina ljudi sploh ne ve za to, da je tudi letos potekala specialna zimska olimpijada, in sicer tokrat v Združenih državah Amerike.

No, na srečo je v Sloveniji nekoliko drugače. Tisk in televizija o olimpijadi poročata, pa čeprav skopo, Slovenci pa so vsako leto med najboljšimi nastopajočimi športniki. Tokrat je 26-letni Matej Žagar s Cola osvojil zlato medaljo v superveslalomu, srebrno v veslalomu in bronasto v slalomu. Največji dosežek pa je nedvomno veliko navdušenje, katerega je bil deležen doma in v

Ajdovščini, kjer je vključen v Varstveno-delovni center. V zelo hudi konkurenci, pomislimo, da je premagal celo šampionko Tino Maze, pa je na Valu 202 postal ime tedna. S pristrčnim nasmehom in veseljem, ki ga požrtvovalni fant kar izžareva, je Matej osvojil srce marsikaterega Slovenca.

Lea Kranjc, tudi Primorka, je veliko mlajša od Mateja, saj ji je komaj 12 let in hodi še v Center za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Vipava. Tudi sama se je domov vrnila s tremi medaljami, dvema srebrnima in eno bronasto, obljubila pa je, da bo zlato medaljo Sloveniji priborila, ko bo velika.

Ob branju številnih člankov mi je najbolj dala misliti izjava Leini staršev, ki imata sicer pet otrok, Lea pa jim pomeni sonce, saj je v družinsko življenje prine-

sla obilo novih, pozitivnih izkušenj in dragocene vrednote. Mati je povedala, da je poseben dar imeti takega otroka in da se ji zdi

velika škoda, ko se večina staršev ob novici, da bodo imeli otroka z Dawnovim sindromom, odloči za splav.

Leini in Matejevi starši so si edini, da sta oba otroka polna življenjske sreče in navdušenja, domačim pa polnita dneve z radostjo in dobro voljo. Zlobe in jeze skorajda ne poznata, z življenjskimi težavami se spoprijemata polna poguma in optimizma, rada ho-

dita v šolo, rada se uči in predvsem sta zelo uspešna in veliko napredujeta. Tudi Matejevi sovaščani, ki so ob praznovanju vas

in rokovala ob torti in darilih. Leini in Matejev uspeh je tudi mene prijetno razveselil, predvsem, ker simbolizira velik družbeni napredek v odnosu do tistih, ki so nekako drugačni. Spominjam se, kako so bili v času moje mladosti taki otroci izobčeni iz družbenega dogajanja in brez pravih možnosti, da bi si pridobili ustrezno izobrazbo. V študentskih letih sem tudi sama vložila veliko energije v delo s prizadeto mladino, saj sem bila dolgo časa spremljevalka na šolah in vrtcih. V zameno sem dobila veliko izkušenj, predvsem pa zvrhan koš pristne ljubezni in pozitivne energije.

O otrocih z Dawnovim sindromom, kot je Lea, se je veliko pisalo, z njimi pa sem imela posebno lepe izkušnje, saj so še posebno veseli, pristni, hvaležni in polni volje do učenja ter prijateljevanja z vrstniki in odraslimi. Pri njih mi je najbolj ostalo v spominu to, da so praktično nesposobni sovražiti ali gojiti negativne občutke. Ko pomislim, da je znanost njihovo drugačnost opredelila kot napako v kromosomski sliki, se sprašujem, ali kromosomske napake nimamo v resnici mi. Tisti, ki se imamo za normalne, a v resnici gojimo v sebi sovraštvo, maščevalnost ter smagnjeni k nasilju in diskriminaciji.

Suzi Pertot

Naš šport in športno novinarstvo

Vsestransko prizadevanje
Marija Šušteršiča

Naj tokrat v tedenski rubriki, namenjeni športu, za spremenbo združimo dve različni temi in eno osebnost. Osebnost je tržaški publicist, pisatelj in športni delavec Mario Šušteršič. Dogodka pa sta njegova izvolitev v vsedrzhavni odbor združenja italijanskih športnih novinarjev USSI (Unione stampa sportiva italiana) in potujoča razstava ob petdesetletnici začetka Slovenskih športnih iger, ki jo je sam pripravil.

Na nedavnem delovnem občnem zboru v Pescari – kjer bodo poleti Sredozemske igre – je bil Šušteršič kot prvi slovenski novinar v zgodovini

izvoljen v vsedrzhavno vodstvo cehovske in sindikalne organi-

zacije časnikarjev, ki spremljajo športno dogajanje. Marija se

uredništva slovenskega novinarskega oddelka RAI, v prvi vrsti televizijskega dnevnika, v katerem je pripravljal priljubljeno športno tribuno. Bil pa je zlasti, kot član Kulturnega društva Slavko Škamperle in nato športnega združenja Bor, eden pionirjev naše organiziranega športa v tržaškem mestnem središču (med drugim odbojkar in nato trener). Danes se predvsem zavzema za zastopstvo naših športnih novinarjev v stanovskih organizacijah v Italiji in Sloveniji, pred nedavnim pa je objavil tudi zanimivo zgodovinsko knjigo Sledovi o slovenski prisotnosti v mestu Trst. Vrsto let sedi (skupaj s kolego in prijateljem Sašo Rudolfom) v odboru

deželnega odbora USSI, obenem pa je član izvršnega odbora Društva športnih novinarjev Slovenije. Kot zanesenjak se v Ljubljani mestoma tudi polemčno in vehementno bori za večjo pozornost matice do zamejskega športa in Slovencev v Italiji nasploh. Po novem bo torej predstavljal slovenski utrip tudi med športnimi časnikarji v Rimu, kar je za vse nas pozitivno in pomembno. Res je, da v praksi športni novinarji nimajo veliko vsakodnevnih stikov s temi organi, vendar prisotnost v njih je vsekakor potrebna in lahko večkrat koristna za vso skupnost, ki jo izvoljeni predstavljajo. Šušteršiču je treba pri tem priznati hvaljevredni vztrajnost ter pripravljenost žrtvovati čas in energije za to stvar. Druga aktualna tema je razstava o petdesetletnici začetka športnih iger, ki so jo odprli novembra lani v Narodnem domu v Trstu ob veliki proslavi obletnice. Fotografška razstava (pretežno slik Marija Magajne) pod pokroviteljstvom Združenja slovenskih športnih društev v Italiji je bila mesec dni v tržaškem mestnem središču, nato nekaj časa v šport-

no-kulturnem središču v Zgoniku, v goriškem Kulturnem domu, v Ljubljani in na Stadionu 1. maja pri Svetem Ivanu v Trstu. Tu si jo je ogledala glavna naših tržaških slovenskih nižjih in višjih srednji šol, kar je bil cilj organizatorjev. Zdaj so eksponati ponovno postavljeni v slovenski prestolnici, in sicer v prostorih Fakultete za šport. V Ljubljani so namreč, tudi zaradi prizadevanj profesorja Tomaža Pavlina, izkazali veliko zanimanje za razstavo. Slednja je spet romala v Slovenijo tudi zato, ker bo lahko zdaj tam na ogled več časa, ob njej pa pripravljajo za april tudi nekakšen tržaški večer s predavanjem o Slovenskih športnih igrah. Za

vse skupaj se je z ožjim krogom sodelavcev v letu pred obletnico (1958-2008) angažiral prav Mario Šušteršič, ki je zbral fotografsko gradivo, priredil razgibano svečanost in ostale spremne pobude, vključno s posredovanjem zgodovine tega veličastnega dogodka mlajšim rodovom (ki o SSI niso vedeli v bistvu nič) in rojakom v matici (idem). Mario je sicer večkrat kritičen do našega športa, vendar le-ta mu je ne nazadnje še kako pri srcu. Upravičeno je ponosen na to, kar je njegova generacija začela graditi pred petdesetimi leti, in skrbi, da bi ta bogata zgodovinska dediščina ne tonila v pozabo.

HC

NAMIZNI TENIS

Ženska A1 liga: Kras – Zeus 1:4

NOGOMET

Promocijska liga: Juventus – Kras 0:2, Vesna

– Mariano 3:1

1. amaterska liga: Sovodnje – Ronchi 1:0,

Primorec – Turriaco 2:1

2. amaterska liga: Breg – Zarija/Gaja 1:1,

Primorje – Fiumicello 0:1

3. amaterska liga: Mladost – Aurisina 2:0

KOŠARKA

Moška C liga: Jadran – Pordenone 76:69, Bor

– San Daniele 66:85

Moška D liga: San Vito – Breg 67:80, Paggi –

Dom 52:53, Kontovel – Dinamo 72:63

Breg je že matematično napredoval v C2 ligo!

ODBOJKA

Ženska C liga: Altura – Slaga 3:0

Moška C liga: Slaga Tabor – Val 3:2, Il Pozzo –

Soča 1:3, Olympia – Natissonia 0:3

Ženska D liga: Bor/Breg – Sant'Andrea 2:3

Moška D liga: Slaga – Broker 3:0

Vsak lahko pripomore k izboljšanju stanja
Kriza kot spodbuda

Kriza je spodbuda, in to v raznobarnih vidikih, pogledih in utemeljevanjih. Seveda to še ne pomeni, da se v številnih konkretnih situacijah ne zgrinja nad ljudi in jim povzroča nevšečnosti, preglavice, življenjske tragedije. Radikalni cinik ali strukturalist bi novonastalo "krizno" pozicijo individuum opravičeval s tem, da so posamične situacije le nujen del globljih strukturnih premikov življenja in človeškega razvoja, ki ne vplivajo usodno na razvoj zgodovine. Marksist bi pojav krize utemeljeval s hegelsko negativnost kot ne le nujen, temveč bistven prehod k bogatenju naslednje, popolnejše, razvitejše stopnje. Dialektiko lahko beremo torej kot večno prehajanje iz stagnacije bla-

gostanja h kriznim obdobjem, ki se bodo prelevili v novo, boljšo realnost itd. Gre torej za valovanje iz blagostanja plime h krizi oseke, ki se bo nujno povrnila v plimo. Zanimiv francoski geograf in antropolog Fernand Braudel bi tokratno "krizno" stanje tudi opisoval z valovanjem, saj je primer Dogodka, ki stopi nevidnim ljudem v oči, čeprav se v globokomorskih tokovih stvari počasi, a nepretrgoma premikajo in spreminjajo. Ko se torej zgodovinski, ekonomski, politični in drugi tokovi dovolj premešajo, naenkrat nepričakovano počijo. Tudi tokrat je počilo, počilo v globalnih tokovih stvari, počilo po medijih, ekonomskih sferah in posledično socialni, družbi, med ljudmi. Tudi sam se prepoznavam v nekaterih tako rekoč struktur-

nih vidikih ravno omenjenih ideologij, kot v vsem pa jih jemljem z nekako spoznavno distanco in zadržkom. Tokratno krizo razbiram predvsem kot

fenomenalen spektakel univerzalnih dimenzij, ki so ga (zaslužkar-ske) politične intence iz vseh kotov izkoristile in izmogle ter zbile sodo dno. Ostala je le še retorična forma, neskončno debatiranje analitikov in naštevovanje nerazumljivih in nerazumljenih grafov, odštevkov, preštevkov in srednjih vrednosti. Ostali so torej številke in množičen preplah, preplah negativnosti nepredstavljivih razsežnosti, ki se je dotaknil vsakega Zemljana. Tokrat pa smo res

v godlji, si mislimo.

Sam mislim, da je ravno obratno. Poznokapitalistična uradna niška in bančna mašinerija nam je še enkrat priznala (sama

si ne bo nikoli), da ni perfektna, brez napak. Tudi največji zagri-zenci morajo pogledati dogajanje v oči in verjeti, da je lahko boljše, drugače. Ne razumite me napak: nisem fanatični, dogmati-

ni revolucionar, ki bi rad obrnil svet na glavo, ravno nasprotno. Fanatizem dekonstrukcije in opozicije nima temeljev in je povsem napačen. Mislim pa, da je ravno tako napačen fanatizem reprodukcije in molčanja. V krizni situaciji, ki se še vedno (in se bo še dolgo) levi in preoblikuje, moramo najti dovolj poguma in se opremiti z vednostjo (ne-le-znanjem!), s katerim lahko skromno, individualno preoblikujemo svet. Individualnost pa je vedno-že kolektivna, tako da je prepričanje v stilu, "kaj pa lahko jaz naredim", čista ne-

moralnost.

Vsako lahko kaj naredi, govorim tudi v imenu mladih, ker nas je tudi veliko takih (ne boste verjeli), ki se v tej smeri trudimo. Pretvarjamo se, da to že vsi vemo, a še zdaleč ni tako. Krizo lahko jemljemo kot spodbudo, kot čas za razmislek o storjenih napakah in motivaciji za naprej. Naprej pa je zdaj. Vzemimo v roke knjige, dnevnike, stripe, izbirajmo internetno ponudbo in jo selekcionirajmo, potujmo, delajmo najrazličnejše stvari, a vedno kvalitetno, bodimo motivirani, zavedajmo se, da nismo sami na svetu, pišimo in izražajmo se, debatirajmo in komunicirajmo, ustvarjajmo, bodimo konstruktivno in utemeljeno kritični, pomagajmo drugemu in sebi, ločujmo odpadke... Mislim, da lahko v tovrstnem spisku vsako dobi delček, ki ga lahko izvede. Majhen in nepomemben delček? Niti ne...

Jernej Šček

TRST 60-letnica klasičnega liceja Prešeren

“Antika je zakladnica evropskega duha”

Klasični licej France Prešeren je v soboto, 14. marca, v mali dvorani Stadióna 1. maj, proslavil šestdesetletnico obstoja.

V več kot polstoletni zgodovini je na klasičnem liceju maturiralo 531 maturantov in tako potrdilo dejstvo, da smo tudi Slovenci v Trstu trdno vezani na humanistično kulturo, iz katere se je v sosledju dogodkov in predvsem velikih literarnih podvigov izoblikovalo obličje naše slovenske biti.

Klasična izobrazba je za posameznika, ki je k njej nagnjen, iz-

stavljalja”. Kot odrasel človek je Valenčičeva spoznala temeljno izročilo, ki ji ga je klasični licej posredoval v mladinskih letih in katerega tedaj ni docela doumela: “Danes se zavedam, da je bilo vse bistveno res že napisano, in to v antiki”, klasični svet in antična filozofija sta o človeku že vse povedali. “Morda se to danes čudno sliši, a vse misli, vsa tista preseganja materialnosti, ki nam jih stalno dokazujejo ti naši predniki fascinantnih imen, so v moji podzavesti povzročila pravo pregnetenje. V letih”. Predmetnik klasičnega liceja – še zla-

veško. In zaradi tega postaneš tudi oseba, ki se da veliko težje manipulirati. Ker si bo neutrudno postavljala vprašanja o tem, na kar jo skušaš speljati”.

Sobotna proslava je sklenila niz pobud, ki so jih šolniki in dijaki snovali že lani, ko so novembra meseca na šoli imeli v gosteh dijake prve generacije klasične gimnazije (tisti so bili prisotni tudi na sobotni slovesnosti in prejeli spominska priznanja). Tokratni kulturni program, ki je nastal v režiji Lare Gulič, je vseboval prepletanje hudomušnih prizorov in izvlečkov iz del antičnih in sodobnih avtorjev (med drugimi Alojza Rebule in Saše Martelanca). Kulturni spored so sooblikovali še duo Dario Viviani-Lara Puntar in pevci Mešanega mladinskega pevskega zbora Trst pod vodstvom Aleksandre Pertot. Pod mentorstvom profesorice Lidije Rupel in

Foto Kroma

rednega pomena. Slavnostna govornica Vida Valenčič, nekdanja dijakinja klasičnega liceja Prešeren, je to tematično razčlenila v svojem nagovoru.

“Nekje sem prebrala, da ‘bližnjica v Evropo pelje skozi antični svet, ne poznati antičnega sveta pomeni ne razumeti Evrope. Antika je namreč zakladnica evropskega duha’”, je dejala Valenčičeva. Kot študentka je večkrat podvomila v to, da lahko latinščina ali stara grščina koristita sedanjemu človeku: “Danes vem, da me je klasična izobrazba oblikovala v veliko večji meri, kot sem si lahko to takrat pred-

sti filozofija - formira namreč človeka v vsej njegovi polnosti, kar je pomembna popotnica za življenjsko Odisejdo vsakogar. “Nekje sem prebrala, da je s ‘Fachidioti’, torej osebami, ki se izven svoje strogo specifične stroke zelo težko znajdejo, najlažje manipulirati. No, če lahko obstaja kak zagovor klasične izobrazbe in na splošno humanistične, potem je to ta, da te tovrstna izobrazba izuri ravno v obratnem: postavljaš si na tone vprašanj, odkrivaš misli, ki so gnale največje mislece človeštva, odkrivaš strasti, dobro in slabo, razvratnost in mistiko, božje in najbolj člo-

Slave Starc pa so dijaki uprizorili krajši zgodovinski ‘film’ od začetkov klasične gimnazije, ko je ta domovala v ul. Lazzaretto Vecchio, do selitve v novo stavbo na Vrdelski cesti pri Sv. Ivanu, vse tja do današnjih dni. Med proslavo so izročili še priznanja, ki so jih na decembrski prireditvi Šport in mediji v Ljubljani prejeli nekdanji gimnazijci Rudi Pahor, Pino Rudež in Boris Vitez; posebno čestitko je šoli namenil tudi predsednik komisije slovenskega parlamenta za Slovence v zamejstvu in po svetu Miro Petek.

IG

Razmišljanje

Utopija v evropski ekonomiji

Marsikomu je ostal v spominu nastopni govor Baracka Obame. Z njim je segel do korenin ameriške zgodovine. Zajel je vrednote ustanoviteljev Amerike, zato so nekateri menili, da je imel enako politično kot tudi religiozno težo. Ker se je oprl na Sveto pismo in s tem pokazal svetu, da mu to ni tuje, je dal poleta razmisleku o temeljnih vrednotah in tako odprl nov list v knjigi človekovih svoboščin kot tudi odgovornosti, in to ne samo v Ameriki, ampak po svetu.

V času padca berlinskega zidu, ko naj bi ne samo Evropo, ampak ves svet zajel nov val politične in tudi ekonomske svobode, se je dogodilo nekaj, česar ni nihče pričakoval. V državah tranzicije se je iz disidentskega zagona porodil nov

val in popeljal te države in narode na dve strani. Na eni strani se je razbohotil kapitalizem, saj so nekateri kar čez noč obogatili - kako in zakaj, se dobro ve -, na

drugi strani pa se je istočasno razplamtel nacionalizem, še zlasti v tistih državah, kjer je ta bil prej porinjen na stranski tir ali celo zatrt.

Priče smo, zlasti v svetovnem tisku, neskončnim debatam o smereh, ki so po padcu berlinskega zidu nastale v svetovnem kapitalizmu, še zlasti tam, kjer je ta pod vplivom protestantske etike. Nastajajoča krščanska demokracija v teh državah kot tudi Cerkve sta bili marsikje v času tranzicije deležni tako imenovane kapitalne tranzicije, ki je z leti marsikatero politično stranko s krščanskim prizvokom pripeljala v neuspeh. Taki pri marsikateri

krščanski demokraciji v Evropi prišlo do dogodkov, ki nimajo nič skupnega s krščanstvom.

So politologi, ki poudarjajo, da bi lahko Evropo ekonomsko rešili s skupnim projektom, to je protestantskim in katoliškim. Bi se pa morala protestantska stran odpovedati vodilni vlogi, ki jo v Evropi ima, in bi tako obe strani skupaj s skupno ekonomsko vlogo dali prosto pot sodobni in na evropskih krščanskih moralnih temeljih zasnovani politiki.

Ta projekt je vsekakor zanimiv in celo obetajoč, nujno pa bi potreboval resne razmisleke, pri tistih, ki oblikujejo ekonomsko politiko Evrope. Na drugi strani pa so “na pohodu” liberalna gibanja, ki skušajo to stanje preseči in velikokrat se dozdeva, da jim to tudi uspeva.

Ambrož Kodolja

Slovensko stalno gledališče

Primož Bebler je nov umetniški vodja

Upravni svet Slovenskega stalnega gledališča v Trstu, ki se je sestel v četrtek, 12. marca 2009, je potrdil izbiro novega umetniškega vodje, ki jo je posredoval ravnatelj Tomaž Ban po poglobljenem preverjanju znotraj komisije, ki je bila imenovana, da obravnava prijave na razpis.

Upravni svet je sprejel v vednost izčrpano poročilo komisije, ki

je med dvajsetimi prijavljenimi kandidati izbrala novega umetniškega vodjo SSG. Ob tem je izrazil komisiji priznanje za njeno tehtno in prozorno delo. Po obširni izmenjavi mnenj je Upravni svet potrdil predlog, da se za novega umetniškega vodjo, ki bo sodeloval z Markom Sosičem vse do konca mandata, ki poteče 21. junija letos, imenuje Primož Bebler.

GORIŠKI VRTILJAK Abonmaja Veliki in Mali polžek

Otroške matineeje so se poslovile

Goriški vrtljak, ki je v organizaciji Kulturnega centra Lojze Bratuž, ob strokovni pomoči Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica in podpori dežele FJK ter Fundacije goriške hranilnice in seveda ob sodelovanju goriškega in doberdobskega ravnateljstva, dvanaajsto leto, od oktobra do marca, ponudil osnovnošolcem in malčkom iz vrtca z Goriškega radoživ sklop štirih predstav, se je ob skorajšnjem prihodu pomladi poslovil od svojih abonentov. Zadnji dve matineeji sta bili na sporedu, v ponedeljek, 2., in v torek, 3. marca, vsakič z dvema ponovitvama, saj je malih gledalcev mnogo več kot sedežev v dvorani KCLB. Krog pravljicnih iger so letos sklenili varovanci pedagoga in režiserja Emila Aberška, ki že nad trideset let vztrajno in z nezmanjšano vnemo vodi, pod okriljem SNG Nova Gorica, Amaterski mladinski oder, v katerem se študirajoča mladina vsestransko seznanja z gledališko umetnostjo, in Gledališče na vrhvi, ki deluje v Zvezi kulturnih društev Nova Gorica, kjer prvine gledališkega nastopanja spoznavajo še mlajši odrski zagnanci.

Najprej so od pravljicnih iger vzeli slovo abonenti Velikega polžka. Nje so igralke Kaja Dragoljevič, Sara Bašin, Eva Pogelšek, Anuša Kodolja, Nastja Konič in Anja Pišot s predstavo Marsovečki na obisku popeljale v vesolje na odkrivanje Marsa in njegovih prebivalcev, ki ne smejo s svojimi vesoljskimi cigarami k zemljanom, ker se ti še zmeraj kruto vojskujejo med seboj, marsovcem pa

je vojna – pa tudi kajenje – strogo prepovedana. Sporočilo jasna zgodba, ki se dotika tudi osamljenosti otrok ob prezaposlenih starših, je izšla izpod peresa Vida Pečjaka, dramaturško obliko pa ji je dal Emil Aberšek in jo 13. januarja 2009 že drugič premierno postavil na oder AMO. Spretnost mladih igralcev, ki se ob vsaki ponovitvi bolj sproščeno gibljejo po odru, barvitost kostumov in slikovitost svetlobnih pramenov, ki pod mojstrskim upravljanjem luči Sama Oblokarja ustvarjajo iluzijo brezmejnega vesolja, so očarili gledalce, osnovnošolce od drugega razreda dalje, ki jim je bila predstava zelo všeč in so obetavnim igralcem namenili toplo

ploskanje in v spremstvu učiteljic in učiteljev zadovoljni zapuščali dvorano KCLB.

Malčki iz vrtcev in prvošolčki, abonenti Malega polžka, pa so prišli na svojo zadnjo predstav v torek, 3. marca. Simpatični bradati škratek Copatek jih je na krilih domišljije popeljal na dom hudobne mačhe, ki je imela zlobno in nečimrno hčer. Obe sta si izmišljevali vse mogoče zgodbe, da bi se znebili lepe pastorkice, ki ji je srce bilo polno dobrote. Prav s pomočjo škratka je dobra pastorka opravila še tako težke naloge, ki sta ji naložili zlobni in zavistni mati in hči. Njeno življenje se je spremenilo ob prihodu zalega princa, ki je plemenito deklico vzel za ženo, kljub oviram in pastem, ki sta mu jih nastavili nevoščljivki. Za pridno pastorko so se otroci zelo zavzemali, saj so glasno posegali v odsko dogajanje, vsakič, ko so jih v to povabili igralci, ki so kar dobro znali obvladovati njihovo navdušenje in se nemoteno spet predajali toku priplivajočih vsebin. To je po ljudski pripovedki v privlačno odsko dovršenost, ob minimalističnih scenskih pripomočkih in rekvizitih, prelil režiser Aberšek. Ob škratku Copatku Damijani Srednik so nastopili Vida Krt-mačeha, Vanesa Benak Cvijanovič-njena hčerka, Kaja Zelinšek pastorka Zala in Marko Kebe, ki je z nerodnostmi princa Srečka spravil v smeh malo občinstvo.

IK

Center Gradina v Doberdolu

Pomladna ponudba

Prihod pomladi in sončnih ter daljših dni odpira novo sezono, ki nam bo navrgla številne nove pobude in prireditve. Pomladnega obdobja se veselijo tudi v sprejemnem centru Gradina v Doberdolu in pri njegovem upravitelju, zadrugi Rogos. V pozdrav prijazen letnemu času pripravljajo namreč številne pobude, ki se bodo začele že v tem tednu. Jutri, v petek, 20. marca, bodo v centru Gradina odprli zanimivo in pomembno razstavo, v kateri se prepleta kultura in naravoslovne tematike “Med nebom in zemljo, naše ptice na 25 posebnih območjih varstva”. Gre za razstavo, ki jo bo oblikovalo Društvo za opazovanje in preučevanje ptic, neprofitna, nevladna in naravovarstvena organizacija, ustanovljena leta 1979. Društvo šteje več kot 1000 članov, ki pomagajo ohranjati raznoliko populacijo ptic v Sloveniji. Dejavnost društva se deli na 5 ključnih področij: naravovarstvena dejavnost, znanstvenoraziskovalna, publicistična, vzgojno-izobraževalna in dejavnosti za člane in izobraževanje za širšo javnost. Razstavo bo odprl ornitolog Tomaz Mihelič iz Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) Govoril bo o Krasu kot mednarodno pomembnem območju za ptice ter o grožnjah, ki pretijo pticam tega območja. Razstava je nastala v okviru Projekta Natura Primorske (PPS IN-TERREG IIIA Slovenija-Italija 2000-2006), ki je omogočil izvedbo več ra-

ziskav ptic na Krasu. Razstava bo v kraški sobi odprta do 30. marca ob sobotah in nedeljah med 10.00 in 20.00. Vstop je prost.

Danes, v četrtek, 19. marca, se v kraški sobi centra Gradine začne tečaj “Wildlife gardening”, niz štirih predavanj o vrtnarstvu in pomembnosti vzpostavljanja biodiverzitete na lastnem vrtu. Prvi, nocojšnji večer, bo ob 19.00 oblikoval biolog Paul Tout, ki bo govoril na temo ustvarjanja in vzdrževanja travnika. Naslednje tri četrteke (26. marca ter 2. in 9. aprila) bodo sledila še tri predavanja (vsa tri ob 19.00). Iz angleške tradicije negovanja vrta bodo predavatelji predstavili različne vidike oskrbovanja zelenih površin okoli hiše in negovanja travnikov in zelenic. Zaključna pobuda v okviru niza predavanj bo obisk botaničnega vrta Carsiana v Zgoniku 19. aprila.

Zanimiva pobuda, ki bo aprila potekala na Gradini, bo tudi “Aperitiv na Gradini”. Potekal bo ob petkih vsakih 14 dni med 19.00 in 20.00. Predstavljali se bodo posamezni domači pridelovalci kraških dobrot (pršut, med) in ruje kapljice. Vsi obiskovalci se bodo seveda lahko udeležili pokušnje tipičnih domačih izdelkov.

Novost na Gradini bodo letos tudi sobotne delavnice za otroke. Potekale bodo od aprila do junija ob sobotah vsakih 14 dni med 9.30 in 12.30. Za najmlajše pri Rogosu načrtujejo ob tem še poletno središče, ki bo zaživel po koncu pouka. /AC

